

Sprawozdanie z działalności

Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Białymstoku

za rok 2016

Spis treści

Wstęp	3
I. POMOC SPOŁECZNA DLA OSÓB I RODZIN W TRUDNEJ SYTUACJI ŻYCIOWEJ	5
1. Przyczyny korzystania z pomocy społecznej.....	5
2. Świadczenia z pomocy społecznej	7
2.1. Zadania własne gminy	7
2.1.1. Świadczenia pieniężne	7
2.1.2. Składki na ubezpieczenie zdrowotne	7
2.1.3. Zapewnienie posiłku i pomoc w zakresie dożywiania	7
2.1.4. Usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze	9
2.1.5. Sprawienie pogrzebu, w tym osobom bezdomnym	10
2.1.6. Gminny program osłonowy	10
2.1.7. Praca socjalna	10
2.2. Zadania zlecone z zakresu administracji rządowej realizowane przez gminę	13
2.2.1. Specjalistyczne usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania dla osób z zaburzeniami psychicznymi	13
2.2.2. Środowiskowy Dom Samopomocy, ul. 11 Listopada 6	13
2.3. Zadania własne powiatu	16
2.3.1. Poradnictwo specjalistyczne	16
2.3.2. Domy pomocy społecznej	16
2.3.3. Osoby usamodzielniane na podstawie ustawy o pomocy społecznej	18
2.3.4. Mieszkania chronione	19
2.3.5. Ośrodek Interwencji Kryzysowej	19
2.4. Pomoc cudzoziemcom - zadanie z zakresu administracji rządowej realizowane przez powiat..	23
II. DZIAŁANIA AKTYWIZACYJNE I REINTEGRACYJNE NA RZECZ OSÓB I RODZIN	24
1. Pomoc osobom bezrobotnym i nieaktywnym zawodowo zagrożonym wykluczeniem społecznym	24
2. Pomoc osobom bezdomnym i zagrożonym bezdomnością	25
3. Pomoc osobom i rodzinom, w których występuje uzależnienie od alkoholu	27
4. Pomoc osobom niepełnosprawnym	28
5. Pomoc osobom starszym	29
6. Pomoc osobom mającym trudności w przystosowaniu się do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	32
7. Organizowanie społeczności lokalnej.....	33
III. POMOC OSOBOM DOZNAJĄCYM PRZEMOCY W RODZINIE ORAZ OSOBOM STOSUJĄCYM PRZEMOC	34
IV. WSPIERANIE RODZINY I SYSTEM PIECZY ZASTĘPCZEJ	37
1. Asystent rodziny	37
2. Rodziny zastępcze	40
3. Usamodzielnianie wychowanków	43
4. Kierowanie do placówek	44
5. Zadanie realizowane przez MOPR w Białymstoku, jako organizatora rodzinnej pieczy zastępczej	44
V. ŚWIADCZENIA OPIEKI ZDROWOTNEJ FINANSOWANE ZE ŚRODKÓW PUBLICZNYCH	48
VI. REHABILITACJA SPOŁECZNA OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH	49
VII. ŚWIADCZENIA RODZINNE, ŚWIADCZENIE WYCHOWAWCZE – PROGRAM RODZINA 500+, POMOC OSOBOM UPRAWNIONYM DO ALIMENTÓW, DODATKI MIESZKANIOWE I ENERGETYCZNE	51
1. Świadczenia rodzinne	51
2. Świadczenie wychowawcze – Program „Rodzina 500+”	52
3. Fundusz alimentacyjny i dłużnicy alimentacyjni	53
3.1. Fundusz alimentacyjny	53
3.2. Dłużnicy alimentacyjni	53
4. Dodatki mieszkaniowe	54
5. Dodatki energetyczne	55
VIII. WSPÓŁPRACA MOPR Z INNYMI PODMIOTAMI	55
IX. KADRA MIEJSKIEGO OŚRODKA POMOCY RODZINIE W BIAŁYMSTOKU	59
X. PRZEPISY PRAWNE	61

Wstęp

W myśl art. 110 ust. 9 i art. 112 ust. 12 ustawy o pomocy społecznej odpowiednio kierownik ośrodka pomocy społecznej i kierownik powiatowego centrum pomocy rodzinie składa radzie gminy/radzie powiatu coroczne sprawozdanie z działalności ośrodka pomocy społecznej/powiatowego centrum pomocy rodzinie. Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Białymstoku jest jednostką organizacyjną pomocy społecznej, która wykonuje zadania własne gminy i powiatu oraz zadania zlecone z zakresu administracji rządowej realizowane przez gminę i powiat, a także zadania z zakresu administracji rządowej.

Ośrodek realizuje zadania wynikające w szczególności z ustaw z dnia: 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej, 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych, 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci, 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów, 10 kwietnia 1997 r. Prawo energetyczne, 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych, 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych.

Działania podejmowane przez MOPR są zgodne ze Strategią Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Białegostoku na lata 2011-2020 i Programem Pomocy Społecznej Miasta Białegostoku na lata 2014-2016.

Główne cele realizowane przez Ośrodek to:

- 1) pomoc w zaspokajaniu niezbędnych potrzeb życiowych osób i rodzin oraz umożliwienie im bytowania w warunkach odpowiadających godności człowieka,
- 2) pomoc w doprowadzaniu do życiowego usamodzielnienia osób i rodzin oraz ich integracji ze środowiskiem,
- 3) umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężania trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać wykorzystując własne środki, możliwości i uprawnienia,
- 4) wspieranie rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych oraz organizacja pieczy zastępczej.

Do zadań MOPR należy między innymi:

- 1) analiza i ocena zjawisk rodzących potrzebę świadczenia pomocy społecznej,
- 2) przyznawanie i wypłacanie świadczeń przewidzianych ustawą o pomocy społecznej,
- 3) realizowanie pracy socjalnej nakierowanej na pomoc osobom i rodzinom w celu wzmocnienia lub odzyskania zdolności do funkcjonowania w społeczeństwie,
- 4) motywowanie osób i rodzin korzystających z pomocy społecznej do aktywnego udziału w rozwiązywaniu ich trudnej sytuacji życiowej,
- 5) koordynacja realizacji miejskiej strategii rozwiązywania problemów społecznych,
- 6) opracowywanie i realizacja miejskich programów na rzecz osób niepełnosprawnych w zakresie rehabilitacji społecznej, finansowanie (ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych) kosztów tworzenia i działania warsztatów terapii zajęciowej oraz dofinansowanie świadczeń określonych w ustawie o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych,
- 7) praca z rodziną przeżywającą trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych,
- 8) prowadzenie spraw z zakresu pieczy zastępczej, w tym zapewnienie dzieciom pieczy zastępczej w rodzinach zastępczych, rodzinnych domach dziecka i placówkach opiekuńczo-wychowawczych,
- 9) pomoc osobom usamodzielnianym,
- 10) nadzór nad działalnością domów pomocy społecznej oraz wydawanie decyzji w zakresie kierowania i umieszczania w nich osób wymagających całodobowej opieki,
- 11) prowadzenie spraw związanych z organizacją prac społecznie użytecznych,
- 12) prowadzenie Środowiskowego Domu Samopomocy dla osób z zaburzeniami psychicznymi,
- 13) prowadzenie Ośrodka Interwencji Kryzysowej oraz Specjalistycznego Poradnictwa Socjalnego i Rodzinnego,
- 14) obsługa organizacyjno-techniczna zespołu interdyscyplinarnego,
- 15) realizacja zadań zleconych gminy wynikających z ustawy o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych,
- 16) realizacja zadań wynikających z ustawy o świadczeniach rodzinnych,
- 17) realizacja zadań wynikających z ustawy o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci,
- 18) przyznawanie i wypłata świadczeń z funduszu alimentacyjnego oraz podejmowanie działań wobec dłużników alimentacyjnych,
- 19) realizacja zadań wynikających z ustawy o dodatkach mieszkaniowych,
- 20) przyznawanie i wypłacanie zryczałtowanego dodatku energetycznego.

MOPR realizując swoje zadania w 2016 r. wydał 132 393 decyzji administracyjnych, przy czym najwięcej w sprawie świadczeń z pomocy społecznej - 53,7%, następnie w sprawie świadczenia wychowawczego - 16,0%, świadczeń rodzinnych - 14,5%, dodatków mieszkaniowych - 8,0%, dodatków energetycznych - 4,2%, w sprawie dłużników alimentacyjnych i funduszu alimentacyjnego - 2,0%, w sprawie opieki nad dzieckiem - 1,4% i najmniej - 0,2% w sprawie uprawnienia do świadczeń opieki zdrowotnej.

Tabela Nr 1. Informacja z działalności decyzyjnej MOPR za 2016 r.

Przedmiot decyzji	Ilość wydanych decyzji ogółem	Ilość odwołań	Ilość uwzględnionych odwołań w trybie art. 132 Kpa*	Sposób rozstrzygnięcia odwołań									Ilość odwołań w trakcie rozpatrywania
				Stwierdzono niedopuszczalność wniesienia odwołania	Utrzymano w mocy		Uchylono i wydano nową decyzję		Uchylono i umorzono postępowanie		Umorzono postępowanie odwoławcze	Uchylono i przekazano sprawę do ponownego rozpatrzenia	
					w całości	w części	w całości	w części	w całości	w części			
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
ustawa o pomocy społecznej													
w sprawie świadczeń pieniężnych i niepieniężnych (poza sprawami dps i usamodzielnień)	70 042	65	2	1	40	3	1	1	0	0	0	6	11
w sprawie pobytu i usług w domu pomocy społecznej	910	14	2	2	4	1	2	0	0	0	0	3	0
w sprawie osób usamodzielnianych i rodzin zastępczych	106	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0
ustawa o świadczeniach rodzinnych													
w sprawie świadczeń rodzinnych	19 126	178	26	8	61	0	24	11	6	0	1	28	13
ustawa o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci													
w sprawie świadczenia 500+	21 230	189	19	5	76	0	32	5	1	0	0	29	22
ustawa o pomocy osobom uprawnionym do alimentów													
w sprawie funduszu alimentacyjnego	2 428	47	3	6	17	1	3	0	2	1	0	3	11
w sprawie dłużników alimentacyjnych	265	29	10	0	10	0	1	0	0	0	0	7	1
ustawa o dodatkach mieszkaniowych													
w sprawie dodatków mieszkaniowych	10 651	1 065	0	10	54	0	289	478	1	0	1	4	228
ustawa o dodatkach energetycznych													
w sprawie dodatków energetycznych	5 560	2	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	1
ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej													
w sprawie opieki nad dzieckiem	1 810	6	0	0	1	0	0	0	0	0	0	4	1
ustawa o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych													
w sprawie uprawnienia do świadczeń opieki zdrowotnej	265	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Razem	132 393	1 596	62	32	264	5	352	495	10	1	2	85	288

Od decyzji wydanych przez Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Białymstoku wpłynęło 1 596 odwołań (wniesiono je od 1,2% wydanych decyzji).

I. POMOC SPOŁECZNA DLA OSÓB I RODZIN W TRUDNEJ SYTUACJI ŻYCIOWEJ

Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie pomoc społeczną dla mieszkańców Białegostoku organizuje we współdziałaniu z organami administracji rządowej i samorządowej, współpracując w tym zakresie, na zasadzie partnerstwa, z organizacjami społecznymi i pozarządowymi, Kościołem Katolickim, innymi kościołami, związkami wyznaniowymi oraz osobami fizycznymi i prawnymi.

Pomoc społeczna oparta jest o zasadę subsydiarności (pomocniczości), co oznacza, że osoby i rodziny najpierw powinny wykorzystać własne możliwości, zasoby i uprawnienia do poprawy swojej trudnej sytuacji życiowej, a dopiero wówczas gdy nie są w stanie samodzielnie rozwiązać swoich problemów, ze wsparciem winna przyjść instytucja polityki społecznej. Ustawa o pomocy społecznej nakłada na osoby i rodziny korzystające z pomocy społecznej obowiązek współdziałania w rozwiązywaniu ich trudnej sytuacji życiowej. Takie zdefiniowanie przepisów prawa podkreśla znaczenie współodpowiedzialności osób i rodzin korzystających z pomocy społecznej za przewyższanie własnych problemów oraz wprowadza zasadę partycypacji, która powinna przejawiać się podejmowaniem działań zmierzających do życiowego usamodzielnienia oraz integracji ze środowiskiem.

W 2016 r. Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Białymstoku objął różnego rodzaju wsparciem w ramach pomocy społecznej około 5,3% mieszkańców miasta Białegostoku.

Tabela Nr 2. Liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej (przyznanych decyzją) w stosunku do liczby mieszkańców miasta Białegostoku

Rok	Liczba mieszkańców Białegostoku (zameldowanych na pobyt stały i czasowy - stan na 31.12.2016 r.*)	Liczba osób/rodzin	Liczba osób w rodzinach	% mieszkańców Białegostoku objętych pomocą
2016	281 870	8 208	14 902	5,3

* źródło: Rejestr mieszkańców miasta Białegostoku, Urząd Miejski w Białymstoku, Departament Obsługi Mieszkańców

Tabela Nr 2 zawiera dane dotyczące ogólnej liczby osób i rodzin (oraz osób w tych rodzinach), którym w 2016 r. MOPR udzielił wsparcia w oparciu o ustawę o pomocy społecznej. W drodze decyzji administracyjnej świadczenia pomocy społecznej przyznano 8 208 osobom i rodzinom, liczba osób w tych rodzinach to 14 902, co stanowi 5,3% mieszkańców Białegostoku. Ponadto 3 131 osobom i rodzinom świadczone pomoc wyłącznie w formie pracy socjalnej (w tych sprawach nie wydaje się decyzji administracyjnej), w rodzinach tych było 6 275 osób.

1. Przyczyny korzystania z pomocy społecznej

Stosownie do ustawowych regulacji świadczenia z pomocy społecznej mają charakter obowiązkowy bądź fakultatywny. Rodzaj, forma i rozmiar przyznawanych świadczeń zależne są od indywidualnej sytuacji osoby lub rodziny ubiegającej się o wsparcie, okoliczności uzasadniających potrzebę udzielenia pomocy, liczby osób i rodzin potrzebujących pomocy oraz od możliwości finansowych Ośrodka. W 2016 r. prawo do świadczeń pieniężnych z pomocy społecznej przysługiwało osobom i rodzinom, których dochód (netto) nie przekraczał kryterium dochodowego wynoszącego:

- dla osoby samotnie gospodarującej - 634 zł,
- na osobę w rodzinie - 514 zł (w przypadku rodziny),

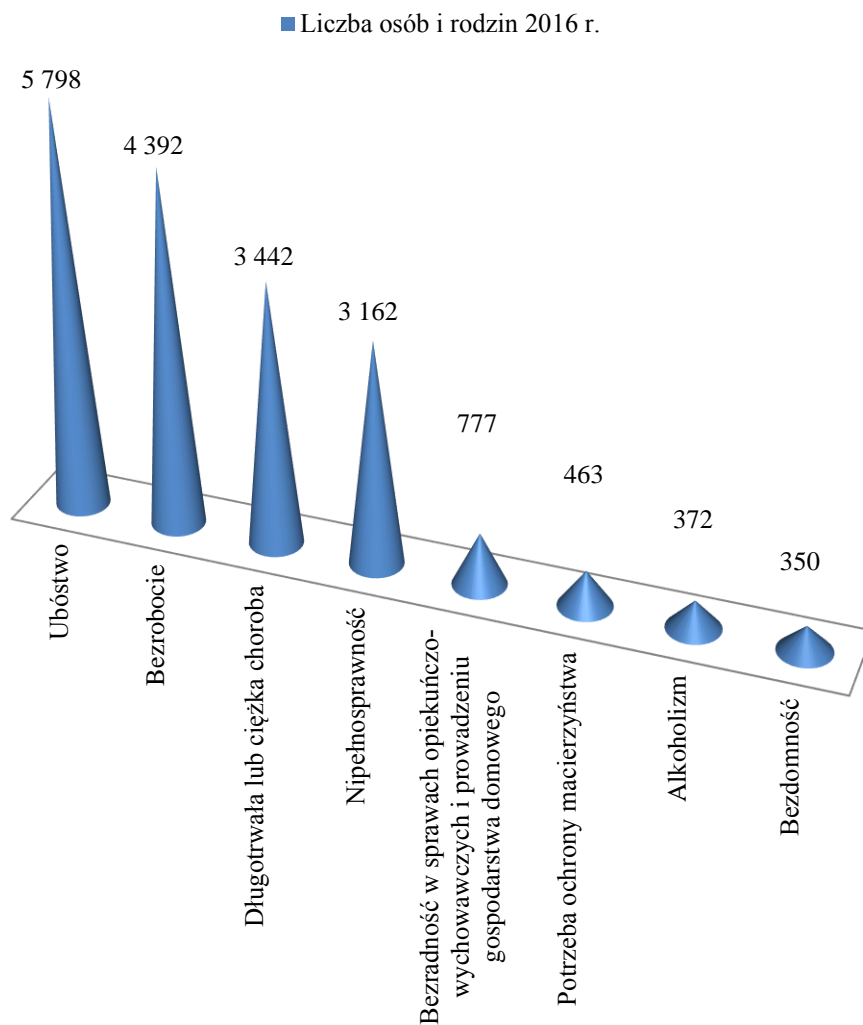
przy jednoczesnym wystąpieniu co najmniej jednej z przesłanek wymienionych w art. 7 pkt 2-15 ustawy o pomocy społecznej, np. bezrobocie, niepełnosprawności, długotrwałej lub ciężkiej choroby, bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych, potrzeby ochrony macierzyństwa lub wielodzietności, uzależnienia, bezdomności.

Tabela Nr 3. Przesłanki przyznania pomocy wymienione w art. 7 ustawy o pomocy społecznej

Lp.	Trudna sytuacja życiowa	2016	
		Liczba osób/rodzin	Liczba osób w rodzinie
1.	Ubóstwo	5 798	10 362
2.	Sieroctwo	3	10
3.	Bezdomność	350	355
4.	Potrzeba ochrony macierzyństwa	463	1 876

	w tym: wielodzietność	147	775
5.	Bezrobocie	4 392	8 768
6.	Niepełnosprawność	3 162	4 704
7.	Długotrwała lub ciężka choroba	3 442	5 433
8.	Przemoc w rodzinie	62	159
9.	Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego – ogółem	777	2 394
	w tym: rodziny niepełne	573	1 565
	rodziny wielodzietne	116	617
10.	Alkoholizm	372	549
11.	Narkomania	24	27
12.	Trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	156	191
13.	Trudności w integracji cudzoziemców, którzy uzyskali w RP status uchodźcy, ochronę uzupełniającą, zezwolenie na pobyt czasowy	76	186
14.	Zdarzenie losowe	10	19

Wykres: Liczba osób i rodzin korzystających w 2016 r. z pomocy społecznej ze względu na okoliczności jej przyznania (określone w art. 7 ustawy)

2. Świadczenia z pomocy społecznej

MOPR w Białymstoku przyznał w drodze decyzji administracyjnej (w ramach zadań z zakresu pomocy społecznej) świadczenia 8 208 osobom i rodzinom, rodziny te liczyły 14 902 osoby. Wydano 70 042 decyzje w sprawie świadczeń pieniężnych i niepieniężnych (poza pobytem i usługami w domu pomocy społecznej oraz usamodzielnieniami wychowanków), w tym: 68 325 - przyznających, 359 - odmownych, 870 - zmieniających, 157 - wstrzymujących, 49 - uchylających, 6 - wygaszających i 276 umarzających.

2.1. Zadania własne gminy

2.1.1. Świadczenia pieniężne

Tabela Nr 4. Liczba osób/rodzin i osób w rodzinach oraz kwoty świadczeń zrealizowanych w ramach zadań własnych gminy

Lp.	Formy pomocy	2016		
		Liczba osób/rodzin	Liczba osób w rodzinach	Kwota świadczeń (w zł)
1.	Zasiłki stałe	1 684	1 992	8 624 663
2.	Zasiłki okresowe	5 674	10 891	10 659 002
3.	Zasiłki celowe ogółem, w tym:	6 858	13 084	6 245 811
	- zasiłki specjalne celowe	692	1 173	489 155
	- na pokrycie wydatków powstałych w wyniku zdarzenia losowego	10	19	21 472

2.1.2. Składki na ubezpieczenie zdrowotne

Tabela Nr 5. Liczba świadczeniobiorców oraz koszt opłaconych składek na ubezpieczenie zdrowotne - zadania własne gminy

Formy pomocy - zadania własne gminy	Liczba osób, za które opłacana była składka	Kwota świadczeń (w zł)
Opłata składki za osoby: pobierające zasiłek stały, realizujące kontrakt socjalny, objęte indywidualnym programem zatrudnienia socjalnego w CIS	1 413	647 970

2.1.3. Zapewnienie posiłku i pomoc w zakresie dożywiania

Realizacja zadania w formie zapewnienia posiłku odbywa się głównie w oparciu o Program ustanowiony Uchwałą Nr 221 Rady Ministrów z dnia 10 grudnia 2013 r. w sprawie ustanowienia wieloletniego programu wspierania finansowego gmin w zakresie dożywiania „Pomoc państwa w zakresie dożywiania” na lata 2014-2020 (M. P. z 2015 r. poz. 821). Program jest wsparciem finansowym gmin w zakresie realizacji zadań własnych o charakterze obowiązkowym, określonych w art. 17 ust. 1 pkt 3 i pkt 14 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej. Program ten ma na celu ograniczenie zjawiska niedożywienia dzieci i młodzieży z rodzin o niskich dochodach lub znajdujących się w trudnej sytuacji oraz osób dorosłych, w szczególności samotnych, w podeszłym wieku, chorych lub niepełnosprawnych. Program umożliwia udzielanie wsparcia w formie posiłku, świadczenia pieniężnego na zakup posiłku lub żywności albo świadczenia rzeczowego w postaci produktów żywnościowych. Ze środków przekazywanych w ramach Programu gminy udzielają wsparcia osobom spełniającym warunki otrzymania pomocy wskazane w ustawie o pomocy społecznej oraz spełniającym kryterium dochodowe w wysokości 150% kryterium, o którym mowa w art. 8 tej ustawy (150% kryterium wynosi odpowiednio: dla osoby samotnie gospodarującej - 951 zł, na osobę w rodzinie - 771 zł).

W oparciu o ww. Program Rady Ministrów Rada Miasta Białystok podjęła m.in. Uchwałę nr LVIII/648/14 z dnia 28 marca 2014 r. w sprawie ustanowienia wieloletniego programu osłonowego w zakresie dożywiania „Pomoc Miasta Białegostoku w zakresie dożywiania” na lata 2014-2020. Jego celem jest ograniczenie zjawiska niedożywienia dzieci i młodzieży z rodzin znajdujących się w trudnej sytuacji. Adresatami Programu są dzieci i uczniowie do czasu ukończenia szkoły ponadgimnazjalnej. W oparciu o ten dokument dyrektor szkoły lub przedszkola może udzielić pomocy w formie posiłku dziecku albo uczniowi, a Miasto Białystok wnioskować o dotację ze środków budżetu państwa. Program daje możliwość w szczególnie uzasadnionych przypadkach, gdy dziecko albo uczeń wyraża chęć zjedzenia posiłku, wydać posiłek bez decyzji administracyjnej i ustalenia sytuacji rodziny w drodze rodzinnego wywiadu środowiskowego. Liczba dzieci i uczniów, którym udziela się pomocy na ww. zasadach nie może przekroczyć 20% wszystkich dzieci i uczniów

dożywianych w poprzednim miesiącu kalendarzowym w przedszkolach i szkołach na terenie Miasta Białegostoku. W 2016 r. w ramach ww. Programu osłonowego posiłki opłacono 351 dzieciom. Ponadto pomoc w formie posiłku, w szczególnie uzasadnionych przypadkach, przyznawana jest osobom i rodzinom, których dochód przekracza 150% kryterium dochodowego określonego w ustawie o pomocy społecznej, wówczas jednak pomoc finansowana jest w całości z budżetu miasta Białegostoku (poza Programem). Posiłki na tych zasadach przyznano 146 dzieciom i 164 osobom dorosłym.

Tabela Nr 6. Zapewnienie posiłku i pomoc w zakresie dożywiania - w ramach Programu

Wyszczególnienie		Liczba osób	Koszt ogółem (w zł)	Środki własne (w zł)	Dotacja (w zł)
Osoby objęte Programem „Pomoc państwa w zakresie dożywiania” ogółem, w tym w formie:		13 838	7 065 315	1 755 411	5 309 904
posiłku	dzieci do 7 roku życia	489	133 970	18 321	115 649
	uczniowie do czasu ukończenia szkoły ponadgimnazjalnej	1 735	637 150	158 494	478 656
	dzieci i młodzież, którym wydano posiłki bez decyzji	351	64 605	16 249	48 356
	pozostałe osoby otrzymujące pomoc na podstawie art. 7 ustawy o pomocy społecznej	438	638 806	269 921	368 885
zasiłku celowego	dzieci do 7 roku życia	1 594	5 590 784	1 292 426	4 298 358
	uczniowie do czasu ukończenia szkoły ponadgimnazjalnej	2 103			
	pozostałe osoby otrzymujące pomoc na podstawie art. 7 ustawy o pomocy społecznej	8 511			

Pomocą w formie dożywiania w ramach Programu objęto 13 838 osób. Łączna kwota wydatkowana na pomoc w formie dożywiania na posiłki i zasiłki celowe w ramach Programu oraz na posiłki przyznane poza Programem wyniosła 7 382 739 zł, z tego w ramach Programu - środki własne 1 755 411 zł (w tym Dzienny Dom Pomocy Społecznej w Białymstoku - 525 328 zł), dotacja celowa 5 309 904 zł (w tym Dzienny Dom Pomocy Społecznej w Białymstoku - 350 000 zł), poza Programem - 317 424 zł (wyłącznie środki własne gminy, które przeznaczone były na sfinansowanie posiłków dzieciom i młodzieży w szkołach - 55 595 zł oraz uczestnikom Środowiskowego Domu Samopomocy - 6 421 zł, a także osobom w Dziennym Domu Pomocy Społecznej w Białymstoku - 255 408 zł). Dotacja celowa została wykorzystana w całości (w wysokości 5 309 904 zł), w tym w budżecie MOPR - 4 959 904 zł, w budżecie Dziennego Domu Pomocy Społecznej w Białymstoku - 350 000 zł. W 2016 roku dożywianie dzieci i młodzieży było realizowane w 154 placówkach na terenie Białegostoku, tj. w 90 szkołach, 57 przedszkolach oraz 7 żłobkach. Na posiłki dzieciom i młodzieży wydatkowano kwotę 891 319 zł, z tego 64 605 zł przeznaczono na opłacenie posiłków dzieciom i uczniom otrzymującym je bez decyzji administracyjnych i 55 594 zł na posiłki przyznane poza Programem.

Natomiast pomoc osobom dorosłym w formie jednego gorącego posiłku - obiadu realizowana była w 2 placówkach, tj. w Dziennym Domu Pomocy Społecznej i w Środowiskowym Domu Samopomocy. Posiłki w Dziennym Domu Pomocy Społecznej w Białymstoku wydano 572 osobom dorosłym (416 osobom posiłki finansowano w ramach Programu, 156 osobom posiłki finansowano ze środków gminy). W Środowiskowym Domu Samopomocy posiłki wydano 30 osobom dorosłym (22 - w ramach Programu i 8 - poza nim).

W 2016 r. MOPR kontynuował realizację Programu Operacyjnego Pomoc Żywnościowa 2014-2020 (PO PŻ). Pomoc żywnościowa jest realizowana w ramach Europejskiego Funduszu Pomocy Najbardziej Potrzebującym (FEAD), zgodnie z rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady Nr 223/2014 z dnia 11 marca 2014 r. w sprawie Europejskiego Funduszu Pomocy Najbardziej Potrzebującym (Dz. Urz. UE L 72 z 12.03.2014 r., str. 1).

Pomoc w ramach PO PŻ kierowana jest do tych osób i rodzin, które z powodu niskich dochodów znajdują się w trudnej sytuacji życiowej i nie mogą zapewnić sobie i/bądź rodzinie odpowiednich produktów żywnościowych.

W zakresie doboru osób i weryfikacji kwalifikowalności osób do pomocy żywnościowej z PO PŻ Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Białymstoku współpracował z podmiotami zajmującymi się dystrybucją

żywności w ramach ww. Programu na terenie miasta Białegostoku. Celem otrzymania żywności w roku sprawozdawczym wydawano skierowania do 12 lokalnych organizacji partnerskich:

- Stowarzyszenie Pomocy Rodzinie „DROGA”,
- Stowarzyszenie „Ku Dobrej Nadziei”,
- Kościół Zielonoświątkowy Zbór „Dobra Nowina”,
- Stowarzyszenie Kontakt Miast Białystok - Eindhoven,
- Stowarzyszenie na rzecz rodziny i osób zagrożonych wykluczeniem społecznym „HOLOS”,
- Polski Komitet Pomocy Społecznej,
- Towarzystwo Przyjaciół Dzieci,
- Chrześcijańska Służba Charytatywna Oddział Podlaski,
- Centrum Pomocy „Samarytanin” Caritas Archidiecezji Białostockiej,
- Specjalistyczna Placówka Wsparcia Dziennego „U Aniołów Stróżów” przy parafii p.w. Ducha Św.,
- Parafialne Koło Caritas przy parafii p.w. Bł. Bolesławy Lament,
- Muzułmański Związek Religijny.

Współpraca polegała na wydaniu przez pracownika socjalnego MOPR skierowania do właściwej organizacji potwierdzającego uprawnienie osoby/rodziny do otrzymania pomocy żywnościowej z PO PŻ.

Pomocą żywnościową w ramach PO PŻ mogą być objęte osoby i rodziny znajdujące się w trudnej sytuacji życiowej, spełniające kryteria określone w art. 7 ustawy o pomocy społecznej (są to m.in. bezdomność, bezrobocie, niepełnosprawność, długotrwała lub ciężka choroba, przemoc w rodzinie, potrzeba ochrony macierzyństwa lub wielodzietności), których dochód nie przekraczał 150% kryterium dochodowego uprawniającego do korzystania z pomocy społecznej, tj. 951 zł dla osoby samotnie gospodarującej i 771 zł na osobę w rodzinie.

W roku sprawozdawczym realizowano dwa podprogramy POPŻ: Podprogram 2015 (od stycznia do kwietnia 2016 r.) i Podprogram 2016 (od sierpnia do grudnia 2016 r.).

Osoby, które otrzymały skierowanie z Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Białymstoku korzystały ze wsparcia w postaci żywności, wydawanej cyklicznie (comiesięcznie) w formie paczek żywnościowych. Każda z osób otrzymujących paczki żywnościowe w ramach Podprogramu 2016 otrzymała produkty: makaron jajeczny, ryż biały, herbatniki, mleko UHT, groszek z marchewką, fasola biała, koncentrat pomidorowy, powidła śliwkowe, gulasz wieprzowy z warzywami, filet z makreli w oleju, szynka drobiowa, cukier biały, olej rzepakowy.

Ponadto w ramach ww. Programu, osoby spełniające kryteria ustawy o pomocy społecznej mogły nieodpłatnie uczestniczyć w działaniach towarzyszących, takich jak:

- warsztaty kulinarne,
- warsztaty dietetyczne,
- warsztaty edukacji ekonomicznej.

Zarówno pomoc udzielana w formie produktów spożywczych, jak również zajęcia oraz warsztaty edukacyjne, miały na celu zwiększenie bezpieczeństwa żywnościowego osób potrzebujących, włączenie osób doświadczających deprivacji materialnej w funkcjonowanie społeczności lokalnych, pomoc towarzyszącą niezbędną do zaspokajania podstawowych potrzeb życiowych osób korzystających z pomocy żywnościowej (z wyłączeniem pomocy rzeczowej) oraz wzmacnianie samodzielności i kompetencji w zakresie prowadzenia gospodarstwa domowego.

Do pomocy w ramach PO PŻ w 2016 r. zakwalifikowano 4 583 osoby.

2.1.4. Usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze

W 2016 r. usługi opiekuńcze przyznano i świadczone 447 osobom. Pomoc w tej formie była realizowana w miejscu zamieszkania podopiecznych przez trzy podmioty, tj. Polski Czerwony Krzyż, Polski Komitet Pomocy Społecznej Caritas Archidiecezji Białostockiej oraz - dla osób z chorobą Alzheimera - w siedzibie Domu Pomocy Społecznej w Białymstoku przy ul. Baranowieckiej 203.

Rada Miejska Białegostoku Uchwałą Nr XXVI/248/04 z dnia 31 maja 2004 r. ustanowiła szczegółowe warunki przyznawania i odpłatności za usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze oraz szczegółowe warunki częściowego lub całkowitego zwolnienia od opłat, jak również tryb ich pobierania. Zgodnie z tym przepisem ustalano odpłatność za przyznane usługi.

W 2016 r. cena odpłatności za 1 godzinę usług świadczonych przez PCK, PKPS i Caritas wynosiła 17,90 zł. Podmioty realizujące to zadanie wyłonił w drodze konkursu Urząd Miejski w Białymstoku Departament Spraw Społecznych. Natomiast koszt jednej godziny specjalistycznych usług opiekuńczych dla z chorobą Alzheimera świadczonych w siedzibie Domu Pomocy Społecznej w Białymstoku wynosił 4,64 zł (z usług korzystało 21 osób).

Tabela Nr 7. Liczba osób/rodzin oraz osób w rodzinach, którym przyznano usługi opiekuńcze realizowane w ramach zadań własnych gminy

Usługi opiekuńcze	Liczba osób/rodzin	Liczba osób w rodzinach	Koszt świadczeń (w zł)
Usługi opiekuńcze świadczone w miejscu zamieszkania	426	448	3 632 250
Usługi dla osób z chorobą Alzheimera świadczone w Domu Pomocy Społecznej w Białymstoku przy ul. Baranowickiej 203	21	28	41 220 (w budżecie DPS)

2.1.5. Sprawienie pogrzebu, w tym osobom bezdomnym

Tabela Nr 8. Liczba pochówków oraz koszt ich sprawienia

Liczba pochówków	Koszt całkowity (w zł)
38	58 459
w tym osobom bezdomnym	
12	20 255

2.1.6. Gminny program osłonowy

Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Białymstoku realizuje program osłonowy na podstawie Uchwały Nr V/49/15 Rady Miasta Białystok z dnia 23 lutego 2015 r. w sprawie przyjęcia gminnego programu osłonowego w zakresie zmniejszenia wydatków poniesionych na leki przez mieszkańców Miasta Białegostoku (Dz. Urz. Woj. Podlaskiego z 2015 r. poz. 722).

Program osłonowy adresowany jest do mieszkańców Miasta Białegostoku - osób niezdolnych do pracy z tytułu wieku (tj. osób, które osiągnęły wiek emerytalny zgodnie z ustawą z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych), osób przewlekle chorych w wieku produkcyjnym, osób niepełnosprawnych, znajdujących się w trudnej sytuacji bytowej i ponoszących wydatki na zakup leków zleconych przez lekarza.

Pomoc finansowa w zakresie zmniejszenia poniesionych wydatków na leki przysługuje, jeżeli:

- miesięczne wydatki na zakup leków zleconych przez lekarza osobom uprawnionym w miesiącu poprzedzającym złożenie wniosku przekroczyły kwotę 30 zł,
- dochód osoby samotnie gospodarującej lub dochód na osobę w rodzinie nie przekracza 175% kryterium dochodowego osoby samotnie gospodarującej lub kryterium dochodowego na osobę w rodzinie, określonych odpowiednio zgodnie z art. 8 ust. 1 pkt 1 i 2 ustawy.

Pomoc finansowa w zakresie zmniejszenia wydatków poniesionych na zakup leków zleconych przez lekarza (pierwszego kontaktu lub specjalistę) jest przyznawana w wysokości wydatków poniesionych na ten cel przez osobę uprawnioną lub uprawnionego członka rodziny w miesiącu poprzedzającym złożenie wniosku, jednak łącznie nie może być wyższa od kwoty:

- 30% kryterium dochodowego na osobę w rodzinie - w przypadku 1 osoby uprawnionej,
- 45% kryterium dochodowego na osobę w rodzinie - w przypadku 2 osób uprawnionych,
- 60% kryterium dochodowego na osobę w rodzinie - w przypadku 3 i większej liczby osób uprawnionych.

Od 1.01.2016 r. do 31.12.2016 r. z programu skorzystało 2 786 osób, w tym 1 621 osób niepełnosprawnych, 827 przewlekle chorych oraz 338 w wieku emerytalnym. W tym czasie wsparciem objęto 2 031 rodzin (3 094 osoby w rodzinach). Kwota przyznanej pomocy wyniosła 1 089 833 zł.

W przypadku, gdy wniosek dotyczył więcej niż jednej osoby uprawnionej w rodzinie prowadzącej wspólne gospodarstwo domowe, wnioskodawca składał jeden wniosek w imieniu wszystkich uprawnionych:

- 9 545 wniosków dotyczyło uprawnienia jednej osoby w rodzinie,
- 680 wniosków dotyczyło uprawnienia dwóch osób w rodzinie,
- 68 wniosków dotyczyło uprawnienia trzech i więcej osób w rodzinie.

Realizacja programu osłonowego przewidziana jest na okres do 31 grudnia 2018 r.

2.1.7. Praca socjalna

Pracownicy socjalni MOPR realizują pracę socjalną, w tym poprzez kontrakt socjalny. Jest ona nakierowana na pomoc osobom i rodzinom w celu wzmocnienia lub odzyskania zdolności do funkcjonowania w społeczeństwie. Praca socjalna należy do zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym, przy czym jest ona świadczona bez względu na posiadany dochód. Wsparcie w tej formie świadczy się klientom korzystającym np. z pomocy pieniężnej, ale również osobom i rodzinom wykazującym potrzebę rozwinięcia lub wzmocnienia ich aktywności i samodzielności życiowej. W 2016 roku pomocą w formie pracy socjalnej

prowadzonej w ramach postępowania administracyjnego o przyznanie świadczeń z pomocy społecznej oraz w sytuacji gdy była świadczona tylko praca socjalna objęto łącznie 11 722 rodziny (23 280 osób). Natomiast wyłącznie pracą socjalną (bez udzielania innych świadczeń) objęto 3 131 rodzin (6 275 osób).

Działania podejmowane przez pracowników socjalnych w ramach pracy socjalnej:

- analiza zapotrzebowania na świadczenia z pomocy społecznej, ze szczególnym uwzględnieniem osób i rodzin dysfunkcyjnych, które z powodu ubóstwa, bezrobocia, niepełnosprawności, długotrwałej choroby, przemocy w rodzinie, bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych, alkoholizmu, bezdomności lub innych okoliczności, znalazły się w trudnej sytuacji życiowej,
- informowanie osób i rodzin o przysługujących im świadczeniach i dostępnych formach pomocy m.in. o możliwości uzyskania świadczeń rodzinnych, wychowawczych, alimentów wypłacanych z funduszu alimentacyjnego, podwyższenia alimentów, możliwości rozłożenia na raty oraz umorzenia zaległości czynszowych, a także uzyskania dodatku mieszkaniowego i dodatku energetycznego,
- sprawdzanie sposobu wykorzystania pomocy udzielonej w formie świadczeń wychowawczych,
- motywowanie klientów do dokonywania rejestracji w urzędzie pracy (a następnie jej utrzymania), podejmowania zatrudnienia, wykonywania prac społecznie użytecznych; motywowanie do uczestnictwa w kursach i szkoleniach podwyższających kwalifikacje społeczno-zawodowe bądź umożliwiających nabycie nowych umiejętności przydatnych w poszukiwaniu pracy,
- upowszechnianie ofert pracy oraz informowanie o wolnych miejscach pracy, szkoleniach i poradnictwie zawodowym, kontakt z doradcą zawodowym, motywowanie do podnoszenia kompetencji społecznych i kwalifikacji zawodowych,
- zobowiązywanie do prowadzenia karty aktywności zawodowej, wydawanie karty kontaktu ze wskazanym pracodawcą,
- kierowanie osób wykluczonych społecznie do uczestnictwa w zajęciach prowadzonych przez centrum integracji społecznej, w celu reintegracji zawodowej,
- pomoc osobom i rodzinom w uzyskaniu wsparcia np. w formie żywności, odzieży, obuwia, paczek świątecznych, realizowanego przez organizacje pozarządowe, z którymi MOPR współpracuje,
- monitorowanie w okresie jesienno-zimowym miejsc przebywania osób bezdomnych,
- zawieranie z osobami bezdomnymi programów wychodzenia z bezdomności,
- wskazywanie osobom bezdomnym możliwości uzyskania schronienia w schronisku, noclegowni, ogrzewalni - współpraca z podmiotami prowadzącymi placówki noclegowe,
- informowanie osób bezdomnych, w tym podczas wspólnych patroli z Policją i Strażą Miejską, gdzie mogą uzyskać pomoc i z jakich form wsparcia skorzystać (MOPR opracował ulotkę, w której wskazane są miejsca udzielania pomocy osobom bezdomnym na terenie miasta Białegostoku, adresy i telefony placówek/punktów),
- udział w grupach roboczych powoływanych do rozwiązywania problemów z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie,
- pomoc osobom i rodzinom w rozwiązywaniu problemów wynikających z wystąpienia przemocy w rodzinie m.in. poprzez uruchamianie procedury „Niebieskie Karty”, kierowanie do Ośrodka Interwencji Kryzysowej w celu uzyskania specjalistycznej porady np. prawnika, psychologa,
- monitorowanie sytuacji rodziny, w której występuje problem przemocy lub sytuacja kryzysowa, w tym poprzez wspólne wizyty z dzielnicowymi w środowisku,
- prowadzenie punktów konsultacyjnych dla osób i rodzin z problemem uzależnienia od alkoholu: udzielanie informacji o możliwości i formach leczenia odwykowego, wskazywanie konkretnych poradni i klubów abstynenckich działających na terenie miasta Białegostoku, motywowanie do podjęcia terapii, zachowywania abstynencji, do uczestnictwa w mityngach; wspieranie starań osób bliskich o leczenie uzależnionego członka rodziny,
- kontaktowanie się z podmiotami leczenia odwykowego, ośrodkami terapii uzależnień, a także z dzielnicowymi komisariatów Policji,
- informowanie o zasadach udzielania pomocy w formie usług opiekuńczych, w tym specjalistycznych oraz o zasadach kierowania do domu pomocy społecznej; wyjaśnianie zasad kierowania wniosku do sądu o umieszczenie osoby w domu pomocy społecznej bez jej zgody,
- kierowanie do dziennego ośrodka wsparcia celem zapewnienia posiłku oraz usług opiekuńczych w formie organizacji czasu wolnego i gimnastyki usprawniającej osobom starszym,
- pomoc w kompletowaniu dokumentów w celu uzyskania orzeczenia o niepełnosprawności lub stopniu niepełnosprawności wydawanego przez Miejski Zespół do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w Białymstoku,
- informowanie o możliwości uzyskania stypendiów szkolnych,

- wskazywanie możliwości uzyskania alimentów w wyniku kierowania wniosków do sądów i komorników sądowych,
- motywowanie osób z zaburzeniami psychicznymi do podjęcia/kontynuacji specjalistycznego leczenia psychiatrycznego,
- pomoc w realizacji postanowień sądu o konieczności leczenia w szpitalu psychiatrycznym,
- kierowanie osób z zaburzeniami psychicznymi na terapię,
- informowanie o możliwości korzystania przez osoby niepełnosprawne z pomocy przy znoszeniu barier architektonicznych, dofinansowania turnusów rehabilitacyjnych, sprzętu rehabilitacyjnego, uczestnictwa w warsztatach terapii zajęciowej, uzyskania zatrudnienia,
- informowanie osób niepełnosprawnych o możliwości skorzystania z pomocy asystenta osoby niepełnosprawnej oraz z możliwości przewozu zorganizowanego przez Urząd Miejski w Białymstoku (konieczne są wskazania w orzeczeniu),
- monitorowanie funkcjonowania w środowisku lokalnym osób niepełnosprawnych i długotrwale chorych, w tym we współpracy z pielęgniarką i lekarzem rodzinnym; umawianie domowych wizyt lekarskich na prośbę podopiecznych,
- informowanie rodziców dzieci niepełnosprawnych o możliwości uczestnictwa w zawodach sportowych,
- pomoc osobom nieubezpieczonym w uzyskaniu prawa do świadczeń opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych,
- sporządzanie pism do Zarządu Mienia Komunalnego w Białymstoku popierających wnioski o przydział lokalu socjalnego,
- wnioskowanie o przydzielenie rodzinom przeżywającym trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych asystenta rodziny,
- kierowanie na warsztaty zwiększające umiejętności opiekuńczo-wychowawcze (uczestniczyły 73 osoby),
- motywowanie rodzin do podejmowania działań zmierzających do prawidłowego funkcjonowania poprzez udział w grupach socjoterapeutycznych (liczba dzieci uczestniczących w grupach - 102, liczba rodzin - 61),
- kontakt z pedagogami szkolnymi, wychowawcami, kuratorami, lekarzami rodzinnymi, najbliższą rodziną, sąsiadami celem poprawy funkcjonowania osoby bądź rodziny w środowisku,
- kierowanie dzieci do świetlic, w tym socjoterapeutycznych (skierowano 94 dzieci),
- występowanie z wnioskiem do sądu o wgląd w sytuację rodziny,
- udział w posiedzeniach zespołów ds. okresowej oceny sytuacji dziecka i rodziny,
- podejmowanie interwencji w sytuacji zagrożenia życia lub zdrowia osób, szczególnie w sprawach dotyczących małoletnich, osób starszych, niepełnosprawnych, samotnych oraz z zaburzeniami psychicznymi, poprzez wzywanie funkcjonariuszy Policji, a także innych służb, jak np. lekarza rodzinnego, pogotowia ratunkowego; kontakt z administracją osiedlową, sądami,
- wydawanie skierowań w celu uzyskania żywności w ramach Programu FEAD,
- współpraca z pedagogami ze szkół na terenie miasta celem objęcia wsparciem dzieci z rodzin z problemami opiekuńczo-wychowawczymi,
- motywowanie rodziców do występowania do poradni psychologiczno-pedagogicznej w celu uzyskania opinii,
- organizowanie czasu wolnego dzieciom poprzez dofinansowanie wypoczynku letniego i zimowego realizowanego przez organizacje pozarządowe/inne podmioty; zgłaszanie dzieci do wypoczynku,
- zgłaszanie dzieci/rodzin do otrzymania wyprawki szkolnej i/lub żywnościowych paczek świątecznych z organizacji pozarządowych,
- monitorowanie funkcjonowania osób samotnych, starszych i niepełnosprawnych w środowisku społecznym, szczególnie w okresie zimowym,
- pomoc w uzyskaniu uprawnień emerytalno-rentowych,
- pomoc w realizacji programów usamodzielnienia młodzieży opuszczającej rodziny zastępcze lub placówki opiekuńczo-wychowawcze,
- składanie do sądu wniosków o objęcie rodzin nadzorem kuratora oraz o umieszczenie osób wymagających całodobowej opieki w domu pomocy społecznej bez ich zgody,
- informowanie o możliwości korzystania z pomocy organizacji pożytku publicznego.

Praca socjalna realizowana była również w oparciu o kontrakt socjalny, który służy wzmocnieniu aktywności i samodzielności życiowej, zawodowej lub przeciwdziałaniu wykluczeniu społecznemu osób i rodzin znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej. Kontrakt socjalny jest rodzajem umowy określającej sposób współdziałania osoby lub rodziny z pracownikiem socjalnym w celu rozwiązywania problemów życiowych. Praca socjalna realizowana w postaci kontraktu socjalnego należy do ważnych, ale pracochłonnych form pomocy - polega m.in. na sporządzeniu gruntownej diagnozy sytuacji klienta/rodziny, odkryciu ich zasobów i możliwości oraz zmotywowaniu do podjęcia działań w kierunku poprawy sytuacji życiowej. Warunkiem

pozytywnych zmian jest gotowość klienta do zaangażowania się w ten proces, świadomość wpływu na własne życie i wiara w efekty wspólnie ustalonych działań.

W 2016 r. realizowano 241 kontraktów socjalnych, z czego 206 kontraktów socjalnych z 208 osobami zawarto w 2016 r., a 35 kontraktów - w poprzednich latach (z 35 osobami). Spośród wszystkich osób, z którymi zawarto kontrakt socjalny, 162 osoby zakończyły pozytywnie realizację uzgodnionych działań, 44 osoby zerwały zawartą umowę. Pozostałe kontrakty realizowane są nadal.

2.2. Zadania zlecone z zakresu administracji rządowej realizowane przez gminę

2.2.1. Specjalistyczne usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania dla osób z zaburzeniami psychicznymi

Na podstawie Rozporządzenia Ministra Polityki Społecznej z dnia 22 września 2005 r. w sprawie specjalistycznych usług opiekuńczych usługi były świadczone przez dwie organizacje pozarządowe: Polski Czerwony Krzyż Oddział Okręgowy w Białymstoku i Polski Komitet Pomocy Społecznej Oddział Okręgowy w Białymstoku. Cena odpłatności za 1 godzinę usług wynosiła 19,10 zł.

Tabela Nr 9. Liczba osób oraz kwota wydatkowana na świadczenie specjalistycznych usług opiekuńczych

Formy pomocy	Liczba osób	Liczba osób w rodzinach	Koszt świadczeń (w zł)
Specjalistyczne usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania dla osób z zaburzeniami psychicznymi	15	15	151 826

2.2.2. Środowiskowy Dom Samopomocy, ul. 11 Listopada 6

Środowiskowy Dom Samopomocy prowadzony przez MOPR jest dziennym ośrodkiem wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi i upośledzonych umysłowo (typ A, B), realizujących proces wspierająco-aktywizujący, wymagających pomocy niezbędnej do życia w środowisku rodzinnym i społecznym, w szczególności zwiększenia zaradności i samodzielności życiowej, a także integracji społecznej. Dom jest ośrodkiem wsparcia realizującym specjalistyczne usługi opiekuńcze, dysponuje 52 miejscami, które są w pełni wykorzystane. Wydano 56 skierowań do SDS prowadzonego przez MOPR. W okresie od 1.01.2016 r. do 31.12.2016 r. w zajęciach ww. Domu uczestniczyło 55 osób (na dzień 31.12.2016 r. 1 osoba była na liście oczekujących na umieszczenie).

I. Formy prowadzonej działalności

Zajęcia dla uczestników prowadzone były (indywidualnie oraz w kilkusobowych grupach) w pracowniach:

- plastyczna,
- gospodarstwa domowego z elementami rękodziela,
- komputerowo-wydawnicza,
- techniczna,
- kulturalno-oświatowa z elementami relaksacji,
- usprawniania fizycznego,
- muzyczna z elementami teatru,
- treningu kulinarnego.

Podczas prowadzonych zajęć realizowano tematykę związaną z daną pracownią w ramach terapii zajęciowej oraz treningi:

- funkcjonowania w życiu codziennym: trening dbania o wygląd zewnętrzny i higienę osobistą, trening umiejętności samodzielnego ubierania się, dbania o porządek, obsługi prostych narzędzi, sprzętu RTV i AGD,
- umiejętności interpersonalnych i rozwiązywania problemów: trening umiejętności nawiązywania relacji w grupie/rodzinie, opartych o postawę szacunku, zaufania, tolerancji, pomagania i współpracy, trening polegający na zwiększeniu/podtrzymaniu kompetencji osobistych poprzez budowanie poczucia wartości, samodzielności, asertywnych zachowań i samostanowienia w podejmowaniu podstawowych decyzji życiowych, trening umiejętności radzenia sobie z pojawiającymi się trudnymi emocjami, uczuciami złości, krzywdy, obniżonego nastroju, trening umiejętności konstruktywnego rozwiązywania konfliktów i doświadczanych sytuacji kryzysowych, trening umiejętności systematycznego i aktywnego udziału w zajęciach, trening prawidłowego zachowania się w miejscach publicznych,
- wykorzystania czasu wolnego: trening rozwijania/podtrzymywania zainteresowań muzycznych, plastycznych, fotograficznych, zainteresowania filmem, rękodziłem, trening kształtowania umiejętności odpoczynku, odprężenia przy muzyce, oglądania wystaw, spotkania z ciekawymi ludźmi, trening relaksacyjny w celu bezpiecznego odreagowywania napięć, emocji poprzez ćwiczenia oddechowe, wizualizację, muzykę relaksacyjną, trening umiejętności pracy przy komputerze, zapoznanie z

możliwościami Internetu, gry zręcznościowe na komputerze i konsoli PS3, trening aktywnego wykorzystania czasu poprzez turystykę i rekreację,

- higieniczny i lekowy: w ramach proponowanych oddziaływań prozdrowotnych prowadzona była edukacja zdrowotna oraz trening higieny mające na celu wyrobienie u uczestników nawyków higienicznych, dbałości o higienę osobistą i otoczenia, wygląd zewnętrzny; w ramach treningu higienicznego uczestnicy uczyli się: higieny osobistej i odzieży, mycia rąk, twarzy, głowy oraz czyszczenia i obcinania paznokci, techniki prawidłowego mycia zębów, codziennej zmiany bielizny osobistej; w wyniku współpracy z Wojewódzką Stacją Sanitarno-Epidemiologiczną pracownicy ww. instytucji przeprowadzili zajęcia promujące zdrowy styl życia (higiena, odżywianie, aktywność fizyczna) - podczas zajęć prowadzono dyskusję, zabawy dydaktyczne i ruchowe oraz zajęcia praktyczne.

Środowiskowy Dom Samopomocy w 2016 r. oprócz treningów realizował następujące zadania:

1. Konsultacje terapeutyczne, poradnictwo specjalistyczne:
 - indywidualne rozmowy wspierające,
 - prowadzenie edukacji i instruktażu wobec uczestników i ich rodzin,
 - grupa wsparcia z elementami psychoedukacji w cyklu cotygodniowych spotkań,
 - szkolenia wewnętrzne, zajęcia edukacyjne (m.in. edukacja seksualna, edukacja zdrowotna),
 - poradnictwo socjalne (udzielanie informacji o aktualnych przepisach prawnych dotyczących pomocy świadczonej przez właściwe instytucje),
 - opinie specjalistyczne o uczestnikach,
 - pomoc w załatwianiu spraw urzędowych.
1. Realizacja niezbędnej opieki:
 - zapewniono uczestnikom poczucie bezpieczeństwa,
 - zapewniono udział w zajęciach muzycznych dostosowanych do możliwości intelektualnych i upodobań uczestników (słuchanie muzyki, bajek terapeutycznych i opowiadań, oglądanie filmów zgodnie z zainteresowaniami uczestników, rysowanie do muzyki, przeglądanie prasy, czytanie książek, wierszy),
 - zapewniono udział w zajęciach z elementami relaksacji (spacery, układanie puzzli, korzystanie z zabiegów relaksacyjnych w pracowni usprawniania fizycznego, korzystanie z zasobów Sali Doświadczania Świata - treningów relaksacji grupowej),
 - zapewniono korzystanie z Internetu, przeglądanie zdjęć zapisanych na dysku twardym komputera, udział w zabawach i dyskotekach,
 - zapewniono udział w zajęciach plastycznych dostosowanych do możliwości intelektualnych i manualnych uczestników oraz ich upodobań,
 - zapewniono pomoc w czynnościach samoobsługowych (ubieranie się, czynności higieniczne),
 - zadbano o zdrowie uczestników.
3. Realizacja terapii ruchowej:
 - udział w zawodach sportowych (piłkarzyki, lotki, warcaby i kręgle),
 - aktywizacja ruchowa poprzez udział w prostych formach zajęć muzycznych, aerobiku, warsztatach tanecznych z instruktorem,
 - podniesienie i podtrzymanie ogólnej sprawności fizycznej u uczestników poprzez ćwiczenia na siłowni, wykorzystanie sprzętu rehabilitacyjnego (m.in. rowerki, bieżnie, stół do tenisa, masażery),
 - spacery ogólnokondycyjne, gry i zabawy na świeżym powietrzu (m.in. na plaży w Dojlidach, w Parku Zwierzynieckim), aktywne spędzanie czasu wolnego na terenie placówki,
 - zajęcia na basenie: korzystanie ze strefy relaksu, ćwiczenia w wodzie, pływanie i korzystanie ze zjeżdżalni,
 - udział w spartakiadzie sportowej osób niepełnosprawnych organizowanej przez Warsztat Terapii Zajęciowej SNB w Białymstoku.

Rehabilitacja ruchowa bez względu na formę miała na celu polepszenie ogólnej sprawności psychofizycznej, wyrobienie nawyku płynności i celowości ruchu, kształtowanie postawy i współpracy w zespole.

4. Umożliwienie spożywania gorącego posiłku w trakcie pobytu w ŚDS.

ŚDS w minionym roku umożliwiał spożywanie gorącego posiłku w ramach rządowego programu „Pomoc państwa w zakresie dożywiania”.

Trening kulinarny wzorem lat ubiegłych miał na celu podtrzymanie i rozwijanie umiejętności niezbędnych do samodzielnego życia, takich jak nauka gotowania (począwszy od parzenia herbaty do przygotowania prostych dań), przechowywania żywności, układania jadłospisów z uwzględnieniem zasad prawidłowego odżywiania, nauka wyszukiwania potrzebnych produktów i ich zakup. Realizując zakupy spożywcze, uczestnicy mieli możliwość zapoznania się z lokalizacją poszczególnych sklepów, porównywania cen i asortymentu.

Trening kulinarny polegał na: wykonywaniu prostych czynności kulinarnych związanych z przygotowaniem posiłku (krojenie, obieranie, smarowanie), wyjścia po zakupy, zaangażowanie w przygotowanie posiłków, instruktaż słowny i praktyczny, przygotowywanie potraw według instruktażu i przepisów kulinarnych ze szczególnym naciskiem na higienę i bezpieczeństwo pracy. Uczestnicy w ramach treningu kulinarnego codziennie przygotowywali posiłki (m.in. zupy, zapiekanki, sałatki, surówki, ciasta, desery, kanapki).

5. Aktywizacja w kierunku uczestnictwa w innych formach w ramach WTZ, podjęcia zatrudnienia lub inne. ŚDS proponował również formy przygotowujące do uczestnictwa w warsztatach terapii zajęciowej lub podjęcia zatrudnienia. Działania te miały na celu stopniowe przygotowanie niektórych uczestników do aktywizacji zawodowej głównie poprzez:

- naukę i podtrzymywanie umiejętności praktycznych,
 - przygotowywanie prac z wykorzystaniem poznanych technik,
 - podejmowanie działań w ramach terapii zajęciowej (rozwijano zdolności i wrażliwość poprzez umożliwianie udziału w zajęciach i konkursach, zachęcano do pracy twórczej poprzez przygotowywanie prac z własnej wyobraźni, motywowano do podejmowania samodzielnych decyzji odnośnie wyboru technik zajęciowych i wykonywanych wyrobów),
 - rozwijanie umiejętności obsługi podstawowych narzędzi oraz obsługi sprzętu AGD i RTV,
 - uczenie umiejętności pracy na komputerze, m.in. korzystania z zasobów Internetu, przepisywania pism,
 - uczenie i podtrzymywanie umiejętności poznawczych: uwagi, spostrzegania, pamięci, myślenia,
 - naukę i podtrzymywanie umiejętności psychospołecznych typu: odpowiedzialność, obowiązkowość, cierpliwość, rzetelność, zaangażowanie, punktualność,
 - zachęcanie do nawiązywania relacji w grupie opartych o postawę szacunku, zaufania, tolerancji, pomagania i współpracy,
 - w ramach treningu umiejętności dbania o porządek motywowano i uczono właściwego wykonywania czynności porządkowych na rzecz pracowni zajęciowej a także całego ośrodka.
6. Realizacja zadania publicznego pn. Utworzenie grupy samopomocowej oraz przeprowadzenie warsztatów terapeutyczno-integracyjnych dla rodziców i opiekunów oraz uczestników Środowiskowego Domu Samopomocy w ramach programu Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej „Oparcie Społeczne dla Osób z Zaburzeniami Psychicznymi”. Działania projektowe zrealizowane zostały poprzez:
- przeprowadzenie warsztatów terapeutyczno-integracyjnych dla 20 uczestników ŚDS oraz 15 rodziców/opiekunów przez wykwalifikowanego terapeutę oraz pracownika ŚDS,
 - zajęcia grupowe dla 20 uczestników ŚDS oraz 15 rodziców/opiekunów oparte na technikach relaksacyjnych oraz muzykoterapii przy użyciu instrumentów muzycznych oraz innych sprzętów,
 - spotkania integracyjne dla 20 uczestników ŚDS oraz 15 rodziców/opiekunów (m.in. ognisko, wycieczka autokarowa, wspólna zabawa).

Środki przeznaczone na realizację ww. przedsięwzięcia:

27 662 zł - koszty pokryte z dotacji,

7 151 zł - koszty pokryte ze środków własnych,

3 200 zł - koszty pokryte z wkładu osobowego (świadców wolontariuszy).

7. Inne działania podejmowane przez Środowiskowy Dom Samopomocy:

- organizacja uroczystości, m.in. Przeglądu Kolęd i Pastoralek dla Osób Niepełnosprawnych, Dnia Rodziny, Jubileuszu XX-lecia powstania ŚDS (organizowane uroczystości dla uczestników, ich rodzin oraz zaproszonych gości miały na celu spotkanie w przyjaznej atmosferze, zaprezentowanie dorobku artystycznego młodzieży niepełnosprawnej oraz wspólną zabawę),
- organizacja wycieczek jednodniowych i obozów kilkudniowych (m.in. wycieczka do Ciechanowca, obóz stacjonarny w Rajgrodzie, wycieczka do Wrocławia); zorganizowano również wyjazdowe warsztaty terapeutyczno-integracyjne dla rodziców i uczestników Środowiskowego Domu Samopomocy w Kuklach w ramach programu „Oparcie Społeczne dla Osób z Zaburzeniami Psychicznymi” Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej.

Głównym celem ww. wyjazdów było podniesienie umiejętności społecznych, interpersonalnych i samoobsługowych oraz aktywny wypoczynek.

II. Praca socjalna realizowana była poprzez działania:

- poradnictwo socjalne (udzielenie informacji o aktualnych przepisach prawnych dotyczących pomocy świadczonej przez właściwe instytucje rządowe, samorządowe i organizacje pozarządowe, m.in. udzielano informacji o zasadach i warunkach otrzymania pomocy na dofinansowanie do likwidacji barier architektonicznych, informowano o możliwości ubiegania się o miejsce w domu pomocy społecznej, udzielono pomocy w wypełnianiu dokumentów do ww. domu),

- współpraca z instytucjami/podmiotami w celu pełnej integracji ze społeczeństwem (udzielono pomocy w otrzymaniu i złożeniu niezbędnych dokumentów w ZUS, współpracowano z pracownikami socjalnymi ZPS Nr 1-8 w celu poprawy jakości życia uczestników),
- pomoc uczestnikom w rozwiązywaniu problemów, z którymi nie są w stanie sami sobie poradzić (m.in. pomoc w założeniu konta w banku, pomoc w kompletowaniu dokumentów w sprawach urzędowych).

Ponadto na zlecenie Miasta Białystok (w wyniku postępowania konkursowego) prowadzony jest Środowiskowy Dom Samopomocy przy ul. Pogodnej 63 dla osób przewlekle chorych psychicznie i upośledzonych umysłowo. Zadanie to realizuje Caritas Archidiecezji Białostockiej. Dom dysponuje 45 miejscami, które są w pełni wykorzystane. Wydano 49 skierowań do ŚDS prowadzonego przez Caritas. W okresie od 1.01.2016 r. do 31.12.2016 r. w zajęciach ww. Domu uczestniczyło 49 osób.

Na dzień 31.12.2016 r. na liście oczekujących znajdowały się 2 osoby.

2.3. Zadania własne powiatu

2.3.1. Poradnictwo specjalistyczne

Poradnictwo specjalistyczne, w szczególności prawne, psychologiczne i rodzinne jest świadczone, bez względu na posiadany dochód, osobom i rodzinom, które mają trudności lub wykazują potrzebę wsparcia w rozwiązywaniu swoich problemów życiowych. Poradnictwo specjalistyczne realizowane jest głównie przez pracowników Ośrodka Interwencji Kryzysowej, porady prawne udzielane są również przez prawników Działu Specjalistycznego Poradnictwa Socjalnego.

W 2016 r. udzielono następujących porad:

1. Poradnictwo psychologiczne - udzielono 2 309 porad psychologicznych 1 072 osobom i rodzinom (2 877 osób w rodzinie). Zakres porad z jakimi zgłaszali się klienci obejmował problemy związane z przemocą w rodzinie (pomoc osobom doświadczającym przemocy, jak i stosującym przemoc w rodzinie), wydarzeniami traumatycznymi (wypadki komunikacyjne, pożar, utrata pracy, bliskiej osoby), przeżywanie żałoby, myśli i tendencje samobójcze, zaburzenia emocjonalne.
2. Poradnictwo pedagogiczne - udzielono 58 porad pedagogicznych 32 osobom/rodzinom (118 osób w rodzinie). Porady dotyczyły trudności wychowawczych, problemów dorastania i sprawowania opieki nad dziećmi i młodzieżą.
3. Poradnictwo rodzinne - udzielono 2 121 porad rodzinnych 1 152 osobom/rodzinom (3 089 osób w rodzinie). Porady dotyczyły problemów związanych z konfliktem małżeńskim/w konkubinacie lub rodzinnym, konfliktem z dorosłymi dziećmi, przemocą ze strony bliskich, rozwodów, separacji i samotności.
4. Poradnictwo mieszkaniowe i socjalne - udzielono 485 porad socjalnych i w sprawach mieszkaniowych 234 rodzinom (608 osób w rodzinie). Sprawy z jakimi zgłaszali się klienci dotyczyły wynajmu mieszkań z zasobów miasta, bezdomności, bezrobocia, ubóstwa, złych warunków mieszkaniowych, eksmisji, problemów ludzi starszych, wsparcia kobiet w ciąży.
5. Poradnictwo prawne - w OIK udzielono 1 259 porad prawnych 714 osobom/rodzinom (1 856 osób w rodzinie). Większość z nich dotyczyła prawa rodzinnego i opiekuńczego, prawa spadkowego oraz prawa karnego z zakresu przemocy w rodzinie. Ponadto prawnicy Działu Specjalistycznego Poradnictwa Socjalnego udzielili 124 porad prawnych 124 osobom/rodzinom (305 osób w rodzinie), przy czym dotyczyły one tematyki prawa rodzinnego i opiekuńczego, zabezpieczenia społecznego i ochrony praw lokatorów.
6. Terapia par i małżeństw - w terapii uczestniczyło 86 osób (odbyło się 121 spotkań).

2.3.2. Domy pomocy społecznej

MOPR w Białymstoku realizując zadania ustawowe w zakresie zapewnienia opieki w domach pomocy społecznej osobom wymagającym całodobowej opieki z powodu wieku, choroby lub niepełnosprawności, niemogącym samodzielnie funkcjonować w codziennym życiu, którym nie można zapewnić niezbędnej pomocy w formie usług opiekuńczych wydał 49 postanowień i 910 decyzji administracyjnych.

W 2016 r. do domów pomocy społecznej skierowano 184 osoby (93 osoby do domów funkcjonujących na terenie Miasta Białystok, 91 osób do DPS na terenie innych powiatów), w tym 32 osoby do domów pomocy społecznej dla przewlekle psychicznie chorych. W domach pomocy społecznej umieszczono łącznie 134 osoby. Natomiast na umieszczenie (stan na dzień 31.12.2016 r.) oczekuje łącznie 83 mieszkańców Miasta Białegostoku.

Tabela Nr 10. Domy Pomocy Społecznej - statystyka wydanych decyzji/postanowień

Rodzaj orzeczenia	DPS Świerkowa	DPS Baranowicka (w tym Filia w Bobrowej)	Dom Opieki Społecznej Proletariacka	DPS na terenie innych powiatów	Krajowy Ośrodek Mieszkalno- Rehabilitacyjny	Ogółem
Decyzje kierujące, w tym zmiany decyzji kierujących	118	15	6	122	9	270
Decyzje umieszczające	48	14	2	0	0	64
Decyzje w sprawie opłaty	120	92	9	171	0	392
Decyzje wygaszające	84	18	7	75	0	184
Ogółem liczba decyzji	370	139	24	368	9	910
Postanowienia	1	1	0	47	0	49

Tabela Nr 11. Liczba osób skierowanych do domów pomocy społecznej w 2016 r.

2016 r.	DPS Świerkowa	DPS Baranowicka		DPS na terenie innych powiatów	Ogółem
			Filia w Bobrowej		
Osoby somatycznie chore	80	0	0	58	138
Osoby psychicznie chore	0	0	6	26	32
Osoby niepełnosprawne intelektualnie	0	7	0	7	14
Ogółem	80	7	6	91	184

Tabela Nr 12. Liczba osób umieszczonych w domach pomocy społecznej w 2016 r.

Wyszczególnienie	DPS Świerkowa	DPS Baranowicka	DPS Baranowicka Filia w Bobrowej	DPS na terenie innych powiatów	Ogółem
Osoby somatycznie chore i w podeszłym wieku	43	0	0	52	95
Osoby psychicznie chore	0	0	2	21	23
Osoby niepełnosprawne intelektualnie	0	10	0	6	16
Ogółem	43	10	2	79	134

Tabela Nr 13. Liczba osób oczekujących na umieszczenie w domach pomocy społecznej - stan na 31.12.2016 r.

Wyszczególnienie	DPS Świerkowa	DPS Baranowicka	DPS Baranowicka Filia w Bobrowej	DPS na terenie innych powiatów	Ogółem
Osoby somatycznie chore	24	0	0	14	38
Osoby psychicznie chore	0	0	8	28	36
Osoby niepełnosprawne intelektualnie	0	9	0	0	9
Ogółem	24	9	8	42	83

W 2016 r. podpisano 9 umów i 12 aneksów do umów z osobami zobowiązanymi do ponoszenia opłat za pobyt bliskich w domach pomocy społecznej oraz zawarto 4 porozumienia w sprawie rozwiązania umów zawartych z osobami zobowiązanymi do wnoszenia opłat za pobyt bliskich w domach pomocy społecznej.

Tabela Nr 14. Liczba umów, aneksów do umów oraz porozumień zawartych w sprawie ponoszenia opłaty za pobyt

Liczba zawartych	DPS ul. Świerkowa	DPS ul. Baranowicka	Dom Opieki Społecznej ul. Proletariacka	DPS na terenie innych powiatów	Ogółem
Umów	5	0	1	3	9
Aneksów	5	3	0	4	12
Porozumień	1	0	1	2	4
Ogółem	11	3	2	9	25

Tabela Nr 15. Odpłatność Gminy za pobyt mieszkańców Miasta Białystok przebywających w domach pomocy społecznej w okresie I-XII 2016 r.

społecznej w okresie I XII 2016 r.						
Odpłatność za pobyt mieszkańców Miasta Białystok przebywających w domach pomocy społecznej	Liczba osób, którym przyznano decyzją świadczenie	Liczba świadczeń	Kwota świadczeń (w zł)		Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach
na terenie innych powiatów	345	3 360	7 686 107		345	345
			zwroty	58 878		
			umowy	45 374		
			decyzje	34 580		
			7 547 275			
DPS Baranowicka 203	76	793	2 992 955		76	78
			umowy	17 286		
			2 975 669			
DPS Świerkowa 9	183	1 682	4 138 817		183	183
			umowy	64 639		
			decyzje	11 259		
			4 062 919			
Ogółem	604	5 835	14 585 863		604	606

Odpłatność Gminy za pobyt mieszkańców Miasta Białystok przebywających w domach pomocy społecznej w okresie od I-XII.2016 r. wyniosła 14 585 863 zł za 604 osoby, którym przyznano decyzją świadczenie.

Na terenie Miasta Białystok funkcjonuje:

1. Dom Pomocy Społecznej przy ul. Świerkowej 9 dla osób przewlekle somatycznie chorych (dysponuje 188 miejscami). Średni miesięczny koszt utrzymania mieszkańca domu od 1.04.2015 r. do 31.03.2016 r. wynosił 3 205 zł; od 1.04.2016 r. - 3 321 zł.

2. Dom Pomocy Społecznej przy ul. Baranowickiej 203 z Filią w Bobrowej; dysponuje łącznie 306 miejscami, w tym:

- 224 dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych intelektualnie,
- 46 dla osób dorosłych niepełnosprawnych intelektualnie,
- 36 dla osób przewlekle psychicznie chorych - Filia w Bobrowej.

Średni miesięczny koszt utrzymania mieszkańca od 1.04.2015 r. do 31.03.2016 r. wynosił 4 285 zł; od 1.04.2016 r. - 4 335 zł.

3. Dom Opieki Społecznej Zgromadzenia Sióstr Franciszkanek od Cierpiących ul. Proletariacka 8 dysponuje 25 miejscami. Średni miesięczny koszt utrzymania mieszkańca w 2016 r. wynosi 2 600 zł.

W 2016 r. MOPR podejmował działania związane z zapewnieniem opieki w domach pomocy społecznej:

- złożył w sądzie 25 wniosków o wydanie postanowień w sprawie skierowania osób bezwzględnie wymagających pomocy, a niewyrażających zgody na umieszczenie w domu pomocy społecznej,
- co 6 miesięcy (oraz w miarę potrzeb) dokonywał z urzędu analizy sytuacji dochodowej mieszkańców domów pomocy społecznej oraz osób zobowiązanych do ponoszenia opłaty za pobyt bliskich w ww. domach.

2.3.3. Osoby usamodzielniane na podstawie ustawy o pomocy społecznej

1. Pomoc przyznana osobom usamodzielnianym na podstawie ustawy o pomocy społecznej.

Tabela Nr 16. Usamodzielniani wychowankowie rodzin zastępczych

Pomoc pieniężna na kontynuowanie nauki		Pomoc pieniężna na usamodzielnienie		Pomoc na zagospodarowanie w formie rzeczowej		Razem
Liczba osób	Kwota świadczeń (w zł)	Liczba osób	Kwota świadczeń (w zł)	Liczba osób	Kwota świadczeń (w zł)	Kwota świadczeń łącznie (w zł)
21	83 895	9	44 772	3	7 960	136 627

Tabela Nr 17. Usamodzielniani wychowankowie placówek opiekuńczo-wychowawczych

Pomoc pieniężna na kontynuowanie nauki		Pomoc pieniężna na usamodzielnienie		Pomoc na zagospodarowanie w formie rzeczowej		Razem
Liczba osób	Kwota świadczeń (w zł)	Liczba osób	Kwota świadczeń (w zł)	Liczba osób	Kwota świadczeń (w zł)	Kwota świadczeń łącznie (w zł)
10	33 476	1	6 888	2	7 666	48 030

2. Pomoc przyznana osobom usamodzielnianym na podstawie ustawy o pomocy społecznej - art. 88 ust. 1. Pomoc z tytułu usamodzielnienia przysługuje wychowankom opuszczającym rodziny zastępcze i placówki opiekuńczo-wychowawcze oraz placówki, o których mowa w art. 88 ust. 1 ustawy o pomocy społecznej, tj. domy pomocy społecznej dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych intelektualnie, domy dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży oraz schroniska dla nieletnich, zakłady poprawcze, specjalne ośrodki szkolno-wychowawcze, specjalne ośrodki wychowawcze, młodzieżowe ośrodki socjoterapii zapewniające całodobową opiekę oraz młodzieżowe ośrodki wychowawcze.

Tabela Nr 18. Pomoc przyznana osobom usamodzielnianym na podstawie ustawy o pomocy społecznej art. 88 ust. 1 (usamodzielniani wychowankowie młodzieżowych ośrodków wychowawczych, młodzieżowych ośrodków socjoterapeutycznych, zakładów poprawczych)

Pomoc pieniężna na kontynuowanie nauki		Pomoc pieniężna na usamodzielnienie		Pomoc na zagospodarowanie w formie rzeczowej		Razem
Liczba osób	Kwota świadczeń (w zł)	Liczba osób	Kwota świadczeń (w zł)	Liczba osób	Kwota świadczeń (w zł)	Kwota świadczeń łącznie (w zł)
23	66 755	7	29 274	7	17 500	113 529

2.3.4. Mieszkania chronione

W Białymstoku funkcjonuje 5 mieszkań chronionych przeznaczonych dla usamodzielnianych wychowanków rodzin zastępczych i placówek opiekuńczo-wychowawczych oraz placówek określonych w art. 88 ust. 1 ustawy o pomocy społecznej. Mieszkania chronione zlokalizowane są przy ulicach:

- Pułaskiego 63 m. 56,
- Waszyngtona 22 m. 74,
- Białówny 1 m. 1,
- Komisji Edukacji Narodowej 9 m. 3,
- Pietkiewicza 6D m. 92.

W 2016 r. w mieszkaniach chronionych zamieszkiwało 24 usamodzielnianych wychowanków. Na utrzymanie mieszkań chronionych w 2016 r. wydatkowano kwotę 75 550 zł. Wychowankowie partycypowali w kosztach utrzymania mieszkania w wysokości zależnej od dochodu własnego. Z tego tytułu uzyskano kwotę 10 639 zł.

2.3.5. Ośrodek Interwencji Kryzysowej

Ośrodek Interwencji Kryzysowej, prowadzony przez Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Białymstoku, jest ośrodkiem o zasięgu lokalnym, którego podstawowe zadanie to podejmowanie działań profilaktycznych i interwencyjnych w sytuacji nagłego lub przewlekłego kryzysu spowodowanego m.in. przemocą domową, tragicznym wydarzeniem życiowym (utrata, osierocenie, żałoba), problemem samobójstwa, kryzysem małżeńskim, trudnościami wychowawczymi, kryzysem spowodowanym ubóstwem, bezrobociem, długotrwałą chorobą, bezradnością.

Ośrodek obsługuje teren miasta Białystok i służy pomocą każdemu, kto znajdzie się w stanie kryzysu. Po zdiagnozowaniu sytuacji, ustalana jest najbardziej odpowiednia forma pomocy i miejsce jej uzyskania. Pierwsza pomoc obejmuje wsparcie psychologiczne, możliwość odreagowania trudnych emocji i w razie potrzeby udzielenie schronienia.

Do zadań Ośrodka należy:

- interwencja kryzysowa, również w miejscu zamieszkania osoby zwracającej się o pomoc,
- specjalistyczne poradnictwo psychologiczne, pedagogiczne, socjalne, rodzinne i prawne,
- prowadzenie całodobowych dyżurów interwencyjnych,
- psychoterapia kryzysowa (indywidualna i rodzinna),
- zapewnienie czasowego pobytu kobietom oraz kobietom z dziećmi znajdującym się w sytuacji kryzysowej, w tym w sytuacji zagrożenia życia bądź bezpieczeństwa spowodowanego przemocą domową,
- prowadzenie tematycznych grup terapeutycznych oraz grup wsparcia,
- prowadzenie działań korekcyjno-edukacyjnych w stosunku do osób stosujących przemoc w rodzinie,
- pomoc socjoterapeutyczna dla dzieci z rodzin objętych pomocą OIK,
- tworzenie systemu wsparcia społecznego dla osób w sytuacji kryzysowej oraz rodzin znajdujących się w izolacji społecznej,
- współpraca z instytucjami i organizacjami na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie,
- organizowanie i współorganizowanie akcji mających na celu podnoszenie świadomości społecznej w zakresie przyczyn i skutków przemocy w rodzinie,
- interwencje w sytuacjach wydarzeń traumatycznych w skali masowej.

Tabela Nr 19. Formy pomocy realizowane przez Ośrodek Interwencji Kryzysowej w 2016 r.

Lp.	Forma pomocy - zadania własne powiatu	Liczba osób objętych pomocą
1.	Interwencja kryzysowa - pomoc doraźna i terapeutyczna	1 734
2.	Poradnictwo rodzinne	1 152
3.	Poradnictwo psychologiczne	1 072
4.	Poradnictwo prawne	714
5.	Poradnictwo socjalne (w tym mieszkaniowe)	234
6.	Praca z osobami stosującymi przemoc	136
7.	Poradnictwo psychologiczne dla dzieci i młodzieży	101
8.	Terapia par i rodzin	88
9.	Schronienie w hostelu (kobiety i dzieci)	82
10.	Grupy wsparcia dla osób doświadczających przemocy	46
11.	Grupy socjoterapeutyczne (dzieci i rodzice)	33
12.	Poradnictwo pedagogiczne	32
13.	Grupy korekcyjno-edukacyjne dla OSP	31
14.	Warsztaty „Szkola dla Rodziców”	10
15.	Trening zastępowania agresji	7

Interwencja kryzysowa i poradnictwo specjalistyczne

W 2016 r. przeprowadzono 8 209 interwencji. Z pomocy Ośrodka skorzystały łącznie 1 734 osoby, w tym 1 051 osób po raz pierwszy i 581 osób, którym udzielano wsparcia w poprzednich latach, ponadto 102 osoby skorzystały z pomocy anonimowo. Wśród osób, którym udzielono pomocy po raz pierwszy, jest 128 dzieci.

Tabela Nr 20. Sytuacja rodzinna osób korzystających z pomocy OIK

Sytuacja rodzinna i życiowa	Liczba osób	Ilość interwencji
Rodzina	962	2 060
Rodzina niepełna	279	605
Niepełnosprawność	146	320
Konkubinat	115	156
Osoba samotna	84	240
Emerytura	33	79
Rodzina zastępcza	19	42
Ochrona macierzyństwa	17	32
Wielodzietność	8	27

Tabela Nr 21. Problemy zgłaszane przez osoby korzystające z pomocy OIK*

Zgłaszane problemy	Liczba osób*	Liczba interwencji
Konflikt rodzinny	540	980
Konflikt małżeński i w konkubinacie	532	1399
Przemoc ze strony bliskich	400	890
Alkoholizm własny	371	618
Trudności z funkcjonowaniem w życiu codziennym	365	1000
Problemy wychowawcze	305	645
Rozwód	270	393
Zaburzenia psychiczne	213	437
Problemy emocjonalne	188	426
Współzależnienie od alkoholu	152	258
Stosowanie przemocy	136	257
Choroba	126	316
Długi	122	157
Bezrobocie	108	268
Rozstanie z bliską osobą	90	126
Wydarzenie traumatyczne	81	181
Konflikt z dorosłymi dziećmi	78	145
Ubóstwo	71	221
Bezdomność	69	461
Samotność	67	97
DDA (dorosłe dziecko alkoholika)	66	105
Utrata bliskiej osoby	66	110
Trudności szkolne	64	96

Trudności adaptacyjne	62	98
Zdrada partnerska	60	103
Złe warunki mieszkaniowe	59	88
Problemy dorastania	52	81
Separacja	47	83
Przemoc ze strony obcych	43	57
Odzyskanie władzy rodzicielskiej	41	72
Myśli samobójcze	40	55
Dziecko alkoholika	36	51
Uzależnienie od narkotyków	33	80
Kryzys wartości	29	46
Eksmisja	27	51
Uzależnienie od leków, hazardu	21	43
Zagrożenie eksmisją	17	19
Konflikt z zakładem pracy	14	16
Tendencje samobójcze	11	15
Utrata pracy	8	12
Stan po próbie samobójstwa	8	9
Izolacja	3	7
Ofiara handlu ludźmi	1	2

*Zestawienie obejmuje zarówno problemy zgłaszane jako podstawowe, jak również współwystępujące, które złożyły się na nasilenie sytuacji kryzysowej

Oprócz ww. działań specjaliści OIK przeprowadzili 121 spotkań w ramach terapii par i małżeństw, w których uczestniczyło łącznie 86 osób oraz 323 konsultacje psychologiczne dla 101 dzieci i młodzieży.

Udzielanie schronienia kobietom oraz kobietom z dziećmi

Ośrodek Interwencji Kryzysowej prowadzi hostel z 15 miejscami. W 2016 roku udzielił schronienia 82 osobom, w tym 48 kobietom i 34 dzieciom. Z powodu doświadczania przemocy przyjęto 39 osób (22 kobiety i 17 dzieci).

Okres pobytu w hostelu OIK wynosił 14 dni, w wyjątkowych sytuacjach był przedłużany do trzech miesięcy. Średni czas pobytu wynosił 30 dni. Cztery razy wystąpiono o zwrot kosztów pobytu do gminy, w której osoby przyjęte do hostelu miały ostatnie miejsce zameldowania.

Prowadzenie grup wsparcia, socjoterapeutycznych, edukacyjnych i psychoedukacyjnych

1. Grupy wsparcia dla kobiet doświadczających przemocy w relacjach rodzinnych
Celem zajęć grupowych było udzielenie wsparcia psychologicznego osobom doświadczającym przemocy oraz doskonalenie umiejętności radzenia sobie z tym problemem, umiejętności wydobywania własnych zasobów i umacniania poczucia własnej wartości, rozpoznawania i wyrażania własnych emocji oraz radzenia sobie ze stresem.
W 2016 r. kontynuowano pracę grupy, która rozpoczęła się we wrześniu 2015 r. (zakończyła w czerwcu 2016 r.). Następna grupa rozpoczęła pracę w październiku 2016 r., a planowany termin jej zakończenia to czerwiec 2017 r. W 2016 r. odbyło się łącznie 31 spotkań, w których uczestniczyło 45 osób.
2. Grupy socjoterapeutyczne dla dzieci w wieku 8-12 lat
Podczas spotkań realizowane były cele terapeutyczne, edukacyjne oraz poznawcze ukierunkowane na likwidowanie skutków urazu związanego z byciem świadkiem i ofiarą przemocy domowej, urazu spowodowanego rozwodem rodziców czy wychowywaniem się w rodzinie alkoholowej. Realizowane zadania służyły budowaniu więzi w grupie oraz atmosfery zaufania i bezpieczeństwa, rozpoznawaniu i nazywaniu uczuć, nabywaniu umiejętności radzenia sobie z trudnymi emocjami, rozwiązywaniu konfliktów, budowaniu pozytywnego i adekwatnego obrazu siebie, poznawaniu pozytywnych form zagospodarowania czasu wolnego.
W 2016 r. kontynuowano zajęcia grupy socjoterapeutycznej, które rozpoczęły się we wrześniu 2015 r. (zakończyły w czerwcu 2016 r.). Od października 2016 r. rozpoczęły się spotkania kolejnej grupy, które zakończą się w czerwcu 2017 r. Łącznie odbyły się 32 spotkania, w których uczestniczyło 21 dzieci.
3. Grupa edukacyjna dla rodziców dzieci uczestniczących w grupie socjoterapeutycznej
W 2016 r. objęto oddziaływaniami wychowawczymi 12 rodziców dzieci - uczestników grupy socjoterapeutycznej. Rodzice uczestniczyli w 7 spotkaniach edukacyjnych.
4. Trening zastępowania agresji
W ramach pomocy psychologicznej dla dzieci i młodzieży w maju rozpoczęły się zajęcia dla dzieci - Trening Zastępowania Agresji (w 19 spotkaniach wzięło udział 7 dzieci).

5. Zajęcia psychoedukacyjne dla rodziców pn. „Szkoła dla Rodziców”
W 2016 r. odbyła się jedna edycja warsztatów psychoedukacyjnych „Szkoła dla rodziców”. Każda edycja składała się z 10 spotkań po 4 godziny każde. Były one adresowane do wszystkich chętnych rodziców/opiekunów. Uczestniczyło w nich 10 osób. Celem warsztatów było doskonalenie umiejętności wychowawczych poprzez budowanie relacji dorosły - dziecko opartej na dialogu, okazywanie szacunku dla uczuć i potrzeb dziecka, akceptowanie trudności i ograniczeń, obdarzanie zaufaniem, dostrzeganie starań i mocnych stron dziecka, egzekwowanie wymagań, pozwalanie na ponoszenie przez dziecko konsekwencji własnych zachowań.
6. Cykl spotkań psychoedukacyjnych dla rodziców „Wsparcie dziecka w sytuacji rozwodu”
Cykl spotkań był nową ofertą Ośrodka wychodzącą naprzeciw problemom rodziców, którzy planują rozstanie się, są w trakcie rozwodu lub już po rozwodzie. Spotkania miały na celu podpowiedzieć rodzicom, jakie kroki warto podjąć, aby pomóc dzieciom przetrwać ten trudny czas i uporać się z bolesną dla wszystkich sytuacją kryzysową. Cały cykl składał się z czterech spotkań tematycznych:
 - Kryzysy rozwojowe rodziny,
 - Dziecko wobec rozwodu rodziców,
 - Rozwód w świetle prawa,
 - Rekonstrukcja więzi rodzinnych po rozwodzie.Spotkania odbywały się raz w tygodniu. Grupa miała charakter otwarty. Realizacja rozpoczęła się w listopadzie i objęła 1 cykl, w którym uczestniczyło 4 rodziców.
7. Grupa edukacyjno-relaksacyjna dla osób zmagających się ze stresem i zaburzeniami lękowymi
Była to kolejna nowa oferta OIK przewidziana dla osób, które nie potrafią radzić sobie ze stresem i lękami. Cykl składał się z 7 spotkań i zawierał, oprócz edukacji dotyczącej m. in. stresu, zaburzeń lękowych czy budowania kontaktu z własnymi emocjami i ich kontrolowanego wyrażania, również trening osławiania stresu oraz ćwiczenia relaksacyjne.
Realizacja cyklu rozpoczęła się w październiku, wzięło w niej udział 6 osób.

Program korekcyjno-edukacyjny dla osób stosujących przemoc

Głównym celem programu jest powstrzymanie osób stosujących przemoc w rodzinie przed kontynuacją takich zachowań, spowodowanie zmiany postaw, zwiększenie ich wiedzy na temat mechanizmów powstawania przemocy w rodzinie oraz zdolności samokontroli agresywnych zachowań, zdobycie umiejętności komunikowania się i rozwiązywania konfliktów w rodzinie bez stosowania przemocy, zwiększenie zdolności do konstruktywnego współżycia w rodzinie.

W 2016 r. odbyły się łącznie trzy edycje Programu Korekcyjno-Edukacyjnego dla Osób Stosujących Przemoc, w tym jedna w Areszcie Śledczym w Białymstoku.

1. Grupa korekcyjno-edukacyjna w Areszcie Śledczym

Od października do grudnia 2016 r. kontynuowano cykl spotkań w ramach oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych dla mężczyzn w Areszcie Śledczym w Białymstoku. Do Programu w Areszcie Śledczym zakwalifikowało się 6 osób. Zrealizowano 15 spotkań, z których każde trwało 4 godziny edukacyjne. Ponadto uczestnicy Programu mieli możliwość spotkań indywidualnych. Odbyło się 18 godzinnych spotkań indywidualnych. Program ukończyło 5 osadzonych.

2. Grupy korekcyjno-edukacyjne prowadzone w OIK

W 2016 r. prowadzono dwie edycje Programu Korekcyjno-Edukacyjnego dla Osób Stosujących Przemoc w Rodzinie. Łącznie w 2016 r. odbyło się 30 spotkań grupowych oraz 25 spotkań indywidualnych. W oddziaływaniach korekcyjno-edukacyjnych uczestniczyło łącznie 25 osób, z czego 15 otrzymało zaświadczenia ukończenia lub uczestnictwa w Programie. Na potrzeby realizacji Programu były wynajmowane sale w Białostockim Ośrodku Sportu i Rekreacji przy ul. Włókienniczej 4.

W 2016 r. specjaliści Ośrodka Interwencji Kryzysowej uczestniczyli w 1 193 posiedzeniach grup roboczych dotyczących przeciwdziałania przemocy w rodzinie (w ramach 539 procedur „Niebieskie Karty”). W 18 przypadkach taka procedura została wszczęta przez pracowników Ośrodka.

Inne działania Ośrodka Interwencji Kryzysowej

1. Pełnienie dyżurów przez pracowników OIK (psycholog, pedagog, terapeuta, prawnik) w ramach XIV Podlaskich Dni Rodziny w każdy wtorek miesiąca w okresie od 1.05. do 31.08.2016 r.
2. Udział specjalistów OIK w Tygodniu Pomocy Osobom Pokrzywdzonym Przystępstwem - dyżury pracownika socjalnego i psychologa.
3. Wystąpienie na organizowanej przez Miejski Ośrodek Doradztwa Metodycznego konferencji „Zrozumieć i pomóc cz. VI - indywidualizacja w praktyce - od diagnozy do terapii - wesprzeć dziecko, rodzinę i szkołę”. Podczas wystąpienia przedstawiono informacje o Ośrodku Interwencji Kryzysowej.

4. Prowadzenie przez pracownika OIK warsztatu komunikacji z osobą doświadczającą przemocy oraz osobą stosującą przemoc w ramach narady szkoleniowej dla funkcjonariuszy z komend miejskich i powiatowych odpowiedzialnych za koordynację działań Policji podejmowanych w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie, która odbyła się na terenie OIK.
5. Informowano Sąd Rejonowy w Białymstoku Wydział Karny oraz Prokuraturę Rejonową Białystok - Północ i Białystok - Południe w Białymstoku o terminach realizacji kolejnych edycji Programu Korekcyjno-Edukacyjnego dla Osób Stosujących Przemoc w Rodzinie.

Spotkania superwizyjne

Pracownicy OIK korzystali ze spotkań superwizyjnych. Podczas tych spotkań omawiane były bieżące sprawy oraz trudności z jakimi spotykają się pracownicy podczas pracy z klientami. W 2016 r. odbyło się 5 takich spotkań. Były one finansowane przez Miejską Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Białymstoku.

2.4. Pomoc cudzoziemcom - zadanie z zakresu administracji rządowej realizowane przez powiat

Pomoc dla cudzoziemców, którzy uzyskali w Rzeczypospolitej Polskiej status uchodźcy lub ochronę uzupełniającą odbywa się w ramach indywidualnego programu integracji (IPI), który uzgadniany jest między Miejskim Ośrodkiem Pomocy Rodzinie w Białymstoku a cudzoziemcem i podlega akceptacji Wojewody Podlaskiego. Wspieranie procesu integracji w ramach IPI trwa przez okres do 12 miesięcy. Środki na realizację programu przekazuje wojewoda. Przyznawane w ramach programu świadczenia przeznaczone są na utrzymanie, w szczególności na pokrycie wydatków na żywność, odzież, obuwie, środki higieny osobistej oraz opłaty mieszkaniowe i pokrycie wydatków związanych z nauką języka polskiego.

W 2016 r. prowadzono 8 Indywidualnych Programów Integracji, które obejmowały 25 osób - świadczenia pieniężne na utrzymanie, w szczególności na pokrycie wydatków na żywność, odzież, obuwie, środki higieny osobistej, opłaty mieszkaniowe:

- 3 programy z cudzoziemcami posiadającymi status uchodźcy (2 osoby samotnie gospodarujące i 4-osobowa rodzina),
- 5 programów z cudzoziemcami posiadającymi ochronę uzupełniającą (5 rodzin liczących łącznie 19 osób).

W kursach językowych uczestniczyło 8 cudzoziemców (6 rodzin), w tym cudzoziemcy posiadający status uchodźcy - 3 osoby (2 rodziny) i cudzoziemcy posiadający ochronę uzupełniającą - 5 osób (4 rodziny). Organizatorem kursu języka polskiego była Fundacja DIALOG.

MOPR objął ubezpieczeniem zdrowotnym 3 osoby, którym udzielono ochrony uzupełniającej (11 świadczeń na kwotę 598 zł), objętych indywidualnym programem integracji na podstawie przepisów o pomocy społecznej, niepodlegających obowiązkowi ubezpieczenia zdrowotnego z innego tytułu (w ramach składek ubezpieczeniem zostało objętych 10 osób z 3 rodzin).

Pomoc na zasadach ogólnych ustawy o pomocy społecznej

W 2016 r. pomocą na zasadach ogólnych określonych w ustawie o pomocy społecznej objęto 91 rodzin cudzoziemców posiadających status uchodźcy lub ochronę uzupełniającą (w rodzinach tych były 234 osoby).

Tabela Nr 22. Formy świadczeń udzielanych cudzoziemcom, którym nadano status uchodźcy lub udzielono ochrony uzupełniającej

Zasiłek stały	Zasiłek okresowy	Zasiłek celowy	Zasiłek celowy na żywność „Pomoc państwa w zakresie dożywiania”	Obiady w szkołach
9 osób uprawnionych	87 rodzin	87 rodzin	88 rodzin	27 rodzin - 62 dzieci skorzystało z obiadów
9 rodzin liczących łącznie 15 osób	221 osób	227 osób	231 osób	27 rodzin liczących łącznie 125 osób, w tym 84 dzieci

Ponadto z pomocy w formie zasiłków celowych dla cudzoziemców, którym udzielono zgody na pobyt ze względów humanitarnych lub zgody na pobyt tolerowany na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej (realizowanych zgodnie z art. 18 ust. 1 pkt 8 ustawy o pomocy społecznej), skorzystały 23 rodziny (w rodzinach tych były 57 osób).

Praca socjalna

Poza prowadzeniem postępowań administracyjnych związanych z przyznawaniem świadczeń w ramach ustawy o pomocy społecznej, pracownicy socjalni Zespołu Pracowników Socjalnych Nr 11 zajmujący się pomocą cudzoziemcom, prowadzili pracę socjalną:

- 45 osób motywowano do rejestracji w Powiatowym Urzędzie Pracy w Białymstoku, z czego 43 zarejestrowało się w urzędzie pracy jako osoby bezrobotne bądź poszukujące pracy,
- 41 osobom udzielono pomocy w znalezieniu szkoleń z zakresu aktywizacji społeczno-zawodowej,
- 3 osoby podjęły zatrudnienie,
- 12 osób skierowano do Miejskiego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności w celu wystąpienia o uzyskanie orzeczenia o stopniu niepełnosprawności, w tym 11 osób zgłosiło się, a 9 uzyskało orzeczenie o stopniu niepełnosprawności,
- 4 osobom udzielono pomocy w rozpoczęciu leczenia psychiatrycznego,
- 181 osób skierowano do organizacji pozarządowych w celu uzyskania dodatkowej pomocy,
- 67 osobom udzielono pomocy w uzyskaniu dodatku mieszkaniowego i energetycznego, z czego 63 osobom przyznano dodatek mieszkaniowy i/lub energetyczny,
- 52 osobom udzielono pomocy w ubieganiu się o lokal socjalny/komunalny (5 osobom przyznano lokal),
- 172 osobom udzielono pomocy w uzyskaniu świadczeń rodzinnych, wychowawczych i/lub świadczeń z funduszu alimentacyjnego, z czego 151 osób uzyskało powyższe świadczenia.

Ponadto pracownicy socjalni udzielali wsparcia m.in. w następującym zakresie:

- wypełnianie dokumentów i pomoc w załatwianiu spraw urzędowych,
- pomoc w ustalaniu wizyt lekarskich,
- pomoc w uzyskaniu nr PESEL,
- pomoc w uzyskaniu kart pobytu,
- współpraca ze szkołami, do których uczęszczają dzieci cudzoziemców, w tym w zakresie uzyskania stypendiów szkolnych,
- monitorowanie nauki języka polskiego,
- pomoc w znalezieniu szkoleń zawodowych,
- pomoc w zakupie biletów miesięcznych i uzyskaniu Karty Dużej Rodziny,
- pomoc w korzystaniu z leczenia, w tym w poradniach specjalistycznych,
- kontakt z właścicielami mieszkań w celu sprawdzenia systematyczności regulowania przez cudzoziemców opłat związanych z wynajęciem mieszkań,
- wydawanie skierowań w celu uzyskania artykułów żywnościowych w ramach FEAD,
- wyjaśnianie polskich realiów i zasad funkcjonowania urzędów, firm, polskich regulacji prawnych, różnic kulturowych i religijnych, praw i obowiązków obywateli, zawierania małżeństw (w tym z nieletnimi), opieki nad dziećmi i innych.

Współpraca z podmiotami zewnętrznymi

Pomoc dla cudzoziemców posiadających status uchodźcy, ochronę uzupełniającą, zgodę na pobyt tolerowany, zgodę na pobyt ze względów humanitarnych była realizowana we współpracy z Fundacją DIALOG oraz Centrum Pomocy Migrantom i Uchodźcom Caritas Archidiecezji Białostockiej, Stowarzyszeniem Pomocy Rodzinie DROGA, Stowarzyszeniem Kontakt Miast Białystok-Eindhoven, Stowarzyszeniem „Ku Dobrej Nadziei”, szkołami i przedszkolami oraz Ośrodkiem dla Uchodźców Urzędu do spraw Cudzoziemców „Budowlani”.

II. DZIAŁANIA AKTYWIZACYJNE I REINTEGRACYJNE NA RZECZ OSÓB I RODZIN

1. Pomoc osobom bezrobotnym i nieaktywnym zawodowo zagrożonym wykluczeniem społecznym

Z powodu pozostawania w trudnej sytuacji życiowej pomocą społeczną w 2016 r. objęto ogółem 8 208 osób i rodzin (14 902 osoby w rodzinach), spośród nich 4 392 to osoby i rodziny (8 768 osób w rodzinach), w których głównym problemem było bezrobocie. W roku sprawozdawczym, mimo spadku liczby osób bezrobotnych, było ono w dalszym ciągu wiodącą przyczyną korzystania z systemu pomocy społecznej (wystąpiło u około 54% osób i rodzin objętych wsparciem). Bezrobocie, a szczególnie długotrwałe, od wielu lat jest jednym z głównych czynników trudnej sytuacji życiowej.

W 2016 r. z tytułu bezrobocia pomoc w formie zasiłków okresowych przyznano 3 885 osobom i rodzinom (7 832 osobom w rodzinach). Udzielono także pomocy w formie zasiłków celowych m.in. na zakup odzieży, obuwia, środków czystości, żywności, leków, na opłaty mieszkaniowe, opału oraz pomocy w ramach wieloletniego programu wspierania finansowego gmin w zakresie dożywiania „Pomoc państwa w zakresie dożywiania” na lata 2014-2020.

Oprócz pomocy finansowej znaczącym wsparciem skierowanym przez MOPR do osób bezrobotnych i nieaktywnych zawodowo były m.in. poniższe działania aktywizacyjne:

1. 34 osoby bezrobotne (na podstawie Porozumienia nr 8/PSU/FP/2016 z dnia 10.02.2016 r.) skierowano do wykonywania prac społecznie użytecznych, przy czym prace te wykonywało 18 osób; kwota wydatkowanych środków na prace społecznie użyteczne wyniosła 59 207 zł, w tym refundacja Powiatowego Urzędu Pracy w Białymstoku - 35 500 zł.
2. 178 osób skierowano do udziału w zajęciach Centrum Integracji Społecznej prowadzonych przez: Caritas Archidiecezji Białostockiej, Stowarzyszenie „Ku Dobrej Nadziei”, Stowarzyszenie na rzecz rodziny i osób zagrożonych wykluczeniem społecznym HOLOS - do uczestnictwa w CIS w 2016 r. przyjęto 45 osób. Oprócz nich 36 osób przyjętych w poprzednich latach kontynuowało udział w Centrum w 2016 r. Spośród wszystkich uczestników 38 osób zrealizowało działania w CIS, 16 osób zrezygnowało z udziału, a 27 osób będzie kontynuowało działania w 2017 r.
3. 181 osób skierowano do pracodawców oferujących pracę, z czego 66 osób podjęło zatrudnienie w wyniku upowszechniania przez pracowników socjalnych ofert pracy oraz informowania o wolnych miejscach pracy, 12 osób odmówiło podjęcia pracy.
4. 759 osób motywowano do rejestracji w urzędzie pracy, z czego 581 osób zarejestrowało się, uzyskując status osoby bezrobotnej bądź poszukującej pracy.
5. 191 osobom udzielono pomocy w znalezieniu szkoleń z zakresu aktywizacji społeczno-zawodowej, z czego 61 osób uczestniczyło w kursach (spośród nich 41 osób ukończyło kurs/szkolenie, 15 osób zrezygnowało z udziału), następnie 15 osób podjęło zatrudnienie.

Osoby bezrobotne były aktywizowane przez pracowników socjalnych MOPR m.in. poprzez: kierowanie na różne kursy i szkolenia, wskazywanie możliwości podwyższenia wykształcenia poprzez podjęcie nauki w szkołach, korzystanie z pomocy doradcy zawodowego, korzystanie z oferty Ochotniczych Hufców Pracy, motywowanie do utrzymywania kontaktu z urzędem pracy i zgłaszania gotowości do podejmowania szkoleń, motywowanie do ewidencjonowania kontaktów z pracodawcami poprzez prowadzenie kart aktywności bezrobotnego, wspólną - wraz z bezrobotnym - analizę prowadzonych kart pod kątem przekwalifikowania. Upowszechniano oferty pracy, którymi dysponowali Powiatowy i Wojewódzki Urząd Pracy w Białymstoku, kontaktowano się z doradcą zawodowym, kierowano do Centrum Edukacji i Aktywizacji Zawodowej Osób Niepełnosprawnych w Białymstoku oraz Zakładu Doskonalenia Zawodowego w Białymstoku realizującego działania aktywizacji zawodowej.

2. Pomoc osobom bezdomnym i zagrożonym bezdomnością

Zadania z zakresu zapewnienia pomocy, której celem jest bezpieczeństwo socjalne osób bezdomnych oraz zagrożonych bezdomnością MOPR realizuje we współpracy z podmiotami świadczącymi pomoc na rzecz tej grupy społecznej. Szczególne nasilenie działań nakierowanych na pomoc osobom bezdomnym następuje w okresie jesienno-zimowym, gdyż niekorzystne warunki pogodowe (m.in. intensywne opady śniegu, bardzo niskie temperatury powietrza) potęgują zagrożenie dla zdrowia i życia ludzkiego.

W 2016 r. pomocą objęto 479 osób bezdomnych. Realizowano 77 indywidualnych programów wychodzenia z bezdomności, przy czym 39 z nich było zawartych w 2016 r., natomiast 38 zostało zawartych w poprzednich latach i kontynuowanych w 2016 r. Realizację 22 programów zakończono, kolejne 9 programów osoby bezdomne zerwały, natomiast 46 programów będzie kontynuowana w 2017 r. Dzięki wsparciu MOPR i innych podmiotów, z którymi współpracowali pracownicy socjalni, z bezdomności wyszło 36 osób bezdomnych (w tym 1 osoba otrzymała lokal z ZMK, 9 osób ze względu na potrzebę zapewnienia całodobowej opieki zostało umieszczonych w domach pomocy społecznej).

W 2016 r. na koszt MOPR zorganizowano pochówki 12 osobom bezdomnym.

Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Białymstoku podejmował szereg działań na rzecz poprawy funkcjonowania osób i rodzin z problemem bezdomności, m.in.:

- prowadzono pracę socjalną z 479 osobami, z których 352 osoby korzystały również z innych form pomocy, a 127 osobom świadczone wyłącznie pracę socjalną,
- opracowano ulotkę zawierającą informacje gdzie osoba bezdomna może się zgłosić po pomoc, z jakich form wsparcia na terenie miasta Białegostoku skorzystać, wskazuje także adresy i telefony, gdzie mieszkańcy Białegostoku mogą zgłaszać potrzebę udzielenia pomocy osobie bezdomnej,
- udzielano pomocy w uzyskaniu:
 - schronienie: do domu dla bezdomnych/schroniska Caritas skierowano 107 osób, schronienie w schronisku, noclegowni i ogrzewalni uzyskało 96 osób,
 - posiłki - 93 osoby (pomoc w uzyskaniu posiłków wydawanych w organizacjach pozarządowych),
 - posiłki przyznane w Dziennym Domu Pomocy Społecznej w Białymstoku - 116 osób (posiłki przyznane decyzją MOPR),

- pomoc w uzyskaniu ubrania dostosowanego do pory roku (udzielona przez organizacje pozarządowe, organizacje działające przy kościołach i inne podmioty) - 96 osób;
- przyznano wsparcie pieniężne w formie:
 - zasiłku stałego - 87 osób,
 - zasiłku okresowego - 260 osób,
 - zasiłku celowego - 264 osoby,
 - zasiłku celowego na żywność z programu rządowego - 86 osób,
- 56 osobom wydano decyzje potwierdzające prawo do świadczeń zdrowotnych finansowanych ze środków publicznych,
- 117 osobom nadużywającym alkoholu udzielono 179 porad dotyczących uzależnienia,
- 14 osób skierowano na terapię leczenia uzależnienia od alkoholu, z tego 10 osób podjęło terapię,
- 44 osoby zmotywowano do złożenia wniosku w Miejskim Zespole ds. Orzekania o Niepełnosprawności w celu uzyskania orzeczenia o stopniu niepełnosprawności,
- 2 osoby zmotywowano do rozpoczęcia leczenia psychiatrycznego,
- 106 osób motywowano do rejestracji w urzędzie pracy w celu uzyskania statusu osoby bezrobotnej bądź poszukującej pracy, w tym 78 osób zarejestrowało się i uzyskało status osoby bezrobotnej lub poszukującej pracy.

Zapewnienie schronienia w formie pobytu w Domu dla Bezdomnych mężczyzn/Schronisku p.w. Św. Brata Alberta w Białymstoku, ul. Sienkiewicza 81/9 następuje poprzez wydawanie decyzji kierującej osobę bezdomną. Kwestie odpłatności za pobyt w placówce reguluje Uchwała Nr LXIV/743/14 Rady Miasta Białystok z dnia 20 października 2014 r. zmieniająca uchwałę w sprawie szczegółowych zasad ponoszenia odpłatności za pobyt w ośrodkach wsparcia i mieszkaniach chronionych. Podstawą ustalenia należnej odpłatności za pobyt w domu dla bezdomnych/schronisku są kwoty wynikające z umowy zawartej przez Miasto Białystok z podmiotem prowadzącym ośrodek wsparcia dla osób bezdomnych tj. przez Caritas Archidiecezji Białostockiej.

Osoby bezdomne skierowane do domu dla bezdomnych/schroniska nie ponoszą opłaty za pobyt, jeśli dochód osoby kierowanej nie przekracza 100% kwoty kryterium dochodowego, o którym mowa odpowiednio w art. 8 ust. 1 ustawy o pomocy społecznej. W przypadku gdy dochód osoby bezdomnej przekracza ww. kryterium, ponosi ona część lub całość kosztów pobytu. Średni miesięczny koszt pobytu w 2016 r. w ww. placówce wyniósł 386 zł.

Ponadto osoby bezdomne miały możliwość uzyskania schronienia w noclegowni, schronisku i ogrzewalni. Placówki te prowadzone są przez: Caritas Archidiecezji Białostockiej, Stowarzyszenie „Ku Dobrej Nadziei”, Stowarzyszenie Penitencjarne „Patronat” oraz Izbę Wyrzeźwień w Białymstoku. Kobiety z dziećmi - ofiary przemocy - mogły uzyskać schronienie w Ośrodku Interwencji Kryzysowej.

Placówki na terenie miasta Białegostoku oferujące pomoc w formie schronienia osobom bezdomnym (stan na 31.12.2016 r.):

- Schronisko Caritas, ul. Sienkiewicza 81/9 - 86 miejsc dla mężczyzn,
- Stowarzyszenie „Ku Dobrej Nadziei”, ul. Grochowa 2A - 16 miejsc całodobowego pobytu dla kobiet i mężczyzn,
- Schronisko Stowarzyszenia Penitencjarnego „Patronat”, ul. Świętojańska 2A - 23 miejsca dla mężczyzn.

Łącznie liczba miejsc całodobowego schronienia - 125.

- Noclegownia Mężczyzn Caritas, ul. Sienkiewicza 81/9 - 40 miejsc dla mężczyzn,
- Noclegownia Kobiet Caritas ul. Raginisa 55 - 20 miejsc dla kobiet,
- Noclegownia dla mężczyzn w Izbie Wyrzeźwień ul. Zaścianańska 84 - 20 miejsc.

Łączna liczba miejsc w noclegowniach - 80.

- Ogrzewalnia Caritas, ul. Kolejowa 26A - 60 miejsc dla mężczyzn i kobiet,
- Ogrzewalnia KDN, ul. Grochowa 2A - 50 miejsc dla mężczyzn i kobiet.

Łączna liczba miejsc w ogrzewalniach - 110.

Na rzecz osób bezdomnych prowadzono również różne inne działania, m.in.:

1. W związku z Międzynarodowym Dniem Walki z Ubóstwem w dniu 17 października 2016 r. w Schronisku Caritas odbyło się spotkanie informacyjne dla osób bezdomnych. Osobom bezdomnym przebywającym w Schronisku przedstawiono nowe zasady kierowania do placówki, wynikające ze zmiany przepisów.
2. W ramach współpracy z Policją i Strażą Miejską w Białymstoku odbywały się wspólne patrole, w tym w lokalizacjach zgłoszonych w ramach tzw. mapy zagrożeń bezpieczeństwa, w celu nawiązania kontaktu z osobami bezdomnymi i poinformowania ich o możliwości skorzystania z różnych form pomocy na terenie Białegostoku.

3. Pracownicy socjalni ZPS Nr 11 umieszczali w odwiedzanych niemieszkalnych miejscach przebywania osób bezdomnych plakaty informujące o fakcie wizyty w danym miejscu (w odwiedzinach uczestniczyli streetworkerzy Fundacji „Spe Salvi”, którzy ściśle współpracują z pracownikami socjalnymi MOPR). Pozostawiano również ulotki i informatory o możliwości uzyskania pomocy na terenie miasta.
4. Przeprowadzono 273 rodzinne wywiady środowiskowe ze 132 osobami bezdomnymi przebywającymi na terenie miasta Białegostoku na potrzeby innych gmin (z uwagi na właściwość miejscową - w związku z toczącymi się postępowaniami administracyjnymi dotyczącymi udzielenia pomocy).
5. Udzielano odpowiedzi na wnioski dotyczące osób bezdomnych, wystosowane głównie z Policji.
6. Wydawano na prośbę Zainteresowanych zaświadczenia potwierdzające ich sytuację, celem przedstawienia w zewnętrznych instytucjach i innych podmiotach.
7. Prowadzono obsługę techniczną związaną z rozliczeniem kosztów pobytu osób bezdomnych w Domu dla Bezdomnych/Schronisku.

3. Pomoc osobom i rodzinom, w których występuje uzależnienie od alkoholu

W Zespołach Pracowników Socjalnych Nr 1-8 prowadzone były punkty konsultacyjne dla osób z problemami alkoholowymi. W 2016 r. pracownicy socjalni udzielili osobom nadużywającym alkoholu, współuzależnionym oraz członkom rodzin 2 588 porad (1 453 osobom).

W ramach pracy socjalnej wykonywanej w punktach konsultacyjnych prowadzono działania:

- poradnictwo dla osób uzależnionych i ich rodzin (informowanie o możliwości i formach leczenia odwykowego),
- motywowanie osób uzależnionych do podjęcia terapii odwykowej i świadomego utrzymywania abstynencji, a następnie monitorowanie podjętych zobowiązań,
- motywowanie osób współuzależnionych do podjęcia terapii,
- systematyczne monitorowanie i wspieranie osób kontynuujących terapię odwykową,
- motywowanie do uczestnictwa w mitingach AA,
- wspieranie w zachowywaniu trzeźwości,
- kierowanie osób uzależnionych do poradni terapii uzależnienia od alkoholu i współuzależnienia oraz do klubów abstynenckich.
- sporządzanie wniosków do Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Białymstoku o zobowiązanie do podjęcia leczenia odwykowego osób uzależnionych,
- współpraca z MKRPA w sprawie osób zobowiązanych do leczenia odwykowego,
- sporządzanie wywiadów na potrzeby MKRPA,
- organizowanie życia rodzinnego i funkcjonowania społecznego - objęcie rodziny asystenturą,
- zawieranie kontraktów socjalnych dotyczących podjęcia i ukończenia leczenia odwykowego w placówkach leczenia uzależnień oraz zachowania abstynencji po jego zakończeniu,
- kontakt z kuratorami rodzinnymi, pedagogami szkolnymi, pracownikami służby zdrowia w sprawie sytuacji dzieci z rodzin dotkniętych problemem uzależnienia,
- kontakt z poradniami (przy ul. Słonimskiej, Żurawiej, Storczykowej, Sukiennej, Kujawskiej, Radzywińskiej, Antoniuk Fabryczny), NZOZ, ośrodkami terapii (Stowarzyszeniem Pomocy Rodzinie „Droga”, Młodzieżowym Ośrodkiem Terapii i Readaptacji „ETAP”, Ośrodkiem Interwencji Kryzysowej), dzielnicowymi komisariatów Policji,
- przyznawanie osobom uzależnionym pomocy w formie posiłków w Dziennym Domu Pomocy Społecznej w Białymstoku,
- pomoc dzieciom z rodzin z problemem alkoholowym w formie finansowania posiłków w przedszkolach i szkołach,
- kierowanie dzieci z rodzin z problemem alkoholowym do placówek wsparcia dziennego, w tym socjoterapeutycznych,
- pomoc w formie dofinansowania wypoczynku letniego i zimowego dzieciom i młodzieży.

Zespół Pracowników Socjalnych Nr 11 wspierał osoby bezdomne, które mają problem z nadużywaniem alkoholu - udzielił 179 porad dla 117 osób. Ponadto skierował 14 osób na terapię, z czego 10 osób ją podjęło.

Tabela Nr 23. Praca socjalna z osobami uzależnionymi od alkoholu

Lp.	Opis pracy socjalnej	Liczba osób, którym udzielono pomocy w formie pracy socjalnej
1.	Skierowanie na terapię (uzależnienie od alkoholu lub innych środków)	455
1.1.	Efekt: podjęcie terapii	249
1.2.	Efekt: podjęcie terapii przez rodzinę	66
2.	Wniosek do Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych o przymusowe leczenie osoby uzależnionej	136
2.1.	Efekt: wyrok kierujący na leczenie przymusowe	50
2.2.	Efekt: leczenie w placówce zamkniętej	24
2.3.	Efekt: zakończył/a leczenie od uzależnienia	17
2.4.	Efekt: uczęszcza do AA	55

Osoby zgłaszające się do Ośrodka Interwencji Kryzysowej w sytuacjach kryzysowych spowodowanych przemocą w rodzinie, konfliktami małżeńskimi i rodzinnymi, rozwodem lub innymi trudnościami w funkcjonowaniu w życiu codziennym dość często zgłaszały problem uzależnienia od alkoholu lub narkotyków, współuzależnienia oraz problem wynikający z syndromu DDA (dorosłe dzieci alkoholików), a także problem uzależnienia od leków, hazardu lub Internetu. Udzielanie pomocy w sytuacjach kryzysowych najczęściej wymagało równoczesnego rozwiązywania kilku problemów, w tym bardzo często problemu uzależnienia. Stąd zgłaszające się osoby były motywowane do podjęcia leczenia w poradniach odwykowych. Dzieci objęte pomocą terapeutyczną były najczęściej nie tylko świadkami przemocy, ale również alkoholizmu i współuzależnienia. Pracownicy OIK udzielali informacji na temat możliwości zobowiązania członków rodziny do leczenia odwykowego poprzez złożenie wniosku do Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

Tabela Nr 24. Problemy zgłaszane w OIK dotyczące uzależnienia

L.p.	Zgłaszany problem	Liczba osób	Liczba interwencji
1.	Alkoholizm własny	371	680
2.	Współuzależnienie	152	258
3.	DDA (dorosłe dziecko alkoholika)	66	105
4.	Dziecko alkoholika	36	51
5.	Uzależnienie od narkotyków	33	80
6.	Uzależnienie od leków, hazardu, Internetu itp.	21	43

4. Pomoc osobom niepełnosprawnym

W 2016 r. w ramach pomocy osobom niepełnosprawnym i członkom ich rodzin udzielano porad socjalnych dotyczących m.in.:

- przysługujących ulg i uprawnień, w tym o dostępnych formach rehabilitacji i świadczeń pomocy społecznej,
- możliwości uzyskania pomocy rzeczowej, np. w formie żywności, paczek świątecznych w funkcjonujących na terenie miasta organizacjach pożytku publicznego,
- możliwości korzystania ze środków PFRON - przy znoszeniu barier architektonicznych, w zakresie dofinansowania turnusów rehabilitacyjnych, sprzętu rehabilitacyjnego, elektronicznego lub jego elementów oraz oprogramowania, a także dofinansowanie szkoleń w zakresie obsługi tego sprzętu i oprogramowania,
- uzyskania wsparcia dziennego w formie specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z chorobą Alzheimera,
- możliwości skierowania na pobyt w Środowiskowych Domach Samopomocy (ul. Pogodna 63, ul. 11 Listopada 6),
- korzystania z usług Dziennego Domu Pomocy Społecznej w Białymstoku,
- zasad i procedur przyznawania usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania oraz kierowania do domu pomocy społecznej osób wymagających opieki całodobowej niemożliwej do zapewnienia w miejscu zamieszkania,
- uzyskania świadczeń opiekuńczych, tj. zasiłku pielęgnacyjnego, specjalnego zasiłku opiekuńczego, świadczenia pielęgnacyjnego oraz zasiłku dla opiekuna,
- uzyskania dodatków mieszkaniowych i dodatków energetycznych,
- uzyskania orzeczenia o niepełnosprawności lub stopnia niepełnosprawności, a także uprawnień do świadczeń emerytalnych i rentowych,

- możliwości korzystania z gminnego programu osłonowego w zakresie zmniejszenia wydatków poniesionych na leki przez mieszkańców Miasta Białegostoku,
 - możliwości korzystania z pomocy asystenta oraz przewozu osoby niepełnosprawnej.
- Ponadto informowano inne instytucje lub organizacje pozarządowe o potrzebie udzielenia pomocy osobom niepełnosprawnym. We współpracy z PCK, PKPS, Caritas udzielano pomocy w formie usług opiekuńczych. W Domu Pomocy Społecznej przy ul. Baranowickiej 203 świadczone pomoc w formie specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z chorobą Alzheimera.

MOPR w 2016 r. podejmował na rzecz osób niepełnosprawnych następujące działania:

- zgłoszono 101 dzieci niepełnosprawnych do udziału w zawodach sportowych, które odbyły się w maju i listopadzie w Zespole Szkół Katolickich w Białymstoku,
- udział w XI Obchodach Światowego Dnia Zespołu Downa, które odbyły się w Operze i Filharmonii Podlaskiej w Białymstoku (obchody organizowane przez Integrujące Stowarzyszenie „Jeden Świat” im. prof. Zbigniewa Religi),
- udział w XIV Marszu Godności Osób Niepełnosprawnych organizowanym przez Stowarzyszenie Wspierania Aktywności Niepełnosprawnych Intelakualnie „Aktywni” oraz Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy im. Waldemara Kikolskiego w Białymstoku,
- współpraca z zakładami pracy, między innymi z Podlaską Spółdzielnią Pracy „Jubilat” oraz pracodawcami - łącznie skierowano 34 osoby,
- inicjowanie i wspieranie zamierzeń mających na celu integrację osób niepełnosprawnych ze społeczeństwem i wyrównywanie szans we wszystkich dziedzinach życia społecznego.

Tabela Nr 25. Wykaz działań skierowanych w ramach pracy socjalnej do osób niepełnosprawnych

Lp.	Opis pracy socjalnej	Liczba osób, którym udzielono pomocy w formie pracy socjalnej
1	Motywowanie do orzeczenia stopnia niepełnosprawności	584
1.1	Efekt: zgłosił/a się do MZdsOoN	475
1.2	Efekt: uzyskał/a stopień niepełnosprawności	401
1.3	Efekt: przyznano zasiłek stały	238
2	Pomoc w rozpoczęciu leczenia psychiatrycznego	48
2.1	Efekt: podjął/a leczenie psychiatryczne	40
3	Liczba wniosków skierowanych do sądu o stwierdzenie potrzeby umieszczenia w szpitalu psychiatrycznym osób chorujących psychicznie bez ich zgody	13
3.1	Efekt: sądowe skierowanie na leczenie psychiatryczne	4
4	Pomoc w uzyskaniu świadczenia rentowego lub emerytalnego	86
4.1	Efekt: uzyskał/a: rentę, emeryturę	58

Na terenie Białegostoku funkcjonuje 7 grup samopomocowych (liczba uczestników - 26), wspieranych przez ZPS Nr 9 (ds. osób niepełnosprawnych).

Działają one na terenie osiedli:

- Bacieczki i Dziesięciny (osoby z dysfunkcją narządu ruchu i upośledzeniem umysłowym),
- Białostoczek (osoby z dysfunkcją narządu ruchu i głuchonieme),
- Przyjaźń (dzieci z porażeniem mózgowym i osoby dorosłe z dysfunkcją narządu ruchu),
- Śródmieście (osoby ze schorzeniami psychicznymi i niedowidzące),
- Nowe Miasto (osoby z dysfunkcją narządu ruchu),
- Słoneczny Stok (osoby z dysfunkcją narządu ruchu),
- Starosielce (osoby z dysfunkcją narządu ruchu).

5. Pomoc osobom starszym

W strukturze MOPR funkcjonuje Samopomocowy Klub Seniora, który jest ośrodkiem wsparcia dziennego dla osób starszych, samotnych i niepełnosprawnych. Celem jego działalności jest aktywizacja środowiska seniorów zmierzająca do poprawy jakości ich życia, przeciwdziałanie osamotnieniu, izolacji społecznej i zagrożeniu marginalizacją społeczną.

Z oferty różnorodnych zajęć proponowanych przez Klub Seniora w 2016 r. korzystało 181 osób.

Powyższe cele realizowano poprzez działania wspierające oraz projekty:

1. „Seniorzy Dzieciom” - cel tego innowacyjnego projektu to integracja międzypokoleniowa dzieci i osób starszych oraz przekazanie pozytywnego wizerunku osoby starszej najmłodszym. Projekt realizowano

poprzez przedstawienia teatralne, w których uczestniczyło 19 starszych osób (przygotowano bajki „Śpiąca królewna” i „Rzepka” - ich odbiorcami były dzieci z 5 białostockich przedszkoli). Ponadto we współpracy z Przedszkolem Samorządowym Nr 10 zorganizowano koncert piosenki patriotycznej z okazji Narodowego Święta Niepodległości 11 Listopada, w którym uczestniczyły 23 osoby. W ramach współpracy z Przedszkolem Samorządowym Nr 58 seniorzy dwukrotnie wzięli udział w zajęciach metodą ruchu rozwijającego Weroniki Sherborne.

2. „Razem Lepiej” - imprezy integracyjne, spotkania okolicznościowe:
 - Dzień Babci i Dziadka z udziałem przedszkolaków - 56 osób,
 - Bal karnawałowy na Białej - 47 osób,
 - Dzień Kobiet i Mężczyzn - 61 osób,
 - poświęcane spotkanie Wielkanocne - 40 osób,
 - majówka w Świętej Wodzie - 50 osób,
 - klubowy Dzień Seniora - 57 osób,
 - zabawa andrzejkowa - 58 osób,
 - spotkanie opłatkowe - 66 osób,
 - imprezy imieninowe, urodzinowe, jubileuszowe (uczestniczyło od 15 do 40 osób).
3. „Akademia twórczej jesieni” - w ramach projektu odbyły się:
 - zajęcia integracyjne (4 razy w tygodniu) - miały na celu integrację i aktywizację grupy poprzez różne formy zabaw interaktywnych; łącznie w ciągu całego roku zajęcia odbyły się 192 razy, uczestniczyło w nich 88 osób,
 - warsztaty muzyczne (1 raz w tygodniu) - seniorzy uczyli się nowych piosenek i przypominali dawne melodie oraz poznawali zasady poprawnej emisji głosu; wspólne śpiewanie dawało wiele radości oraz wspaniale integrowało i aktywizowało grupę; warsztaty odbyły się 48 razy, udział wzięło 57 osób,
 - warsztaty tańca (2 grupy: zaawansowana - 15 osób i początkująca - 29 osób), podczas których osoby chętne spotykały się by poznawać tańce integracyjne; seniorzy uczyli się budowania wzajemnych relacji i przełamywali bariery własnej nieśmiałości; część uczestników grupy utworzyła zespół tańca integracyjnego „Iskierki”, który swoimi występami wzbogacił Miejski Dzień Seniora,
 - nauka języka angielskiego (1 raz w tygodniu, grupa początkująca - 29 osób, grupa zaawansowana - 15 osób); celem zajęć było doskonalenie umiejętności językowych, ćwiczenie pamięci oraz zdolności umysłowych,
 - zajęcia plastyczne - podczas zajęć seniorzy wykonywali prace różnymi technikami: kanzashi, papierowa wiklina, quilling, haft matematyczny, haft temari, decupage, origami modułowe; tworzyli między innymi kwiaty z bibuły, wykonywali prace ze szpatulek laryngologicznych, okolicznościowe kartki, ozdoby świąteczne; zajęcia odbyły się 48 razy, uczestniczyło w nich 38 osób;
 - warsztaty kulinarne odbywały się okazjonalnie, seniorzy przygotowywali i degustowali potrawy oraz wymieniali się przepisami - uczestniczyło 25 osób,
 - zajęcia edukacyjne:
 - we współpracy z Komendą Miejską Policji w Białymstoku zorganizowano zajęcia: „Bezpieczny Senior”, „Mapy zagrożeń bezpieczeństwa”, „Bezpieczni na drodze” (uczestniczyło 55 osób),
 - spotkanie informacyjno-edukacyjne na temat zdrowego stylu życia zorganizowane we współpracy z Ośrodkiem Rehabilitacyjnym „Sosenka”, uczestniczyło 26 osób,
 - spotkanie z dietetykiem „Zasady zdrowego żywienia”, uczestniczyło 30 osób,
 - udział w konferencji zorganizowanej przez Komendę Wojewódzką Policji w Białymstoku, podczas której przedstawiano tematy dotyczące poprawy bezpieczeństwa.
4. „Odkleić Seniora od telewizora” - w jego ramach odbyły się jednodniowe wyjazdy autokarowe (liczba uczestników):
 - Wigierski Park Narodowy i Suwałki - 48 osób,
 - Kopisk - 49 osób;wyjazdy zorganizowane komunikacją publiczną:
 - Warszawa - 14 osób,
 - Michałowo - 19 osób,
 - Gródek - 27 osób,
 - Choroszcz - 19 osób,
 - Supraśl - 14 osób,
 - Podlaskie Muzeum Kultury Ludowej - 30 osób;

spacery:

- szlakiem szopek bożonarodzeniowych - 11 osób,
- szlakiem historii Żydów Białostockich - 23 osoby,
- śladami ks. Michała Sopoćki - 20 osób,
- szlakiem Jana Pawła II - 19 osób,
- dzielnica Dojlidy - 15 osób,
- Rezerwat Przyrody Las Zwierzyniec - 17 osób,
- Rezerwat Przyrody Las Antoniuk - 12 osób,
- Dojlidy – Sobolewo - 12 osób;

wystawy, muzea, instytucje kulturalnooświatowe i inne:

- Opera i Filharmonia-Europejskie Centrum Sztuki - wystawa pt. „Polacy ratujący Żydów w czasie II wojny światowej” - 15 osób,
- Centrum Wystawienniczo Konferencyjne - film „Ks. Michał Sopoćko i jego miasto Miłosierdzia” - 21 osób,
- Kino Forum Białostocki Ośrodek Kultury - filmy: „Cichociemni” i „Sprawiedliwy” - 25 osób,
- Teatr Lalek - spektakl pt. „Kandyd” - 12 osób,
- Młodzieżowy Dom Kultury - spektakl „Damy i Huzary” - 15 osób,
- Wojewódzki Dzień Seniora - 38 osób,
- Muzeum Archidiecezjalne - wystawy „Świątynia” - fotografie Lucjusza Niedźwieckiego,” „Jan Paweł II w Białymstoku - pamiątki i dokumenty”,
- biblioteka zbiorów specjalnych - muzyka Eugeniusza Bodo - 18 osób, polskie wytwórnie płytowe - muzyka przedwojenna - 17 osób.

5. Wakacyjne kino Seniora - w ramach projektu oglądano następujące filmy i operetki: „Duch”, „Moje córki krowy”, „Wiedeńska krew”, „Orfeusz w piekle”, „Wesoła wdówka”, „Paryskie życie” - uczestniczyło 36 osób.

6. „Miejski Dzień Seniora”

To coroczna ogólnomiejska impreza dedykowana osobom starszym. Jej celem jest docenienie osób, które swoją działalnością przyczyniają się do polepszenia jakości życia białostockich seniorów. Na uroczystości w Auli Magna Pałacu Branickich obecnych było ponad 200 seniorów, zarządy i przedstawiciele organizacji seniorskich. W uroczystości uczestniczyły władze miasta. Zebrani wysłuchali wystąpień okolicznościowych, kulminacyjnym momentem imprezy było wręczenie przez Prezydenta Miasta Białegostoku podziękowań najbardziej aktywnym seniorom. Następnie odbyła się część artystyczna, w której udział wzięły dzieci, młodzież i seniorzy.

7. „Jogging umysłu”

To nowa forma zajęć usprawniających umysł, ćwiczenie pamięci, koncentracji, umiejętności uczenia się, kreatywności, realizowana poprzez zagadki, gry planszowe, kolorowanki, krzyżówki. Zajęcia odbywały się raz w tygodniu, uczestniczyło w nich 18 osób. W pierwszym półroczu 2016 roku w Klubie Seniora czytano książkę „Quo Vadis” Henryka Sienkiewicza, tym samym wpisując się w obchody roku Sienkiewicza ogłoszonego przez Senat RP (uczestniczyło 28 osób).

8. „Karta Aktywnego Seniora” - działania prowadzone w ramach karty:

- wyjścia na pływalnię Miejskiego Ośrodka Sportu i Rekreacji w Białymstoku przy oraz plażę miejską,
- wyjście do Teatru Lalek na sztukę „Kandyd”.

Wzięło w nich udział 29 osób.

Wsparcie osób przychodzących do Klubu Seniora polegało na zachęcaniu i motywowaniu do uczestniczenia w zajęciach, spotkaniach integracyjnych, edukacyjnych, wycieczkach, warsztatach itp., wspieraniu w sytuacjach trudnych życiowo, zachęcaniu do utrzymania dobrych kontaktów z rodziną bliższą, dalszą oraz sąsiadami, informowaniu o możliwości uzyskania świadczeń pomocy społecznej, informowaniu i zachęcaniu do korzystania z nieodpłatnej pomocy psychologicznej, prawnej, socjalnej, informowaniu o karcie aktywnego seniora, pomocy lekowej, turnusach rehabilitacyjnych.

Podjęte działania przyczyniły się do integracji seniorów, ich aktywizacji w różnych sferach życia, umożliwiły realizację naturalnych dla tego wieku potrzeb w zakresie życia społecznego. Celem działań było również zapobieganie marginalizacji społecznej seniorów, redukcja monotonii i bierności w życiu na rzecz efektywniejszego wykorzystania wolnego czasu, rozwijanie zainteresowań, utrwalenie pozytywnych

przyzwyczajęń, pobudzenie społecznej aktywności. Klub w ramach współpracy z przedszkolami przekazywał dzieciom pozytywny wizerunek osób starszych.

6. Pomoc osobom mającym trudności w przystosowaniu się do życia po zwolnieniu z zakładu karnego
Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Białymstoku udzielał pomocy osobom mającym trudności w przystosowaniu się do życia po zwolnieniu z zakładu karnego. Liczba osób, którym udzielono pomocy po opuszczeniu jednostki penitencjarnej - 156.

Pomoc tę świadczone w następujących formach:

- udzielano informacji o uprawnieniach do świadczeń z pomocy społecznej i możliwych formach wsparcia; wskazywano podmioty na terenie miasta Białegostoku udzielające pomocy w formie schronienia, posiłku, żywności, odzieży; prowadzono poradnictwo dotyczące terapii dla rodzin (współzależniowych), kierowano do poradni odwykowych w celu podjęcia leczenia (wskazywano dostępne poradnie); kierowano na zajęcia korekcyjno-edukacyjne dla osób stosujących przemoc, motywowano do aktywnego poszukiwania pracy oraz korzystania z kursów i szkoleń; wskazywano możliwości uczestnictwa w centrach integracji społecznej; udzielano pomocy w zakresie kompletowania dokumentów do Miejskiego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Białymstoku; wskazywano na możliwość uzyskania pomocy, w tym zwłaszcza w formie schronienia, w Stowarzyszeniu Penitencjarnym „Patronat”,
- udzielano poradnictwa specjalistycznego, w tym rodzinnego, psychologicznego, prawnego; wspierano w wysiłkach zmierzających do odbudowy więzi rodzinnych; motywowano do wykorzystywania własnych możliwości, zasobów i uprawnień,
- przyznawano pomoc finansową w formie zasiłków stałych, okresowych, zasiłków celowych m.in. na żywność w ramach programu rządowego „Pomoc państwa w zakresie dożywiania” oraz pomoc niepieniężną w formie obiadów w Dziennym Domu Pomocy Społecznej; potwierdzano prawo do świadczeń opieki zdrowotnej,
- zobowiązywano do rejestracji w urzędzie pracy w celu uzyskania statusu osoby bezrobotnej lub poszukującej pracy; motywowano do utrzymywania stałego kontaktu z urzędem pracy; mobilizowano do aktywnego poszukiwania pracy m.in. poprzez prowadzenie karty aktywności zawodowej; informowano o projektach mających na celu aktywizację społeczno-zawodową; kierowano do udziału w centrum integracji społecznej,
- informowano o zasadach ubiegania się o przydział mieszkania z zasobów gminy, o możliwości uzyskania dodatku mieszkaniowego oraz dodatku energetycznego i motywowano do złożenia wniosku o ich uzyskanie; informowano o możliwości ubiegania się o obniżkę czynszu i rozłożenia zaległości czynszowych na raty,
- pomagano w załatwianiu spraw urzędowych,
- współpracowano ze służbą więzienną - polegała ona na wymianie informacji dotyczących osób osadzonych bądź opuszczających jednostki penitencjarne i o zakresie pomocy, której będą wymagać po opuszczeniu zakładu karnego,
- informowano o zakresie pomocy oferowanej przez organizacje pozarządowe działające na terenie miasta Białegostoku, w tym w uzyskaniu żywności (także FEAD), odzieży i innej pomocy rzeczowej w: Stowarzyszeniu Penitencjarnym „Patronat”, Stowarzyszeniu Pomocy Rodzinie „Droga”, Centrum Pomocy „Samarytanin” Caritas, Prawosławnym Ośrodku Miłosierdzia Eleos, Stowarzyszeniu „Ku Dobrej Nadziei”, Stowarzyszeniu na rzecz rodziny i osób zagrożonych wykluczeniem społecznym HOLOS, Polskim Komitecie Pomocy Społecznej, Polskim Czerwonym Krzyżu; współpracowano przy rekrutacji do CIS; współpracowano z Zespołem Kuratorskiej Zawodowej Służby Sądowej,
- osoby opuszczające zakłady karne i nieposiadające odpowiednich warunków mieszkaniowych motywowano do powrotu do miejsc swojego wcześniejszego zamieszkania, w tym w szczególności do swoich rodzin, współmałżonków, dzieci i środowiska (liczba osób, które powróciły do rodziny/środowiska po opuszczeniu zakładu karnego - 101),
- realizowano pracę socjalną, w tym również pod kątem konieczności podejmowania działań nakierowanych na leczenie odwykowe i terapię wspierającą w klubach AA.

Ponadto w ramach porozumienia o współpracy między MOPR i Aresztem Śledczym w Białymstoku realizowano program korekcyjno-edukacyjny dla osób stosujących przemoc w rodzinie. Pracownicy OIK prowadzili w Areszcie Śledczym w Białymstoku zajęcia grupowe dla osób stosujących przemoc w rodzinie. Od października do grudnia 2016 r. kontynuowano cykl spotkań w ramach oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych dla mężczyzn. Do Programu w Areszcie Śledczym zakwalifikowało się 6 osób. Zrealizowano 15 spotkań grupowych po 4 godziny edukacyjne każde. Uczestnicy programu mieli także możliwość spotkań indywidualnych. Odbyło się 18 godzinnych spotkań indywidualnych. Program ukończyło 5 osadzonych.

7. Organizowanie społeczności lokalnej

W oparciu o rozpoznane potrzeby środowiska pracownicy socjalni podejmowali inicjatywy organizowania społeczności lokalnej.

Działania realizowane przez ZPS Nr 7:

- Wydarzenia lokalne:
 - Szkolenie mieszkańców z zakresu zasad tworzenia i podziału środków w ramach Budżetu Obywatelskiego na rok 2017 (V-VI.2016 r.),
 - w ramach Podlaskich Dni Rodziny w dniu 4.06.2016 r. zorganizowano i przeprowadzono „Festyn Rodzinny na Barszczańskiej” - celem festynu była promocja rodziny, propagowanie wspólnego spędzania czasu w rodzinach wielopokoleniowych,
 - w dniu 9.10.2016 r. zorganizowano i przeprowadzono „Piknik Rodzinny na Barszczańskiej” (jego celem było propagowanie współpracy w zakresie działań na rzecz środowiska lokalnego, a także promocja i zbieranie głosów na projekt mieszkańców złożony do Budżetu Obywatelskiego 2017 „Bezpieczne osiedle to my”),
 - w marcu zorganizowano Warsztaty robienia ozdób wielkanocnych z mieszkańcami osiedla przy ul. Barszczańskiej i Klepackiej,
 - w grudniu zorganizowano Warsztaty robienia ozdób bożonarodzeniowych z mieszkańcami (brały w nim udział rodziny z osiedla przy ul. Klepackiej i Barszczańskiej),
 - w dniu 3.12.2016 r. zorganizowano Zabawę Mikołajkową dla dzieci w ramach projektu „Rodzina (od) nowa”.
- Realizacja projektów socjalnych:
 - W ramach projektu „Rodzina (od) nowa” zorganizowano warsztaty i wykłady skierowane do rodzin z problemem alkoholowym. W projekcie uczestniczyło 19 kobiet z dziećmi, współuzależnionych od alkoholu. Odbyły się: 4 spotkania, podczas których zrealizowano wykłady dotyczące problemów współuzależnienia, prowadzone przez specjalistę terapii uzależnień, przewodniczącą MKRPA i przedstawiciela Al-Anon; 2 warsztaty prowadzone przez asystenta rodziny i animatora czasu wolnego - ich celem było efektywne wykorzystanie czasu wolnego w rodzinach; projekt zakończyła zabawa mikołajkowa;
 - Projekt „Wiemy Więcej” polegał na organizacji warsztatów i wykładów skierowanych do rodzin z dziećmi w wieku 5-9 lat. Celem projektu było zwiększenie wiedzy z zakresu bezpiecznego korzystania z Internetu; uczestniczyło w nim 9 rodziców i 15 dzieci; odbyły się 3 spotkania: jedno edukacyjne z certyfikowanym specjalistą psychoterapii uzależnień dotyczące cyberprzemocy i zagrożeń w sieci, kolejne spotkania zorganizowano w formie warsztatów z pedagogiem i nauczycielem zajęć informatycznych - dotyczyło ukazania różnych sposobów spędzania czasu wolnego w rodzinach, z wykorzystaniem multimediów, ponadto przekazano informacje dotyczące stosowania kontroli rodzicielskiej; podczas spotkania dzieci otrzymały prezenty (plecak, piórnik z wyposażeniem, długopis, smycz do kluczy);
 - „Rodzina razem - rodzinie lepiej” to projekt, w ramach którego zorganizowano warsztaty i spotkania (ich celem było wzmocnienie więzi rodzinnych poprzez nabycie umiejętności konstruktywnego wykorzystania czasu wolnego). W projekcie uczestniczyło 10 rodzin (15 dzieci); odbyły się 4 spotkania, w tym warsztaty kulinarne oraz warsztaty robienia ozdób choinkowych; przeprowadzono również spotkanie edukacyjne z pedagogiem i terapeutami z OIK.

Działania i cele zakładane w projektach były odpowiedzią na współistniejące problemy: bezrobocie, samotne rodzicielstwo, niewydolność wychowawczą, uzależnienie.

Ponadto ZPS Nr 1 we współpracy z Klubem Dziecięcym „Dobra Nowina” działającym przy Zborze Kościoła Chrześcijan Baptystów w Białymstoku w dniu 16.01.2016 r. zorganizował zabawę choinkową dla 60 dzieci.

W ramach organizowania społeczności lokalnej odbyło się łącznie 7 wydarzeń lokalnych.

Na terenie miasta Białegostoku działa 9 grup wsparcia, w tym 7 grup obejmujących wsparciem osoby niepełnosprawne oraz 2 grupy samopomocowe prowadzone przez ZPS Nr 7 (1 grupa dla osób doświadczających przemocy i 1 grupa dla mieszkańców osiedla przy ul. Barszczańskiej i ul. Klepackiej działająca na rzecz poprawy warunków życia mieszkańców).

W ramach projektów socjalnych realizowanych przez ZPS Nr 7 odbyło się 9 spotkań o charakterze edukacyjnym oraz przeprowadzono 4 działania informacyjne (w tym 3 promujące projekty socjalne i 1 dotyczący budżetu obywatelskiego). W działaniach na rzecz organizowania społeczności lokalnej podejmowanych przez ZPS Nr 7 brało udział 9 wolontariuszy.

Organizacje i instytucje współpracujące z ZPS Nr 7 w zakresie animacji środowiska lokalnego (liczba podmiotów - 18): Stowarzyszenie „Aktywne Osiedle”, Stowarzyszenie „My Dla Innych”, Fundacja SocLab, Stowarzyszenie „Szansa”, Parafia Rzymsko-Katolicka Przemienienia Pańskiego, Parafia Prawosławna Zaśnięcia Najświętszej Marii Panny, Zbór Dobra Nowina – Kościół Zielonoświątkowy, Studenci Wydziału Pedagogiki

i Psychologii Uniwersytetu w Białymstoku, Studenci Uniwersytetu Medycznego, Oriflame Polska, Sklep Mięsny w Turośni Kościelnej, Zarząd Mienia Komunalnego w Białymstoku, Wychowawcy Podwórkowi, Kabaret „Lumbago”, KIDS Club, Stowarzyszenie „Ku Dobrej Nadziei”, Świetlica Dziennego Domu Pomocy Społecznej, Shadow Owners Club Polska.

III. POMOC OSOBOM DOZNAJĄCYM PRZEMOCY W RODZINIE ORAZ OSOBOM STOSUJĄCYM PRZEMOC

Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w 2016 roku realizował Miejski Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2016-2017, stanowiący załącznik do Uchwały Nr XIX/278/16 Rady Miejskiej Białegostoku z dnia 29 lutego 2016 r. W ramach realizacji tego Programu prowadzono działania uprzedzające, interwencyjne, wspierająco-terapeutyczne i korekcyjno-edukacyjne, mianowicie:

1. Na tablicy ogłoszeń w siedzibie MOPR, ZPS Nr 1-8 zamieszczono plakaty oraz materiały informacyjne, a także ulotki o tematyce dotyczącej przeciwdziałania przemocy w rodzinie.
2. Pracownicy MOPR rozpowszechniali w środowisku ulotki zawierające informacje o instytucjach i organizacjach wraz z adresami i numerami telefonów, gdzie osoby doznające i stosujące przemoc mogą uzyskać pomoc w lokalnym środowisku.
3. Informowano oraz motywowano osoby, co do których istnieje podejrzenie, że stosują przemoc w rodzinie do udziału w programach korekcyjno-edukacyjnych, do zachowywania abstynencji i podjęcia dobrowolnego leczenia odwykowego.
4. Zawiadamiano organy ścigania o popełnieniu/podejrzeniu popełnienia przestępstwa użycia przemocy w rodzinie.
5. W sytuacji bezpośredniego zagrożenia zdrowia lub życia pracownicy socjalni ZPS Nr 1-8 na podstawie art. 12a ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie dokonali czynności odebrania 2 dzieci (umieszczono je w placówce opiekuńczo-wychowawczej).
6. Uruchamiano procedurę „Niebieskie Karty” poprzez wypełnienie formularza „Niebieska Karta - A”. 64 formularze „Niebieska Karta - A” wszczynające procedurę „NK” wypełnili pracownicy socjalni.
7. Monitorowano sytuację rodzin zagrożonych przemocą w rodzinie pozostających poza procedurą „Niebieskie Karty” - 95 rodzin.
8. Rodziny z problemem przemocy, w których współwystępował problem opiekuńczo-wychowawczy z dziećmi objęto pomocą i wsparciem asystenta.
9. Współpracowano z Zespołem Interdyscyplinarnym w Mieście Białystok i grupami roboczymi przy realizacji procedury „Niebieskie Karty”;
10. Pracownicy Ośrodka systematycznie podnosili swoje kwalifikacje i kompetencje poprzez udział w szkoleniach i kursach tj.:
 - Specjalistyczne szkolenia zaawansowane dla pracowników MOPR w Białymstoku w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie - 13 osób,
 - Studium Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie (kurs podstawowy) - 2 osoby.

Ponadto pracownicy MOPR w Białymstoku uczestniczyli w 6 superwizjach dla pracowników socjalnych zajmujących się przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie i superwizji dla członów Zespołów Interdyscyplinarnych - 12 osób.

Zgodnie z art. 9a ust. 9 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Białymstoku zapewnia obsługę organizacyjno-techniczną zespołu interdyscyplinarnego. Zarządzeniem Nr 1376/11 Prezydenta Miasta Białegostoku z dnia 19 września 2011 r. powołano Zespół Interdyscyplinarny w Mieście Białystok.

Na dzień 31 grudnia 2016 r. Zespół liczył 22 członków, a w jego skład wchodzi przedstawiciele:

- Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Białymstoku - 4 osoby,
- Pogotowia Opiekuńczego w Białymstoku - 1 osoba,
- Samodzielnego Szpitala Miejskiego w Białymstoku - 1 osoba,
- Departamentu Spraw Społecznych w Białymstoku - 1 osoba,
- Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Białymstoku - 1 osoba,
- Komendy Miejskiej Policji w Białymstoku - 2 osoby,
- Prokuratury Rejonowej w Białymstoku - 2 osoby,
- Sądu Rejonowego w Białymstoku - 3 osoby,
- Uniwersyteckiego Dziecięcego Szpitala Klinicznego w Białymstoku - 1 osoba,
- Specjalistycznej Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej dla Dzieci i Młodzieży z Zaburzeniami Emocjonalnymi w Białymstoku - 1 osoba,

- Organizacji pozarządowych:
 - Caritas Archidiecezji Białostockiej - 1 osoba,
 - Stowarzyszenie Pomocy Rodzinie „Droga” - 1 osoba,
 - Prawosławny Ośrodek Miłosierdzia Diecezji Białostocko-Gdańskiej „Eleos” - 1 osoba,
 - Polskie Stowarzyszenie Pedagogów i Animatorów KLANZA - 1 osoba,
 - Stowarzyszenie Pomocy Rodzinie i Dzieciom „Szansa” - 1 osoba.

Zespół Interdyscyplinarny w Mieście Białystok podejmuje działania o charakterze strategicznym. Do jego zadań ustawowych należy m.in. integrowanie i koordynowanie działań podmiotów, o których mowa w art. 9a ust. 3 i ust. 5 ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie oraz specjalistów w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie, w szczególności poprzez:

- diagnozowanie problemu przemocy w rodzinie,
- podejmowanie działań w środowisku zagrożonym przemocą w rodzinie mających na celu przeciwdziałanie temu zjawisku,
- inicjowanie interwencji w środowisku dotkniętym przemocą w rodzinie,
- rozpowszechnianie informacji o instytucjach, osobach i możliwościach udzielenia pomocy w środowisku lokalnym,
- inicjowanie działań w stosunku do osób stosujących przemoc w rodzinie,
- tworzenie grup roboczych w celu rozwiązywania problemów związanych z wystąpieniem przemocy w rodzinie w indywidualnych przypadkach.

Zespół Interdyscyplinarny w Mieście Białystok powołał stałą grupę roboczą liczącą 498 członków (stan na dzień 31.12.2016 r.), w skład której wchodzi przedstawiciele wskazani w art. 9a pkt 11 i 12 ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie. W 2016 r. na terenie Ośrodka odbyły się 4 posiedzenia Zespołu Interdyscyplinarnego oraz 2 787 spotkań grup roboczych.

Na terenie Miasta Białystok w roku ubiegłym realizowano łącznie 1 093 procedury „Niebieskie Karty”, w tym:

- 542 procedur „Niebieskie Karty” wpłynęło do Przewodniczącego Zespołu Interdyscyplinarnego w Mieście Białystok w 2016 r. (6 procedur NK uruchomionych w grudniu 2015 r. wpłynęło w styczniu 2016 r.),
- 551 kontynuowano z lat poprzednich w tym:
 - 1 procedura „NK” wszczęta w 2011 r.
 - 6 procedur „NK” wszczętych w 2012 r.
 - 21 procedur „NK” wszczętych w 2013 r.
 - 80 procedur „NK” wszczętych w 2014 r.
 - 443 procedury „NK” wszczęte w 2015 r.

Przewodniczący Zespołu Interdyscyplinarnego w Mieście Białystok w 2016 r. zamknął 629 procedur „Niebieskie Karty”, w tym:

- 457 w związku ze zrealizowanym planem pomocy i uzasadnionym przypuszczeniem ustania przemocy w rodzinie,
- 172 z uwagi na brak zasadności podejmowania działań.

W związku ze zmianą miejsca zamieszkania rodziny objętej procedurą „NK” przekazano 4 oryginały procedur „Niebieskie Karty” do zespołu interdyscyplinarnego innej gminy, dlatego do realizacji na 2017 r. przeszło 460 procedur „Niebieskie Karty”.

W 2016 r. do Przewodniczącego ZI wpłynęło 655 formularzy „Niebieska Karta - A”, w tym wypełnionych przez przedstawicieli:

- pomocy społecznej - 69,
- Policji - 565 (6 NK-A wypełnionych w grudniu 2015 r. - wpłynęły w styczniu 2016 r.),
- MKRPA - 3,
- oświaty - 17,
- ochrony zdrowia - 1.

W roku 2016 podmioty ustawowo zobowiązane do wszczęcia procedury „Niebieskie Karty” wypełniły 653 formularze „Niebieska Karta - A”, w tym:

- pomoc społeczna - 70 (1 NK-A wypełniony w grudniu 2016 r. - wpłynął w styczniu 2017 r.),
- Policja - 562 (5 NK-A wypełnionych w grudniu 2016 r. - wpłynęły w styczniu 2017 r.),
- MKRPA - 3,
- oświata - 17,
- ochrona zdrowia - 1.

Tabela Nr 26. Informacja o działaniach z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie

Liczba założonych NK-A dla:		Liczba spotkań grup roboczych	Liczba wniosków/pism złożonych przez pracownika socjalnego do:				Asystent w rodzinie			Zajęcia korekcyjno-edukacyjne	
Dziecka (osoba poniżej 18 r. ż.)	Osoby starszej (60 lat i więcej)		Prokuratury	Sądu	MKRPA	Innych instytucji	Liczba rodzin, którym zaproponowano o pomoc asystenta (rodzina nie wyraziła zgody)	Liczba rodzin, które wyraziły zgodę, a nie są objęte pomocą asystenta	Liczba rodzin objętych pomocą asystenta	Liczba OSP* skierowanych na zajęcia	Liczba OSP*, którzy zgłosili się na zajęcia
89	96	2 787	9	41	97	4	30	9	29	137	28

*OSP – osoba stosująca przemoc

W Zespołach Pracowników Socjalnych Nr 1-8 MOPR w Białymstoku wskazano łącznie 20 pracowników socjalnych zajmujących się przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie. W 2016 r. pracowali oni łącznie z 1 060 rodzinami, u których była realizowana procedura „Niebieskie Karty”. Pomocą grup roboczych zostały objęte 2 883 osoby.

Do obowiązków pracowników ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie należy m.in.:

- podejmowanie działań interwencyjnych w środowisku dotkniętym przemocą w rodzinie,
- organizowanie niezwłocznego dostępu do pomocy medycznej (jeżeli wymaga tego stan zdrowia osoby),
- zapewnienie osobie dotkniętej przemocą w rodzinie, w zależności od potrzeb, schronienia w całonocowej placówce świadczącej pomoc ofiarom przemocy w rodzinie,
- udzielanie informacji o możliwościach uzyskania:
 - pomocy psychologicznej, prawnej i pedagogicznej,
 - wsparcia, w tym informacji o instytucjach i podmiotach świadczących specjalistyczną pomoc na rzecz osób dotkniętych przemocą w rodzinie,
- udzielanie poradnictwa rodzinnego, socjalnego,
- zapewnienie pomocy materialnej,
- zapewnienie bezpieczeństwa dziecku w sytuacji bezpośredniego zagrożenia zdrowia lub życia poprzez umieszczenie go u osoby najbliższej wspólnie niezamieszkującej, rodzinie zastępczej, placówce opiekuńczo-wychowawczej,
- diagnozowanie potrzeb rodziny (opracowanie i realizacja planu pomocy),
- cykliczne wizytowanie środowisk dotkniętych i zagrożonych przemocą w rodzinie,
- kierowanie osób dotkniętych przemocą w rodzinie na konsultacje, terapie itp.,
- kierowanie dzieci do placówek wsparcia dziennego,
- proponowanie pomocy w formie asystenta rodziny rodzinom tego potrzebującym,
- współpraca z Zespołem Interdyscyplinarnym w Mieście Białystok, Miejską Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Policją, pedagogami szkolnymi, wychowawcami, Sądem (kuratorzy) i innymi instytucjami i organizacjami zajmującymi się przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie,
- informowanie osób podejrzanych o stosowanie przemocy w rodzinie o:
 - konsekwencjach stosowania przemocy,
 - możliwościach podjęcia leczenia lub terapii,
 - możliwościach udziału w programach oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych,
- motywowanie osób stosujących przemoc w rodzinie do:
 - podjęcia leczenia,
 - podjęcia terapii,
 - udziału w zajęciach korekcyjno-edukacyjnych,
- przeprowadzanie rozmów pod kątem uświadamiania skutków nadużywania alkoholu, środków odurzających, substancji psychotropowych bądź leków,
- kierowanie, w sytuacjach uzasadnionych, pism do:
 - Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Białymstoku celem wszczęcia postępowania zmierzającego do orzeczenia obowiązku leczenia odwykowego,
 - organów ścigania o podejrzeniu popełnienia przestępstwa z użyciem przemocy w rodzinie,

- Sądu Rejonowego z prośbą o leczenie psychiatryczne osoby, o wgląd w sytuację małoletnich dzieci,
- przedkładanie Przewodniczącemu Zespołu Interdyscyplinarnego w Mieście Białystok propozycji składu grupy roboczej do indywidualnego przypadku, inicjowanie i organizowanie spotkań grup roboczych, zapraszanie osób doznających przemocy w rodzinie na posiedzenie grupy roboczej, przygotowywanie i zabezpieczanie dokumentacji pracy grup roboczych i procedury „Niebieskie Karty” (protokoły, karty monitoringu, zaproszenia, wezwania, wnioski, sprawozdawczość, formularze NK - A, NK - C i NK - D, itp.),
- informowanie o zamknięciu procedury „Niebieskie Karty” podmiotów w niej uczestniczących.

IV. WSPIERANIE RODZINY I SYSTEM PIECZY ZASTĘPCZEJ

W oparciu o ustawę z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej wydano 1 810 decyzji, w tym:

- przyznających - 769,
- odmawiających - 8,
- uchylających - 1,
- zmieniających - 114,
- wygaszających - 135,
- innych - 783:
 - stwierdzających świadczenia nienależnie pobrane - 34,
 - umarzających świadczenia nienależnie pobrane - 5,
 - odstępujących od ustalenia opłaty za pobyt dziecka w rodzinie zastępczej - 437,
 - ustalających opłaty za pobyt dziecka w rodzinie zastępczej - 13,
 - umarzających zaległości w opłacie za pobyt dziecka w rodzinie zastępczej - 5,
 - odstępujących od ustalenia opłaty za pobyt dziecka w placówce opiekuńczo-wychowawczej - 277,
 - ustalających opłaty za pobyt dziecka w placówce opiekuńczo-wychowawczej - 11,
 - umarzających zaległości w opłacie za pobyt dziecka w placówce opiekuńczo-wychowawczej - 4,
 - umarzających postępowanie administracyjne - 4.

1. Asystent rodziny

Ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej określa zadania asystenta rodziny.

Zgodnie z art. 11 tej ustawy pracownik socjalny, po otrzymaniu informacji o rodzinie przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej, przeprowadza rodzinny wywiad środowiskowy. Jeżeli z analizy sytuacji wynika konieczność przydzielenia rodzinie asystenta, za zgodą rodziny kieruje wniosek do Dyrektora MOPR, który przydziela rodzinie asystenta rodziny lub występuje do podmiotu, któremu gmina zleciła realizację pracy z rodziną, o przydzielenie rodzinie asystenta rodziny. Ponadto zgodnie z art. 201 ww. ustawy sąd opiekuńczy może zobowiązać rodziców małoletnich dzieci do współpracy z asystentem rodziny. Zadaniem asystenta rodziny jest skuteczna pomoc rodzinie przeżywającej trudności w opiekowaniu się i wychowywaniu dzieci, wsparcie w prawidłowym wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej oraz praca z rodzicami biologicznymi, których dzieci zostały umieszczone w pieczy zastępczej w celu przywrócenia pełnej władzy rodzicielskiej.

Tabela nr 27. Liczba rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny w 2016 r.

Liczba rodzin objętych wsparciem w latach poprzednich (kontynuacja w 2016 r.)	Liczba rodzin zgłoszonych do objęcia wsparciem w 2016 r. (na wniosek pracownika socjalnego za zgodą rodziny lub zobowiązanych do współpracy przez sąd)	Razem	Liczba dzieci przebywających w rodzinach objętych wsparciem asystenta	Liczba dzieci przebywających w systemie pieczy zastępczej z rodzin objętych wsparciem asystenta
93	74* (64 na wniosek pracownika socjalnego, 10 zobowiązanych do współpracy z asystentem przez sąd)	167 (w tym 1 rodzina objęta dwukrotnie)	330	36

* W ramach koordynacji działań wspierania rodziny w przypadku czasowego umieszczenia dziecka poza rodziną w 2016 r. do ZAR wpłynęło 89 pism dotyczących współpracy z asystentem rodziny (z DOD, ZPZ), z czego 12 rodzin wyraziło zgodę na tę współpracę (zostało zgłoszonych przez ZPS)

W 2016 r. w Zespole ds. Asysty Rodzinnej MOPR zatrudnionych było 10 asystentów (10 etatów). Koszty zatrudnienia asystentów finansowane były z budżetu gminy oraz dotacji budżetu państwa (Resortowy Program Wspierania Rodziny i Systemu Pieczy Zastępczej na 2016 r.). Asystenci MOPR wykonywali swoje obowiązki w systemie zadaniowego czasu pracy. Spotykali się z rodzinami w miejscu zamieszkania rodziny lub w miejscu wskazanym przez rodzinę. Liczba rodzin, z którymi pracował asystent w tym samym czasie nie przekraczała 15 rodzin.

1. Zadania realizowane przez asystentów rodziny Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Białymstoku w 2016 r. (art. 15 ustawy wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej):
 - we współpracy z pracownikami socjalnymi opracowano 71 planów pracy z rodziną, w tym 9 z udziałem koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej,
 - dokonano 194 okresowe oceny sytuacji rodzin,
 - monitorowano funkcjonowanie 28 rodzin po zakończeniu pracy z rodziną,
 - zakończono współpracę z 77 rodzinami ze względu na: osiągnięte cele - 27 rodzin, na zaprzestanie współpracy z asystentem - 27 rodzin, z uwagi na brak efektów - 15 rodzin, zmianę metod pracy, w tym zmianę adresu pobytu - 3 rodziny, na postanowienie sądu - 5 rodzin,
 - na wnioski sądu sporządzono 97 opinii o rodzinie i jej członkach,
 - zorganizowano 183 grupy robocze, podczas których omawiano sytuację rodzin, podejmowano wspólne działania zmierzające do poprawy funkcjonowania rodziny,
 - współpracowano z grupami roboczymi w zakresie pomocy rodzinom z problemem przemocy, uczestniczono w 67 grupach roboczych procedury „Niebieskie Karty”; asystenci pracowali z 43 rodzinami objętymi procedurą „Niebieskie Karty”,
 - uczestniczono w 12 Zespołach ds. okresowej oceny sytuacji dziecka umieszczonego w pieczy zastępczej,
 - 34 osoby skierowano do poradnictwa prawnego.
2. Projekty realizowane przez Zespół ds. Asysty Rodzinnej:
 - w Zespole odbywały się grupy wsparcia pod nazwą „Herbatka u asystenta” (grupa wsparcia dla rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny jest grupą otwartą),
 - asystenci rodziny prowadzili spotkania dotyczące umiejętności opiekuńczo-wychowawczych pt. „Mądry rodzic” - w 2016 r. odbyły się trzy edycje (po 10 spotkań); łącznie 25 osób uzyskało dyplom ukończenia ww. zajęć; w czasie spotkań asystenci zapewniali opiekę nad dziećmi,
 - dla rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny zorganizowano dwa konkursy, których celem była integracja rodzin, rozwój umiejętności opiekuńczo-wychowawczych, rozwijanie u dzieci zdolności manualnych i kreatywnego myślenia; tematyka konkursów była następująca:
 - „Bezpieczne wakacje”,
 - „Szopka Bożonarodzeniowa”,
 - w dniu 29 czerwca 2016 r. we współpracy z Klubem Seniora zorganizowano imprezę integracyjną „Każdy ma w sobie coś z dziecka”; spotkanie odbyło się w ramach obchodów Podlaskich Dni Rodziny i miało na celu integrację białostockich seniorów z rodzinami objętymi wsparciem asystenta rodziny; w spotkaniu wzięły udział 53 osoby,
 - prowadzono akcję „Rzecz za uśmiech” (wymiana ubrań, artykułów gospodarstwa domowego, wyposażenia mieszkania, zabawek itp.) - skorzystały 72 rodziny,
 - dla osób chętnych uprawniony asystent prowadził porady na temat naturalnego planowania rodziny,
 - realizowano inicjatywę „Biblioteka asystenta” - rodziny objęte wsparciem asystenta miały możliwość wypożyczenia książek związanych z wychowywaniem dzieci,
 - doradzano rodzicom w zakresie rozwiązywania problemów opiekuńczo-wychowawczych, również rodzicom nie objętym wsparciem asystenta rodziny,
 - prowadzono akcję „Bank czasu”, w której umożliwiono uzyskanie pomocy w formie bezpłatnej wymiany usług np. opiekę nad dzieckiem, załatwienie sprawy w urzędzie itp.
3. Wybrane działania i efekty pracy asystentów rodziny
Asystenci rodziny podejmowali planowe działania mające na celu przywrócenie rodzinie zdolności do prawidłowego wypełniania funkcji opiekuńczo-wychowawczych, w szczególności dotyczyły one: prawidłowego wychowania i opieki nad dziećmi, sytuacji mieszkaniowej, zdrowotnej, finansowej i zawodowej.

Tabela nr 28. Wybrane działania i efekty pracy asystentów rodziny

Wybrane działania	Efekty działań
<ul style="list-style-type: none"> ➤ w 135 rodzinach prowadzono pedagogizację rodziców dotyczącą prawidłowego wychowania i opieki nad dziećmi ➤ 134 rodzinom przekazano zasady właściwej komunikacji ➤ 139 rodziców uświadamiano odnośnie ich roli w stosunku do dzieci ➤ 120 rodzin motywowano do dbałości o edukację i rozwój dziecka ➤ 99 rodzin motywowano do kontaktów z pedagogami, wychowawcami (szkoła, przedszkole) ➤ 81 rodzin motywowano do kontaktu z psychologiem ➤ w 84 rodzinach prowadzono rozmowy na temat podniesienia świadomości w zakresie planowania rodziny ➤ członków 30 rodzin motywowano do podjęcia terapii małżeńskiej i indywidualnej 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ w 60 rodzinach nastąpiła poprawa relacji ➤ w 108 rodzinach ustalono zasady i podział obowiązków ➤ w 40 rodzinach prowadzono mediacje ➤ w 6 rodzinach nastąpiła reintegracja ➤ 7 dzieci powróciło do rodziny biologicznej ➤ 25 osób ukończyło spotkania dotyczące umiejętności opiekuńczo-wychowawczych pt. „Mądry Rodzic” ➤ zgłoszono 63 rodziców do „Szkoły dla rodzica” ➤ 14 osób wzięło udział w warsztatach rodzinnych prowadzonych przez Białostocką Akademię Rodziny ➤ 4 osoby wzięły udział w warsztatach rodziców nastoletnich dzieci „Bunt na pokładzie” ➤ 17 osób skorzystało z pomocy psychologicznej ➤ 1 para uczęszczała na terapię dla małżeństw i par ➤ 10 dzieci uczęszczało na zajęcia socjoterapeutyczne ➤ 2 osoby uczestniczyły w warsztatach dla osób doznających przemocy
<ul style="list-style-type: none"> ➤ 60 rodzin motywowano do utrzymania czystości w mieszkaniu ➤ 46 rodzin motywowano do wykonania remontu 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ 23 rodziny złożyły wniosek o lokal z zasobów gminy ➤ 49 rodzin ubiegało się o dodatek mieszkaniowy ➤ 15 rodzin uzyskało pomoc w ubieganiu się o oddłużenie mieszkania ➤ 37 rodzin otrzymało pomoc w uzyskaniu sprzętów gospodarstwa domowego, doposażeniu mieszkania
<ul style="list-style-type: none"> ➤ w 120 rodzinach wskazywano konieczność przestrzegania terminów wizyt lekarskich, dbania o stan zdrowia swój i członków rodziny ➤ 70 rodzinom uświadamiano problem zdrowotny, motywowano do diagnozowania chorób ➤ w 75 rodzinach przeprowadzono trening higieniczny ➤ w 13 rodzinach pomagano w realizacji zaleceń lekarskich przy usuwaniu objawów chorób wynikających z nieprzestrzegania higieny ➤ 13 rodzin motywowano do zgłoszenia się do poradni wczesnego wspomagania dziecka 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ 31 osób podjęło leczenie odwykowe ➤ 20 osób podjęło terapię psychiatryczną ➤ 11 osób uzyskało orzeczenie o niepełnosprawności ➤ 126 rodzin nabyło wiedzę dotyczącą zasad bezpiecznego zachowania się w domu, na ulicy itp. ➤ 78 rodzin uzyskało wiedzę o zagrożeniach i konsekwencjach prawnych wynikających z pozostawienia dzieci bez opieki, upijania się rodziców w czasie sprawowania opieki nad dziećmi
<ul style="list-style-type: none"> ➤ w 75 rodzinach prowadzono trening budżetowy ➤ 88 rodzin motywowano do systematycznego regulowania zobowiązań ➤ 65 rodzin motywowano do ubiegania się o świadczenia rodzinne (w tym 500+) ➤ 21 wielodzietnych rodzin poinformowano o możliwości uzyskania „Karty Dużej Rodziny” 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ w 71 rodzinach opracowano budżetu domowy ➤ 6 rodzinom asystowano przy zakupach, ucząc wyboru tanich, wydajnych i zdrowych produktów ➤ 64 rodziny skorzystały z pomocy w formie rzeczowej, w tym w formie żywności, w organizacjach wspierających rodzinę
<ul style="list-style-type: none"> ➤ 41 osób motywowano do podnoszenia kwalifikacji zawodowych, doksztalcania się ➤ 6 osób motywowano do podjęcia nauki 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ 38 osób podjęło zatrudnienie, staż ➤ 3 osoby wzięły udział w szkoleniu, kursie lub projekcie ➤ 22 osoby przygotowały dokumenty aplikacyjne

4. Koordynacja obejmowania rodzin wsparciem asystenta rodziny na terenie Miasta Białystok
MOPR prowadzi „Rejestr rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny” w Białymstoku. Stowarzyszenie Pomocy Rodzinie i Dzieciom „Droga” i Stowarzyszenie Pomocy Rodzinie i Dzieciom „Szansa” podpisały umowę z Miastem Białystok dotyczącą wsparcia rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych poprzez pracę z rodziną świadczoną przez asystenta rodziny na terenie Miasta Białystok w roku w 2016 r. W roku sprawozdawczym Stowarzyszenie Pomocy Rodzinie i Dzieciom „Droga” objęło wsparciem asystenta rodziny - 46 rodzin, zakończyło współpracę z 1 rodziną, natomiast Stowarzyszenie Pomocy Rodzinie i Dzieciom „Szansa” objęło wsparciem asystenta rodziny - 15 rodzin, zakończyło współpracę z 1 rodziną.
5. Asystenci rodziny podnosili kwalifikacje w zakresie pracy z dziećmi lub rodziną oraz korzystali ze spotkań superwizyjnych (podczas spotkań omawiana była tematyka dotycząca przeciwdziałania wypaleniu zawodowemu - uczestniczyło w nich 9 asystentów).

2. Rodziny Zastępcze

W 2016 r. ze świadczeń pieniężnych korzystało 249 rodzin zastępczych, w których przebywało łącznie 358 dzieci i pełnoletnich wychowanków pozostających w dotychczasowych rodzinach zastępczych oraz 1 rodzinny dom dziecka, w którym przebywało 7 dzieci.

Tabela Nr 29. Tabela zbiorcza rodzinnej pieczy zastępczej otrzymującej świadczenia w 2016 r.

Forma rodzinnej pieczy zastępczej									
Rodzina zastępcza spokrewniona		Rodzina zastępcza niezawodowa		Rodzina zastępcza zawodowa		Łącznie		Rodzinny dom dziecka	
liczba rodzin	liczba dzieci	liczba rodzin	liczba dzieci	liczba rodzin	liczba dzieci	liczba rodzin	liczba dzieci	liczba RDD	liczba dzieci
164	209	70	87	15	62	249	358	1	7

Zgodnie z ustawą z dnia 9 czerwca 2011r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej przyznawane są świadczenia finansowe o charakterze obligatoryjnym oraz fakultatywnym.

Świadczenia obligatoryjne przyznawane rodzinom zastępczym oraz prowadzącym rodzinny dom dziecka

W zakresie świadczeń obowiązkowych rodzinie zastępczej oraz prowadzącym rodzinny dom dziecka, na każde umieszczone dziecko przysługuje świadczenie na pokrycie kosztów jego utrzymania, nie niższe niż kwota:

- 660 zł miesięcznie (w przypadku dziecka umieszczonego w rodzinie zastępczej spokrewnionej),
- 1 000 zł miesięcznie (w przypadku dziecka umieszczonego w rodzinie zastępczej niezawodowej, rodzinie zastępczej zawodowej lub rodzinnym domu dziecka).

Rodzinom zastępczym oraz prowadzącym rodzinny dom dziecka do świadczenia na pokrycie kosztów utrzymania dziecka w wieku do ukończenia 18. roku życia przysługuje dodatek wychowawczy w wysokości 500 zł miesięcznie.

Rodzinom zastępczym oraz prowadzącym rodzinny dom dziecka na dziecko legitymujące się orzeczeniem o niepełnosprawności lub orzeczeniem o znacznym lub umiarkowanym stopniu niepełnosprawności wypłacany jest dodatek nie niższy niż kwota 200 zł miesięcznie na pokrycie zwiększonych kosztów utrzymania dziecka. Prowadzący rodzinny dom dziecka otrzymuje środki finansowe na:

- utrzymanie lokalu mieszkalnego,
- pokrycie niezbędnych kosztów związanych z remontem lub ze zmianą lokalu w budynku wielorodzinnym lub domu jednorodzinnego, w którym jest prowadzony rodzinny dom dziecka,
- pokrycie innych niezbędnych i nieprzewidzianych kosztów związanych z opieką i wychowaniem dziecka lub funkcjonowaniem rodzinnego domu dziecka.

Odrębnym uprawnieniem o charakterze obowiązkowym jest wynagrodzenie wypłacane osobom pełniącym funkcje rodziny zastępczej zawodowej lub prowadzącego rodzinny dom dziecka. Wynagrodzenie ma charakter comiesięczny i nie może być niższe niż kwota 2 000 zł. W przypadku rodziny zastępczej zawodowej pełniącej funkcję pogotowia rodzinnego kwota nie może być niższa niż 2 600 zł. Od wyżej wskazanych wynagrodzeń opłacane są składki na ubezpieczenie społeczne oraz fundusz pracy.

Świadczenia fakultatywne przyznawane rodzinom zastępczym oraz prowadzącym rodzinny dom dziecka

Świadczenia fakultatywne przyznawane rodzinom zastępczym i prowadzącym rodzinny dom dziecka udzielane były w oparciu o zasady określone w Zarządzeniu Nr 273/15 Prezydenta Miasta Białegostoku z dnia 17 kwietnia 2015 r. w sprawie określenia zasad przyznawania świadczeń i dofinansowania do wypoczynku rodzinom zastępczym wydany na podstawie ustawy o wspieraniu rodziny i pieczy zastępczej oraz w Zarządzeniu Nr 436/16 Prezydenta Miasta Białegostoku z dnia 29 kwietnia 2016 r. w sprawie określenia zasad, przyznawania świadczeń pieniężnych rodzinom zastępczym, rodzinom pomocowym, prowadzącym rodzinne domy dziecka na zasadach przewidzianych w ustawie o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Tabela Nr 30. Świadczenia pieniężne przyznawane rodzinom zastępczym w 2016 r.

Formy pomocy	Typy rodzinnej pieczy zastępczej						Łącznie kwota w zł
	Rodzina zastępcza spokrewniona		Rodzina zastępcza niezawodowa		Rodzina zastępcza zawodowa		
	liczba świadcze ń	kwota w zł	liczba świadcze ń	kwota w zł	liczba świadcze ń	kwota w zł	
Świadczenie na pokrycie kosztów utrzymania dziecka umieszczonego w rodzinnej pieczy zastępczej	2 359	1 508 608	967	889 580	644	578 711	2 976 899
Jednorazowe świadczenie pieniężne na pokrycie niezbędnych kosztów związanych z potrzebami przyjmowanego dziecka do rodzinnej pieczy zastępczej	27	35 065	10	14 285	9	8 008	57 358
Dofinansowanie do wypoczynku poza miejscem zamieszkania dziecka	38	17 998	11	4 180	19	7 488	29 666
Zdarzenia losowe lub inne zdarzenia mające wpływ na jakość sprawowanej opieki	14	15 503	1	1 500	4	3 600	20 603
Utrzymanie lokalu mieszkalnego w budynku wielorodzinnym lub domu jednorodzinnego	0	0	3	3 247	43	41 875	45 122
Koszty przeprowadzenia niezbędnego remontu lokalu mieszkalnego w budynku wielorodzinnym lub domu jednorodzinnego	0	0	0	0	6	15 228	15 228
Wynagrodzenie z tytułu pełnienia funkcji: zawodowej rodziny zastępczej; rodziny pomocowej (ze składkami na ubezpieczenie społeczne i fundusz pracy)	0	0	0	0	174	547 890	547 890
Łącznie	2 438	1 577 174	992	912 792	899	1 202 800	3 692 766

Tabela Nr 31. Świadczenia pieniężne przyznawane rodzinnym domom dziecka w 2016 r.

Formy pomocy	Rodzinny dom dziecka	
	liczba świadczeń	kwota w zł
Świadczenie na pokrycie kosztów utrzymania dziecka umieszczonego w rodzinnej pieczy zastępczej	25	22 700
Jednorazowe świadczenie pieniężne na pokrycie niezbędnych kosztów związanych z potrzebami przyjmowanego dziecka do rodzinnej pieczy zastępczej	3	2001
Zdarzenia losowe lub inne zdarzenia mające wpływ na jakość sprawowanej opieki	1	1 500
Utrzymanie lokalu mieszkalnego w budynku wielorodzinnym lub domu jednorodzinnego	1	754
Pokrycie innych niezbędnych i nieprzewidzianych kosztów związanych z opieką i wychowaniem dziecka lub funkcjonowaniem rodzinnego domu dziecka	1	1 500
Wynagrodzenie z tytułu pełnienia funkcji: prowadzącego rodzinny dom dziecka; osoby do pomocy przy sprawowaniu opieki nad dziećmi i przy pracach gospodarskich (ze składkami na ubezpieczenie społeczne i fundusz pracy)	7	26 668
Łącznie	38	55 123

W 2016 r. wypłacano wynagrodzenie:

- 15 zawodowym rodzinom zastępczym, w tym 1 rodzinie zastępczej o charakterze pogotowia rodzinnego i 1 rodzinie zastępczej specjalistycznej,
- 1 osobie prowadzącej rodzinny dom dziecka,
- 1 osobie do pomocy przy sprawowaniu opieki nad dziećmi przebywającymi w rodzinnym domu dziecka i przy pracach gospodarskich,
- 3 rodzinom pomocowym.

Na terenie Miasta Białegostoku w 2016 r. zamieszkiwało 10 rodzin zastępczych zawodowych, w tym 1 rodzina pełniąca funkcję pogotowia rodzinnego, natomiast 5 rodzin zastępczych zawodowych zamieszkiwało na terenie Powiatu Białostockiego, w tym 1 rodzina zawodowa specjalistyczna.

W dniu 31.08.2016 r. z 1 rodziną zastępczą zawodową, zamieszkującą na terenie Powiatu Białostockiego, została zawarta umowa o utworzenie od dnia 1.09.2016 r. rodzinnego domu dziecka.

W 2016 r. 189 rodzinom zastępczym i 1 rodzinnemu domowi dziecka przyznano dodatek wychowawczy 500+ na 278 dzieci umieszczonych w rodzinnej pieczy zastępczej.

Tabela Nr 32. Świadczenia pieniężne w formie dodatku wychowawczego 500+ udzielone od dnia 1.04.2016 r.

Tabela nr 52. Świadczenia pieniężne w formie dodatku wychowawczego 500+ udzielone od dnia 1.04.2010 r.									
Formy pomocy	Typy rodzinnej pieczy zastępczej								Łącznie kwota w zł
	Rodzina zastępcza spokrewniona		Rodzina zastępcza niezawodowa		Rodzina zastępcza zawodowa		Rodzinny dom dziecka		
	liczba świad czeń	kwota w zł	liczba świad czeń	kwota w zł	liczba świad czeń	kwota w zł	liczba świad czeń	kwota w zł	
Dodatek wychowa wczy 500+	1282	632 446	470	229 583	397	194 122	24	11 300	1 067 451

W 2016 r. na terenie innych powiatów funkcjonowało 58 rodzin zastępczych, w których było umieszczonych 77 dzieci z Miasta Białegostoku. MOPR na podstawie zawartych porozumień wydatkował środki finansowe na nw. dzieci na rzecz 20 powiatów.

Tabela Nr 33. Wydatki z tytułu utrzymania dzieci pochodzących z terenu Miasta Białegostoku, zamieszkujących na terenie innych powiatów.

Formy pomocy	Typy rodzinnej pieczy zastępczej								Łącznie kwota w zł
	Rodzina zastępcza spokrewniona		Rodzina zastępcza niezawodowa		Rodzina zastępcza zawodowa		Rodzinny dom dziecka		
	liczba świad- czeń	kwota w zł	liczba świad- czeń	kwota w zł	liczba świad- ców	kwota w zł	liczba świad- ców	kwota w zł	
Koszty utrzymania dzieci na terenie innego powiatu	390	263 825	420	355 520	25	15 100	75	45 189	679 634
Koszty umów zleceń zawodowych rodzin zastępczych i RDD z innych powiatów	0	0	0	0	12	36 692	71	30 670	67 362
Łącznie koszty poniesione na podstawie zawartych porozumień z innymi powiatami	390	263 825	420	355 520	37	51 792	146	75 859	746 996

W 2016 r. na terenie Miasta Białegostoku funkcjonowało 35 rodzin zastępczych, w których było umieszczonych 45 dzieci z terenu 11 innych powiatów. Koszty utrzymania dzieci z innych powiatów refundowane były przez te powiaty.

Tabela Nr 34. Dochody z tytułu utrzymania dzieci pochodzących z terenów innych powiatów, umieszczonych w rodzinach zastępczych funkcjonujących na terenie Miasta Białegostoku

Dochody zrealizowane na podstawie zawartych porozumień z innymi powiatami	Dochody z tytułu utrzymania dzieci z terenu innego powiatu	Dochody z tytułu umów zleceń zawodowej rodziny zastępczej za opiekę nad dziećmi z innych powiatów	Łącznie
	482 455	21 584	504 039

3. Usamodzielnianie wychowanków

Pomoc przyznawana osobom usamodzielnianym na podstawie ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Tabela Nr 35. Usamodzielnienie wychowanków rodzin zastępczych

Pomoc na kontynuowanie nauki		Pomoc na usamodzielnienie		Pomoc na zagospodarowanie		Razem
Liczba osób	Kwota świadczeń (w zł)	Liczba osób	Kwota świadczeń (w zł)	Liczba osób	Kwota świadczeń (w zł)	Kwota świadczeń łącznie
59	249 164	6	29 700	15	38 500	317 364

Tabela Nr 36. Usamodzielnienie wychowanków placówek opiekuńczo-wychowawczych

Pomoc na kontynuowanie nauki		Pomoc na usamodzielnienie		Pomoc na zagospodarowanie		Razem
Liczba osób	Kwota świadczeń (w zł)	Liczba osób	Kwota świadczeń (w zł)	Liczba osób	Kwota świadczeń (w zł)	Kwota świadczeń łącznie
35	158 279	5	29 700	8	20 500	208 479

W 2016 r. w oparciu o przepisy ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej oraz ustawy o pomocy społecznej usamodzielniono:

- 88 wychowanków rodzin zastępczych,
- 59 wychowanków placówek opiekuńczo-wychowawczych,
- 28 wychowanków placówek określonych w art. 88 ust. 1 ustawy o pomocy społecznej.

4. Kierowanie do placówek

W 2016 r. związku z realizacją zadania z zakresu zawartych porozumień w sprawie przyjęcia oraz warunków pobytu i wysokości wydatków na opiekę i wychowanie 2 dzieci umieszczonych w instytucjonalnej pieczy zastępczej na terenie innych powiatów poniesiono wydatki w wysokości 104 792 zł:

- 1 dziecko w regionalnej placówce opiekuńczo-terapeutycznej w Gdańsku - 79 169 zł,
- 1 dziecko w regionalnej placówce opiekuńczo-terapeutycznej w Ignatkach - 25 623 zł.

Natomiast z tytułu dochodów na utrzymanie dzieci pochodzących z terenu innych powiatów, a umieszczonych w niepublicznych placówkach opiekuńczo-wychowawczych na terenie Miasta Białegostoku, MOPR w Białymstoku otrzymał kwotę 241 323 zł:

- 1 dziecko w Rodzinnym Domu Dziecka Św. Rodziny z Nazaretu - 33 723 zł,
- 5 dzieci w Placówce Opiekuńczo-Wychowawczej „Nasz Dom Dobry Pasterz” w Białymstoku - 204 855 zł,
- 2 dzieci w Placówce Opiekuńczo-Wychowawczej Dom Powrotu w Białymstoku - 2 745 zł.

W 2016 r. 13 decyzjami administracyjnymi przyznano dodatek do zryczałtowanej kwoty 500+ na 13 dzieci umieszczonych w 2 placówkach opiekuńczo-wychowawczych typu rodzinnego. Ogółem wypłacono 106 świadczeń na kwotę 52 133 zł.

W 2016 r. do poszczególnych placówek opiekuńczo-wychowawczych wydano 150 skierowań, w tym:

- Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza „Jedynka” - 7,
- Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza im. dr Ireny Białówny - 57,
- Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza „Radość” - 5,
- Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza „Nadzieja” - 7,
- Pogotowie Opiekuńcze - 24,
- Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza „Moje Miejsce” - 14,
- Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza „Nasz Dom: Dobry Pasterz” - 6,
- Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza Dom Powrotu - 12,
- Rodzinny Dom Dziecka Nr 2 - 3,
- Rodzinny Dom Dziecka Św. Rodziny z Nazaretu - 1,
- Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza „Dom pod Modrzewiem” - 14.

5. Zadanie realizowane przez MOPR w Białymstoku, jako organizatora rodzinnej pieczy zastępczej

Zarządzeniem Nr 1588/11 z dnia 7 grudnia 2011 r. Prezydent Miasta Białegostoku wyznaczył Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Białymstoku na organizatora rodzinnej pieczy zastępczej na terenie Miasta Białegostoku. Od dnia 1 stycznia 2012 r. w Ośrodku działa Zespół ds. Pieczy Zastępczej (ZPZ), który realizuje zapisy ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

W Zespole ds. Pieczy Zastępczej w roku sprawozdawczym pracowało 16 osób, w tym koordynatorzy rodzinnej pieczy zastępczej, pracownicy socjalni, psycholodzy i pedagog.

Zespół realizował zadania organizatora rodzinnej pieczy zastępczej poprzez:

1. Prowadzenie naboru kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej niezawodowej, rodziny zastępczej zawodowej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka

Działania promocyjne mające na celu upowszechnienie idei rodzicielstwa zastępczego i budowanie życzliwej atmosfery społecznej wobec rodzin zastępczych oraz ich wychowanków:

- emisja spotu informacyjnego nt. rodzicielstwa zastępczego w TVP Białystok (dwukrotnie w ciągu roku - w miesiącach kwietniu i grudniu),
- zorganizowanie i przeprowadzenie II edycji Konkursu plastycznego pod hasłem „Zastępstwo na medal” skierowanego do uczniów szkół podstawowych i świetlic socjoterapeutycznych miasta Białegostoku; wszyscy uczestnicy otrzymali upominki, laureaci nagrody, prace wystawiono w Centrum Konferencyjno-Wystawienniczym Archidiecezji Białostockiej,
- spotkanie ze studentami II roku Uniwersytetu w Białymstoku, kierunek: praca socjalna - omówienie zagadnień związanych z rodzinną pieczą zastępczą,
- współorganizacja Dnia Rodzicielstwa Zastępczego, udział pracowników w Festynie Rodzinnym na Rynku Kościuszki w Białymstoku po Marszu dla Życia i Rodziny: wystawienie stoiska informacyjnego, organizowanie i przeprowadzenie zabaw dla dzieci i rodzin,
- współpraca z mediami: z lokalną prasą, TVP Białystok i Radiem Białystok,
- rozpowszechnianie ulotek i plakatów informacyjnych,
- zamieszczenie na stronie internetowej MOPR w Białymstoku informacji dla kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej oraz informacji dotyczących działań podejmowanych przez Ośrodek.

W celu integracji środowiska rodzin zastępczych naszego miasta zorganizowano:

- konkurs fotograficzny „Piękno Podlasia – wakacje 2016” skierowany do wychowanków rodzin zastępczych,
- warsztaty plastyczne o tematyce bożonarodzeniowej, w których wzięły udział dzieci wychowujące się w rodzinach zastępczych.

2. Kwalifikowanie osób kandydujących do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka

Wszczęto procedury kwalifikacyjne wobec 16 kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej niezawodowej, wobec 2 kandydatów (małżeństwo) do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej i wobec 2 kandydatów (małżeństwo) do prowadzenia rodzinnego domu dziecka. W ramach procedury kwalifikacyjnej kandydaci do pełnienia funkcji rodziny zastępczej spotykali się z koordynatorem rodzinnej pieczy zastępczej lub pracownikiem socjalnym oraz psychologiem i pedagogiem.

3. Organizowanie szkoleń dla kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka, wydawanie świadectw ukończenia szkolenia oraz zaświadczeń kwalifikacyjnych

Zorganizowano i przeprowadzono 60-godzinne szkolenie dla kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej niezawodowej. Osobom biorącym udział w szkoleniu umożliwiono odbycie 10-godzinnych praktyk w rodzinach zastępczych lub placówkach opiekuńczo-wychowawczych. Szkolenie prowadzone było według Programu „PRIDE: Rodzinna Opieka Zastępcza”, zatwierdzonego przez Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej (decyzja Ministra Pracy i Polityki Społecznej nr 27/2013/RZ z dnia 29 listopada 2013 r.). Uczestniczyło w nim 9 osób z Miasta Białegostoku oraz osoby z innych powiatów na podstawie zawartych porozumień.

Zorganizowano i przeprowadzono 15-godzinne szkolenie uzupełniające dla kandydatów do pełnienia funkcji zawodowej rodziny zastępczej, w którym uczestniczyło jedno małżeństwo (z tą rodziną została podpisana umowa o pełnienie funkcji zawodowej rodziny zastępczej).

Zorganizowano i przeprowadzono 20-godzinne szkolenie uzupełniające dla kandydatów do pełnienia funkcji zawodowej rodziny zastępczej zawodowej pełniącej funkcję pogotowia rodzinnego, w którym uczestniczyło 21 osób, pełniących funkcję zawodowej rodziny zastępczej.

Na wniosek małżeństwa pełniącego funkcję zawodowej rodziny zastępczej, po przeprowadzeniu badań psychologicznych i pedagogicznych, decyzją Zespołu Kwalifikacyjnego, ww. zostali zakwalifikowani do prowadzenia rodzinnego domu dziecka.

Zostało wydanych 36 świadectw ukończenia szkoleń oraz, na wniosek Zainteresowanych, 11 zaświadczeń kwalifikacyjnych.

4. Zapewnianie rodzinom zastępczym oraz prowadzącym rodzinne domy dziecka szkoleń mających na celu podnoszenie ich kwalifikacji, biorąc pod uwagę ich potrzeby

Odbyły się 2 edycje 40-godzinnych warsztatów psychoedukacyjnych „Szkoła dla Rodziców”, poszerzających kompetencje wychowawcze. Zajęcia prowadzone były przez specjalistów MOPR. Uczestniczyło w nich 13 opiekunów zastępczych.

Rodziny zastępcze uczestniczyły w 8 cyklicznych spotkaniach Klubu Pieczy Zastępczej, zorganizowanych przez Fundację „DIALOG” w ramach Ośrodka Konsultacyjno-Szkoleniowego. Pracownicy Ośrodka informowali Fundację o potrzebach szkoleniowych środowiska rodzin zastępczych, zachęcali też opiekunów zastępczych do uczestniczenia w spotkaniach Klubu Pieczy Zastępczej.

Opiekunowie zastępczy uczestniczyli także w wykładach „Bliżej siebie – dalej od uzależnień” oraz „Stop cyberprzemocy” zorganizowanych przez Ośrodek Profilaktyki i Terapii dla Młodzieży i Dorosłych „Etap”.

5. Zapewnianie pomocy i wsparcia osobom sprawującym rodzinną pieczę zastępczą, w szczególności w ramach grup wsparcia oraz rodzin pomocowych

Psycholodzy MOPR prowadzili grupę wsparcia dla rodzin zastępczych zawodowych, w spotkaniach której uczestniczyło 14 osób. Psycholog i pedagog prowadzili także grupę wsparcia dla osób pełniących funkcję rodziny zastępczej spokrewnionej, w której uczestniczyło 19 osób. Zawarto umowy z 3 rodzinami pomocowymi, które na czas urlopu rodzin zastępczych przejęły opiekę nad powierzonymi im dziećmi. Z pomocy rodzin pomocowych skorzystały 3 rodziny zastępcze.

6. Organizowanie dla rodzin zastępczych oraz prowadzących rodzinne domy dziecka pomocy wolontariuszy

MOPR podpisał umowy na świadczenie usług wolontariatu z 6 wolontariuszami, którymi byli studenci Wydziału Pedagogiki i Psychologii Uniwersytetu w Białymstoku oraz osoby pracujące. Wolontariusze

pomagali wychowankom rodzin zastępczych w nauce i organizowali im czas wolny. Wolontariuszom udzielane było wsparcie psychologa i koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej.

34 wychowanków rodzinnej pieczy zastępczej objętych zostało mentoringiem w ramach zadania publicznego „Ośrodek konsultacyjno-szkoleniowy i mentoring jako forma kompleksowego wsparcia wychowanków i osób związanych z pieczą zastępczą w Białymstoku” realizowanego przez Fundację „DIALOG” na podstawie umowy zawartej w dniu 4 maja 2016 r. pomiędzy Miastem Białystok a Fundacją „DIALOG”. Wychowanków rodzinnej pieczy zastępczych do mentoringu typował MOPR. Mentorzy współpracowali z też rodzinami zastępczymi i pracownikami MOPR.

7. Współpraca ze środowiskiem lokalnym, w szczególności z powiatowym centrum pomocy rodzinie, ośrodkiem pomocy społecznej, sądami i ich organami pomocniczymi, instytucjami oświatowymi, podmiotami leczniczymi, a także kościołami i związkami wyznaniowymi

Współpraca z ww. podmiotami:

- z Sądem obejmowała, w szczególności przekazywanie opinii o kandydatach do pełnienia funkcji rodziny zastępczej, przekazywanie ocen sytuacji dziecka umieszczonego w pieczy zastępczej, informowanie Sądu o możliwości umieszczenia dziecka w rodzinnej pieczy zastępczej, przekazanie rejestru osób zakwalifikowanych do pełnienia funkcji rodziny zastępczej niezawodowej, zawodowej lub do prowadzenia rodzinnego domu dziecka oraz osób pełniących ww. funkcje,
- z PCPR dotyczyła w szczególności procesu usamodzielniania wychowanków pieczy zastępczej, przekazywania informacji nt. możliwości umieszczania dzieci z innych powiatów w rodzinach zastępczych na terenie Białegostoku, szkolenia osób z innego powiatu na mocy Porozumienia na przejęcie zadań,
- z ośrodkiem adopcyjnym obejmowała w szczególności przekazywanie informacji o dzieciach z uregulowaną sytuacją prawną, decyzji dotyczących dalszego planu pomocy dzieciom, opinii i dokumentacji potrzebnych do sporządzenia „Karty dziecka” w przypadku dzieci zakwalifikowanych do przysposobienia, zapraszanie przedstawiciela Ośrodka Adopcyjnego ROPS w Białymstoku na posiedzenia Zespołu ds. okresowej oceny sytuacji dziecka umieszczonego w rodzinie zastępczej;
- z placówkami opiekuńczo-wychowawczymi dotyczyła m.in. procesu usamodzielniania wychowanków placówek, udziału w posiedzeniach zespołów ds. okresowej oceny sytuacji dziecka i rodziny w placówkach opiekuńczo-wychowawczych na terenie miasta (w okresie sprawozdawczym pracownicy ZPZ uczestniczyli w 18 posiedzeniach zespołów w POW), podejmowania działań w celu umieszczania wychowanków placówek w rodzinnej pieczy zastępczej; placówki opiekuńczo-wychowawcze typu rodzinnego były objęte wsparciem koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej,
- z Fundacją „Dialog” polegała na realizacji zadania publicznego „Ośrodek konsultacyjno-szkoleniowy i mentoring jako forma kompleksowego wsparcia wychowanków i osób związanych z pieczą zastępczą w Białymstoku”; w ramach OKS wychowankowie obejmowani byli mentoringiem, zaś opiekunowie zastępczy mogli uczestniczyć w spotkaniach Klubu Pieczy Zastępczej i korzystać z konsultacji specjalistów różnych dziedzin; Ośrodek współpracował też z Fundacją „DIALOG” przy organizacji Dnia Rodzicielstwa Zastępczego,
- z organizacjami pozarządowymi obejmowała informowanie rodzin zastępczych o inicjatywach podejmowanych na rzecz dziecka i rodziny przez organizacje pozarządowe i inne instytucje, m.in. Towarzystwo „Nasz Dom” (konkurs grantowy „Czas na remont”) czy Stowarzyszenie na rzecz Niepełnosprawnych SPES (stypendia dla dzieci w trudnym stanie klinicznym).

Realizując zadania organizatora rodzinnej pieczy zastępczej pracownicy Zespołu ds. Pieczy Zastępczej:

- byli w stałym kontakcie z przedstawicielami sądów, instytucji oświatowych, ośrodków zdrowia, świetlic socjoterapeutycznych, Policji, PCPR i innych instytucji działających na rzecz dzieci i rodziny,
- brali udział w grupach roboczych powołanych przez Zespół Interdyscyplinarny w Mieście Białystok do pracy z rodzinami, wobec których istniało podejrzenie, że są dotknięte problemem przemocy w rodzinie,
- współpracowali z asystentami rodzin biologicznych dzieci umieszczonych w rodzinnej pieczy zastępczej, pracownikami socjalnymi oraz innymi podmiotami organizującymi pracę z rodzinami.

8. Prowadzenie poradnictwa i terapii dla osób sprawujących rodzinną pieczę zastępczą i ich dzieci oraz dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej

Psycholodzy przeprowadzili 509 rozmów wspierających i konsultacji psychologicznych ze 159 osobami.

Pedagog odbył 287 rozmów wspierających oraz konsultacji pedagogicznych z 231 osobami.

Problematyka spotkań specjalistów z rodzinami zastępczymi i ich wychowankami dotyczyła najczęściej:

- konsultowania zgłaszanych trudności wychowawczych,
- wsparcia emocjonalnego w sytuacji straty, żałoby, kryzysu,
- wyznaczania kierunku pracy terapeutycznej,

- motywowania do działań optymalizujących funkcjonowanie rodzin i poszczególnych jej członków,
- wsparcia emocjonalnego usamodzielnianych wychowanków oraz motywowania ich do podejmowania decyzji.

9. Zapewnianie pomocy prawnej osobom sprawującym rodzinną pieczę zastępczą, w szczególności w zakresie prawa rodzinnego

Pomoc prawna była świadczona przez prawnika w Ośrodku Interwencji Kryzysowej MOPR w Białymstoku.

10. Dokonywanie okresowej oceny sytuacji dzieci przebywających w rodzinnej pieczy zastępczej

Sporządzono 454 ocen sytuacji dzieci umieszczonych w rodzinie zastępczej, wraz z opinią o zasadności dalszego pobytu dziecka w pieczy zastępczej, które następnie zostały przekazane do właściwego sądu. Oceny sytuacji dzieci dokonywane były w zespole interdyscyplinarnym, w skład którego wchodził: rodzina zastępcza, pedagog, psycholog, przedstawiciel Ośrodka Adopcyjnego w Białymstoku, koordynator rodzinnej pieczy zastępczej i rodzice dziecka (z wyjątkiem rodziców pozbawionych władzy rodzicielskiej), ewentualnie inne osoby bliskie dziecku. W okresie sprawozdawczym odbyły się 24 posiedzenia Zespołu ds. oceny sytuacji dziecka umieszczonego w rodzinie zastępczej. Sporządzono 45 ocen rodzin zastępczych.

11. Prowadzenie działalności diagnostyczno-konsultacyjnej

Psycholodzy i pedagog MOPR, poza pracą świadczoną na terenie Ośrodka, odwiedzali również środowiska, gdzie spotykali się z opiekunami zastępczymi i wychowankami rodzinnej pieczy zastępczej (121 spotkań w miejscu zamieszkania rodziny zastępczej). Sporządzono 48 opinii psychologicznych dzieci umieszczonych w 2016 r. w rodzinach zastępczych. Rodzice biologiczni dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej również mogli skorzystać z pomocy psychologów i pedagoga Zespołu ds. Pieczy Zastępczej. W 2016 r. odbyło się 71 takich spotkań. Koordynatorzy rodzinnej pieczy zastępczej i pracownicy socjalni spotkali się 243 razy z rodzicami dzieci umieszczonych w rodzinach zastępczych. Na terenie Ośrodka umożliwiano też spotkania rodziców biologicznych z dziećmi umieszczonymi w rodzinach zastępczych.

12. Przeprowadzanie badań pedagogicznych i psychologicznych oraz analizy, o której mowa w art. 42 ust. 7 ustawy, dotyczących kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka

Sporządzono 40 opinii o spełnianiu warunków do pełnienia funkcji rodziny zastępczej, zgodnie z art. 42 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, w tym 37 opinii na wnioski Sądu. W tym celu koordynatorzy i pracownicy socjalni spotykali się z kandydatami w ich miejscu zamieszkania.

Przeprowadzono 89 badań psychologicznych w celu sporządzenia opinii o posiadaniu predyspozycji i motywacji do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka, z czego 35 stanowiły badania okresowe. Przeprowadzono także 9 badań pedagogicznych w celu sporządzenia opinii pedagogicznej o kandydatach do pełnienia funkcji rodziny zastępczej niezawodowej.

13. Zgłaszanie do ośrodków adopcyjnych informacji o dzieciach z uregulowaną sytuacją prawną, w celu poszukiwania dla nich rodzin przysposabiających

Do Ośrodka Adopcyjnego ROPS w Białymstoku zgłoszono 29 dzieci z uregulowaną sytuacją prawną. W przypadku 13 dzieci przekazano opinie wraz z dokumentacją celem sporządzenia „karty dziecka”.

14. Wydawanie opinii i zaświadczeń

Sporządzono 84 opinie dotyczące zasadności przyznania rodzinom zastępczym środków finansowych. Na prośbę opiekunów zastępczych oraz usamodzielnianych wychowanków wydano 26 zaświadczeń.

15. Przygotowywanie indywidualnych programów usamodzielnienia, ich aktualizacji oraz udzielanie wsparcia usamodzielnianym wychowankom pieczy zastępczej

We współpracy z wychowankami pieczy zastępczej rodzinnej i instytucjonalnej i z ich opiekunami usamodzielnienia w 2016 r. opracowano 42 Indywidualne Programy Usamodzielnienia. W 111 przypadkach istniała konieczność aktualizacji Programów w związku ze zmianą sytuacji życiowej usamodzielnianych wychowanków pieczy zastępczej. Sporządzono 10 ocen końcowych IPU. Realizacja Programów jest na bieżąco monitorowana przez pracownika socjalnego lub koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej.

Pracownicy socjalni oraz koordynatorzy rodzinnej pieczy zastępczej 435 razy spotkali się z usamodzielnianymi wychowankami pieczy zastępczej. Wsparcie usamodzielnianym wychowankom polegało m.in. na pomocy w załatwianiu spraw urzędowych, motywowaniu do nauki i poszukiwania pracy, informowaniu i zachęcaniu do udziału w projektach oraz szkoleniach.

Osoby usamodzielniane mogły korzystać z pomocy psychologów i pedagogów Zespołu ds. Pieczy Zastępczej. Odbłyło się 59 spotkań specjalistów z osobami usamodzielnianymi. Usamodzielniani wychowankowie kierowani byli do mieszkań chronionych będących w dyspozycji MOPR. Wszyscy usamodzielniani wspierani byli przez pracownika socjalnego MOPR. W 2016 r. odbyło się 250 spotkań z wychowankami skierowanymi do mieszkań chronionych.

16. Podnoszenie kwalifikacji pracowników

Pracownicy Zespołu ds. Pieczy Zastępczej uczestniczyli w superwizji zorganizowanej przez MOPR, natomiast trenerzy „PRAIDE: Rodzinna Opieka Zastępcza” w superwizji organizowanej przez Towarzystwo „Nasz Dom” w Warszawie.

Realizacja zadań przez koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej

Zgodnie z art. 77 ust. 1 i 2 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, rodziny zastępcze i rodzinne domy dziecka obejmuje się opieką koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej, którego wyznacza organizator rodzinnej pieczy zastępczej.

W okresie sprawozdawczym w Zespole ds. Pieczy Zastępczej pracowało 8 koordynatorów, 7 z nich było współfinansowanych przez Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej w ramach Resortowego Programu Wspierania Rodziny i Systemu Pieczy Zastępczej na 2016 r. pn. „Asystent Rodziny i Koordynator Rodzinnej Pieczy Zastępczej”.

Koordynatorzy w 2016 r. objęli opieką i wsparciem 142 rodziny, w których przebywało 230 wychowanków oraz 2 placówki opiekuńczo-wychowawcze typu rodzinnego, w których przebywało 14 podopiecznych. We współpracy z opiekunami zastępczymi, asystentem rodziny biologicznej dziecka lub innym podmiotem organizującym pracę z rodziną, koordynatorzy sporządzili lub zaktualizowali plany pomocy dzieciom. Uczestniczyli też w 24 posiedzeniach Zespołu ds. okresowej oceny sytuacji dziecka umieszczonego w rodzinie zastępczej.

Koordynatorzy odbyli:

- 1 572 spotkania z rodzinami zastępczymi i 15 spotkań z dyrektorami placówek opiekuńczo-wychowawczych typu rodzinnego,
- 230 spotkań z rodzicami biologicznymi dzieci umieszczonych w rodzinnej pieczy zastępczej,
- 139 spotkań się z usamodzielnianymi wychowankami,
- 87 spotkań z asystentami rodziny, pracownikami socjalnymi i kuratorami sądowymi,
- 137 spotkań z pracownikami szkół, przedszkoli i świetlic socjoterapeutycznych (dodatkowo 44 razy występowali do placówek oświatowych z prośbą o udzielenie informacji o sytuacji szkolnej wychowanków rodzin zastępczych).

Koordynatorzy sporządzili:

- 315 ocen sytuacji dziecka umieszczonego w rodzinie zastępczej wraz z opinią o zasadności dalszego pobytu dziecka w pieczy zastępczej,
- 35 ocen rodzin zastępczych,
- 49 wniosków do pracowników socjalnych z prośbą o wgląd w sytuację rodzin biologicznych dzieci umieszczonych w rodzinach zastępczych,
- 17 opinii o zasadności uregulowania sytuacji prawnej dzieci umieszczonych w rodzinach zastępczych,
- 76 opinii dotyczących przyznania rodzinom zastępczym środków finansowych.

V. ŚWIADCZENIA OPIEKI ZDROWOTNEJ FINANSOWANE ZE ŚRODKÓW PUBLICZNYCH

Do zadań zleconych gminie, zgodnie z ustawą z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych, należy wydawanie decyzji potwierdzającej prawo do świadczeń opieki zdrowotnej świadczeniobiorcom innym niż ubezpieczeni, osobom posiadającym miejsce zamieszkania na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej i posiadającym obywatelstwo polskie oraz osobom, które uzyskały w Rzeczypospolitej Polskiej status uchodźcy lub ochronę uzupełniającą, lub zezwolenie na pobyt czasowy udzielone w związku z okolicznością, o której mowa w art. 159 ust. 1 pkt 1 lit. c lub d ustawy z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach, spełniającym kryterium dochodowe, o którym mowa w art. 8 ustawy o pomocy społecznej, przy jednoczesnym stwierdzeniu braku okoliczności, o której mowa w art. 12 ustawy o pomocy społecznej.

Decyzję potwierdzającą prawo do świadczeń opieki zdrowotnej wydaje się na wniosek świadczeniobiorcy, a w przypadku stanu nagłego - na wniosek świadczeniodawcy udzielającego świadczenia opieki zdrowotnej, złożony niezwłocznie po udzieleniu świadczenia. Postępowanie może być wszczęte również z urzędu lub na wniosek właściwego oddziału Wojewódzkiego Funduszu Zdrowia.

Prawo do świadczeń opieki zdrowotnej na podstawie decyzji przysługuje przez okres 90 dni od dnia określonego w decyzji, którym jest dzień złożenia wniosku, a w przypadku udzielenia świadczenia w stanie nagłym - dzień udzielenia świadczenia, chyba że w tym okresie świadczeniobiorca zostanie objęty ubezpieczeniem zdrowotnym.

W okresie od 1.01.2016 r. do 31.12.2016 r. wydano 265 decyzji w sprawie uprawnienia do świadczeń opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych świadczeniobiorcom innym niż ubezpieczeni (zgodnie z art. 7 ust. 2 – 4 ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych), w tym 217 decyzji przyznających (z czego 56 osobom bezdomnym), 4 decyzje odmowne, 29 decyzji wygaszających uprawnienie - na podstawie postępowania z urzędu oraz 15 decyzji umarzających postępowanie w sprawie przyznania uprawnienia do świadczeń opieki zdrowotnej.

Do wydawania ww. decyzji Prezydent Miasta Białegostoku upoważnił Dyrektora Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Białymstoku.

VI. REHABILITACJA SPOŁECZNA OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH

Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Białymstoku w ramach realizacji zadań z zakresu rehabilitacji społecznej w 2016 r. dofinansował następujące zadania:

- likwidację barier technicznych, w komunikowaniu się, architektonicznych,
- zaopatrzenie w przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze,
- zaopatrzenie w sprzęt rehabilitacyjny,
- uczestnictwo osób niepełnosprawnych i ich opiekunów w turnusach rehabilitacyjnych,
- działalność warsztatów terapii zajęciowej,
- rehabilitację dzieci i młodzieży.

Ponadto w 2016 r. na realizację dofinansowania usług tłumacza języka migowego lub tłumacza-przewodnika przeznaczono kwotę 1 000 zł, jednak zadanie to nie było realizowane z uwagi na brak zainteresowania ze strony osób niepełnosprawnych tą formą dofinansowania (brak wniosków).

Tabela Nr 37. Zestawienie zbiorcze zadań realizowanych w 2016 r.

Lp.	Nazwa zadania	Liczba wniosków	Liczba zrealizowanych wniosków	Kwota wypłaconego dofinansowania (w zł)	Budżet (w zł)
1.	Bariery techniczne	57	52	113 765	114 169
2.	Bariery w komunikowaniu się	67	51	88 848	88 955
3.	Bariery architektoniczne	63	42	251 607	251 876
4.	Przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze	1 592	1 556	657 744	657 760
5.	Sprzęt rehabilitacyjny	37	31	17 240	17 240
6.	Turnusy rehabilitacyjne	Dorośli	680	386	680 000
		Dzieci	112	69	
7.	Warsztaty terapii zajęciowej			1 818 461	1 871 532
Razem		2 608	2 187	3 621 726	3 681 532

Tabela Nr 38. Zestawienie zbiorcze zadań realizowanych w 2016 r. w zakresie rehabilitacji dzieci i młodzieży

Lp.	Rehabilitacja dzieci i młodzieży	Liczba wniosków	Liczba zrealizowanych wniosków	Kwota wypłaconego dofinansowania (w zł)	Budżet (w zł)
1.	Bariery techniczne	5	4	31 731	31 731
2.	Bariery w komunikowaniu się	17	16	38 930	38 930
3.	Bariery architektoniczne	3	3	12 406	12 406
4.	Przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze	228	223	219 807	219 808
5.	Sprzęt rehabilitacyjny	3	3	5 012	5 025
Razem		256	249	307 886	307 900

Łączny budżet: 3 990 432 zł *

* w tym 1 000 zł - środki przeznaczone, a niewykorzystane na dofinansowanie usług tłumacza języka migowego lub tłumacza - przewodnika

Na terenie Białegostoku w 2016 r. funkcjonowały cztery warsztaty terapii zajęciowej, gdzie rehabilitacji poddawanych było 117 osób, w tym 109 niepełnosprawnych mieszkańców miasta Białegostoku. W 2016 r.

dziewięciu uczestników warsztatów terapii zajęciowej z różnych względów zostało skreślonych z listy uczestników, w tym dwóch z uwagi na podjęcie zatrudnienia.

Poniższa tabela prezentuje dane adresowe, liczbę uczestników w poszczególnych warsztatach, rodzaje niepełnosprawności uczestników warsztatu oraz informacje dotyczące kwot przekazanych na dofinansowanie działalności warsztatów w 2016 r.

Tabela Nr 39. Wykaz działających na terenie Miasta Białegostoku warsztatów terapii zajęciowej

Lp.	Nazwa jednostki prowadzącej WTZ	Siedziba warsztatu (ul.)	Liczba uczestników	Rodzaj schorzeń i dysfunkcji uczestników warsztatu	Budżet ogółem w zł	Kwota dofinansowania wypłaconego przez MOPR ze środków PFRON	Kwota dofinansowania wypłaconego z budżetu Miasta	Kwota niewykorzystanych środków z dofinansowania wypłaconego przez MOPR
1.	Fundacja AC ul. Legionowa 14/16 lok.104	Storczykowa 7	25	upośledzenie umysłowe, schorzenia współistniejące	435 006	390 573	44 433	1 720
2.	Spółdzielnia SNB, ul. Kraszewskiego 26/2	Kraszewskiego 26/2	22	dysfunkcja narządu wzroku, schorzenia współistniejące	374 757	335 656	39 101	5 044
3.	Caritas Archidiecezji Białostockiej ul. Warszawska 32	Knyszyńska 12a	40	upośledzenie umysłowe i inne przyczyny niepełnosprawności	693 856	622 763	71 093	329
4.	P.W. „JARD” Al. Jana Pawła II 54	Transportowa 4	30	choroby psychiczne, upośledzenie umysłowe, schorzenia współistniejące	522 789	469 469	53 320	316
Razem			117	X	2 026 408	1 818 461	207 947	7 409

Ponadto Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Białymstoku realizował w 2016 r. pilotażowy program „Aktywny samorząd” finansowany ze środków PFRON i do dnia 30 sierpnia 2016 r. przyjmował wnioski dotyczące udziału w Module I ww. programu w następujących obszarach:

Obszar A - likwidacja bariery transportowej:

Zadanie 1: pomoc w zakupie i montażu oprzyrządowania do posiadanego samochodu,

Zadanie 2: pomoc w uzyskaniu prawa jazdy kategorii B,

Obszar B - likwidacja barier w dostępie do uczestniczenia w społeczeństwie informacyjnym:

Zadanie 1: pomoc w zakupie sprzętu elektronicznego lub jego elementów oraz oprogramowania,

Zadanie 2: dofinansowanie szkoleń w zakresie obsługi nabytego w ramach programu sprzętu elektronicznego i oprogramowania,

Obszar C - likwidacja barier w poruszaniu się:

Zadanie 2: pomoc w utrzymaniu sprawności technicznej posiadanego wózka inwalidzkiego o napędzie elektrycznym,

Zadanie 3: pomoc w zakupie protezy kończyny, w której zastosowano nowoczesne rozwiązania techniczne,

Zadanie 4: pomoc w utrzymaniu sprawności technicznej posiadanej protezy kończyny.

W ramach programu „Aktywny samorząd” wpłynęło 60 wniosków (od 55 Wnioskodawców). 59 złożonych wniosków zostało pozytywnie zweryfikowanych pod względem formalnym i przeznaczonych do dofinansowania. W przypadku jednego wniosku nastąpiła rezygnacja Wnioskodawcy z udziału w programie przed weryfikacją wniosku. Ośrodek na realizację programu otrzymał środki finansowe PFRON (łącznie 396 305 zł) w dwóch transzach:

I transza - 360 729 zł, II transza - 35 576 zł.

Ośrodek pozytywnie rozpatrzył 59 wniosków (zawarto 59 umów dofinansowania na kwotę 396 304 zł). W stosunku do 58 wniosków wypłacono dofinansowanie w wysokości 393 493 zł.

VII. ŚWIADCZENIA RODZINNE, ŚWIADCZENIE WYCHOWAWCZE - PROGRAM RODZINA 500+, POMOC OSOBOM UPRAWNIONYM DO ALIMENTÓW, DODATKI MIESZKANIOWE I ENERGETYCZNE

1. Świadczenia rodzinne

Świadczeniami rodzinnymi są:

- 1) zasiłek rodzinny oraz dodatki do zasiłku rodzinnego,
- 2) świadczenia opiekuńcze: zasiłek pielęgnacyjny, specjalny zasiłek opiekuńczy oraz świadczenie pielęgnacyjne,
- 3) podwyższony dodatek do zasiłku rodzinnego z tytułu urodzenia dziecka,
- 4) jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka,
- 5) świadczenie rodzicielskie.

Kwoty kryteriów dochodowych wynosiły: 674 zł na osobę w rodzinie i 764 zł na osobę w rodzinie, w której jest dziecko niepełnosprawne.

Wysokość wypłacanych zasiłków rodzinnych:
do 31.10.2016 r.

- 89 zł na dziecko do 5 lat,
- 118 zł na dziecko w wieku od 5 do 18 lat,
- 129 zł na dziecko w wieku powyżej 18 roku życia,

od 1.11.2016 r.

- 95 zł na dziecko do 5 lat,
- 124 zł na dziecko w wieku od 5 do 18 lat,
- 135 zł na dziecko w wieku powyżej 18 roku życia.

W 2016 r. przyjęto 15 980 wniosków o przyznanie świadczeń rodzinnych, w tym:

- zasiłki rodzinne i opiekuńcze - 13 107,
- jednorazowe zapomogi z tytułu urodzenia się dziecka - 2 873.

W sprawie świadczeń rodzinnych wydano 18 067 decyzji dla 11 742 rodzin, z tego 6 803 rodzinom przyznano zasiłki rodzinne (w tym: na 1 dziecko - 2 952 rodzinom, na 2 dzieci - 2 847 rodzinom, na 3 dzieci - 781 rodzinom, na 4 i więcej dzieci - 223 rodzinom), w tym:

- przyznających - 14 820,
- odmownych - 1 269,
- zmieniających/uchylających - 1 104,
- stwierdzających nienależnie pobrane świadczenia - 443,
- rozkładających na raty należności z tytułu nienależnie pobranych świadczeń - 42,
- częściowo umarzających należności z tytułu nienależnie pobranych świadczeń - 11,
- odmawiających umorzenia nienależnie pobranych świadczeń - 22,
- uchylających z powodu zastosowania przepisów o koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego - 138,
- całkowicie umarzających należności z tytułu nienależnie pobranych świadczeń - 26,
- umarzających postępowanie, stwierdzających wygaśnięcie decyzji, wstrzymujących i wznawiających wypłatę świadczeń - 192.

W ramach świadczeń rodzinnych wypłacano również świadczenie rodzicielskie. W sprawie świadczenia rodzicielskiego wydano 1 036 decyzji, z tego:

- przyznających - 1 025,
- odmownych - 10,
- wstrzymujących - 1.

Dział Świadczeń Rodzinnych wypłacał na podstawie ustawy z dnia 4 kwietnia 2014 r. o ustaleniu i wypłacie zasiłków dla opiekuna - zasiłek dla opiekuna w wysokości 520 zł miesięcznie. W sprawie zasiłku dla opiekuna wydano 23 decyzje przyznające świadczenie.

Tabela Nr 40. Informacja dotycząca wydatkowanych w 2016 r. środków oraz liczba wypłaconych świadczeń rodzinnych

L.p.	Wyszczególnienie	Kwota wydatków (w zł)	Liczba świadczeń
1.	Zasiłki rodzinne	14 161 750	130 334
2.	Dodatki do zasiłków rodzinnych, z tego z tytułu:	6 618 685	47 097
2.1.	urodzenia dziecka	1 037 809	1 482
2.2.	opieki nad dzieckiem w okresie korzystania z urlopu wychowawczego	1 104 198	2 837
2.3.	samotnego wychowywania dziecka	1 375 050	7 271
2.4.	kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego	952 301	9 882
2.5.	rozpoczęcia roku szkolnego	771 860	10 162
2.6.	podjęcia przez dziecko nauki w szkole poza miejscem zamieszkania	23 035	263
2.7.	wychowywania dziecka w rodzinie wielodzietnej	1 354 432	15 200
3.	Zasiłki rodzinne z dodatkami (w.1 + w.2)	20 780 435	177 431
4.	Zasiłki pielęgnacyjne	9 942 526	65 193
5.	Świadczenia pielęgnacyjne	11 782 652	9 094
6.	Specjalne zasiłki opiekuńcze	1 276 067	2 488
7.	Zasiłki dla opiekuna	1 319 867	2 561
8.	Świadczenia opiekuńcze (w.4 + w.5 + w.6 + w.7)	24 321 112	79 336
9.	Razem (w.3 + w.8)	45 101 547	256 767
10.	Jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka	2 702 000	2 702
11.	Świadczenie rodzicielskie	6 156 444	6 701
12.	Razem świadczenia rodzinne	53 959 991	266 170
13.	Składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe, z tego:	2 929 890	10369
13.1	na podstawie przepisów o ubezpieczeniu społecznym rolników	11 276	130
14.	Składki na ubezpieczenia zdrowotne	437 052	5 553
15.	Ustawowe odsetki (art.2 ust. 3 ustawy o ustaleniu i wypłacie zasiłku dla opiekuna)	278	1
	Razem	57 327 211	282 093

Dział Świadczeń Rodzinnych Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie, zgodnie z Uchwałą nr XLII/463/05 Rady Miejskiej Białegostoku z dnia 30 maja 2005 r. (Dz. Urz. Woj. podlaskiego Nr 139, poz. 1642, z późn. zm.), w 2016 r. wypłacił podwyższony dodatek do zasiłku rodzinnego z tytułu urodzenia dziecka 1080 rodzinom w liczbie 1089 świadczeń na kwotę 516 977 zł.

Zgodnie z art. 21 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych w przypadku ustalenia, że mają zastosowanie przepisy o koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego marszałek województwa wydaje decyzję przyznającą świadczenia rodzinne, które wypłaca organ właściwy. W 2016 r. w ramach koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego wypłacono 1 673 świadczeń na kwotę 478 282 zł. Dokonano zwrotu nienależnie pobranych świadczeń w wysokości 294 863 zł (w tym były zwroty wynikające ze zgonu świadczeniobiorcy).

2. Świadczenie wychowawcze – Program „Rodzina 500+”

W 2016 r. przyjęto 21 418 wniosków o przyznanie świadczenia wychowawczego.

Wydano 21 230 decyzji dla 18 183 rodzin w tym:

- przyznających - 19921,
- odmownych - 921,
- zmieniających/uchylających - 257,
- stwierdzających nienależnie pobrane świadczenia - 24,
- uchylających z powodu zastosowania przepisów o koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego - 17,
- umarzających postępowanie, stwierdzających wygaśnięcie decyzji, wstrzymujących i wznowiających wypłatę świadczeń - 90.

Tabela Nr 41. Kwota środków wypłaconych w ramach Programu „Rodzina 500+” i liczba świadczeń

Wyszczególnienie	Kwota wydatków (w zł)	Liczba świadczeń
Świadczenie wychowawcze	110 860 721	222 363

W 2016r.:

- w ramach koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego wypłacono 360 świadczeń na kwotę 177 089 zł,
- dokonano zwrotu nienależnie pobranych świadczeń w wysokości 10 355 zł.

3. Fundusz alimentacyjny i dłużnicy alimentacyjni

3.1. Fundusz alimentacyjny

W 2016 r. przyjęto 1 908 wniosków o przyznanie świadczenia z funduszu alimentacyjnego. Wydano 2 428 decyzji dla 1 420 rodzin, w których było 2 127 osób uprawnionych do tych świadczeń, w tym:

- przyznających - 1 843,
- odmownych - 103,
- zmieniających - 141,
- stwierdzających nienależnie pobrane świadczenia - 160,
- rozkładających na raty należności z tytułu nienależnie pobranych świadczeń - 53,
- częściowo umarzających należności z tytułu nienależnie pobranych świadczeń - 1,
- odmawiających umorzenia nienależnie pobranych świadczeń - 30,
- umarzających postępowanie - 32,
- inne (wstrzymanie, wznowienie wypłaty świadczeń, pozostawienie bez rozpatrzenia) - 65.

Tabela Nr 42. Kwota środków wypłaconych w ramach funduszu alimentacyjnego i liczba świadczeń

Wyszczególnienie	Kwota wydatków (w zł)	Liczba świadczeń
Fundusz alimentacyjny	9 756 163	24 872

W 2016 r. dokonano zwrotu:

- nienależnie pobranych świadczeń z funduszu alimentacyjnego - 95 769 zł,
- nienależnie pobranej zaliczki alimentacyjnej - 2 972 zł.

3.2. Dłużnicy alimentacyjni

W 2016 r. wydano 265 decyzji w sprawach dotyczących dłużników alimentacyjnych, w tym:

- w sprawie uznania dłużnika alimentacyjnego za uchylającego się od zobowiązań alimentacyjnych - 94,
- wydanych na wniosek dłużnika alimentacyjnego dotyczących zadłużenia z tytułu wypłaconego funduszu alimentacyjnego - 66, w tym:
 - odmawiających umorzenia - 31,
 - rozkładających na raty - 35,
- wydanych na wniosek dłużnika alimentacyjnego dotyczących zadłużenia z tytułu wypłaconej zaliczki alimentacyjnej - 12, w tym:
 - odmawiających umorzenia - 5,
 - rozkładających na raty - 6,
 - odraczających termin płatności - 1,
- umarzających postępowanie - 72,
- inne (wygaszenia należności - zgony) - 21.

W 2016 r. dokonano zwrotu przez dłużników alimentacyjnych z tytułu:

- wypłaconych świadczeń z funduszu alimentacyjnego - 1 781 166 zł (w tym 962 032 zł odsetki),
- wypłaconej zaliczki alimentacyjnej - 151 512 zł.

Tabela Nr 43. Informacja w zakresie podejmowanych działań wobec dłużników alimentacyjnych w 2016 r.

Lp.	Wyszczególnienie	Liczba podjętych działań	Liczba podjętych działań, które doprowadziły do wzrostu ściagalności należności wymienionych w art. 28 ust. 1 pkt 1- 4 ustawy
1.	Przeprowadzone przez organ właściwy dłużnika wywiady alimentacyjne oraz odebrane oświadczenia majątkowe.	400	38
2.	Przekazanie komornikowi sądowemu informacji mających wpływ na egzekucję zasądzonych świadczeń alimentacyjnych, pochodzących z wywiadu alimentacyjnego oraz z oświadczenia majątkowego.	396	34
3.	Zobowiązanie dłużnika alimentacyjnego do zarejestrowania się w urzędzie pracy jako bezrobotny albo poszukujący pracy.	6	1
4.	Poinformowanie powiatowego urzędu pracy o potrzebie aktywizacji zawodowej dłużnika alimentacyjnego	92	7
5.	Wszczęcie postępowania dotyczącego uznania dłużnika alimentacyjnego za uchylającego się od zobowiązań alimentacyjnych.	142	17
6.	Wydanie decyzji o uznaniu dłużnika alimentacyjnego za uchylającego się od zobowiązań alimentacyjnych	84	1
7.	Wydanie decyzji o umorzeniu postępowania dotyczącego uznania dłużnika alimentacyjnego za uchylającego się od zobowiązań alimentacyjnych, w tym:	59	0
7.1.	na podstawie art. 5 ust. 3a ustawy	15	0
8.	Złożenie wniosku o ściganie za przestępstwo określone w art. 209 § 1 Kodeksu karnego	119	4
9.	Skierowanie wniosku o zatrzymanie prawa jazdy dłużnika alimentacyjnego.	97	4
10.	Skierowanie wniosku o zwrot zatrzymanego prawa jazdy dłużnika alimentacyjnego.	15	0
11.	Przekazanie informacji gospodarczej do biur informacji gospodarczej o zobowiązaniu lub zobowiązaniach dłużnika alimentacyjnego wynikających z tytułów, o których mowa w art. 28 ust. 1 pkt 1 i 2 ustawy w przypadku powstania zaległości za okres dłuższy niż 6 miesięcy.	2706	0

4. Dodatki mieszkaniowe

Dodatek mieszkaniowy przyznawany jest na podstawie ustawy z dnia 21 czerwca 2001 r. o dodatkach mieszkaniowych na wniosek osoby uprawnionej do dodatku mieszkaniowego w drodze decyzji administracyjnej na okres 6 miesięcy, licząc od pierwszego dnia miesiąca następującego po dniu złożenia wniosku.

W 2016 r. złożono 10 574 wniosków o przyznanie dodatku mieszkaniowego. Wydano 10 651 decyzji dla 6 313 rodzin, w tym:

- przyznających - 9 128,
- odmownych - 692,
- zmieniających/uchylających - 123,
- wstrzymujących wypłatę dodatku mieszkaniowego - 165,
- wznawiających wypłatę dodatku - 112,
- stwierdzających wygaśnięcie decyzji - 216,
- stwierdzających umorzenie postępowania - 215.

W 2016 r. przeprowadzono 840 wywiadów środowiskowych, w wyniku których wydano:

- postanowienie w sprawie umorzenia postępowania - 51,
- decyzji odmownych - 64,
- decyzji przyznających dodatek mieszkaniowy - 725.

W 2016 r. wydatkowano środki na wypłatę dodatków mieszkaniowych w kwocie 13 480 749 zł.

Tabela Nr 44. Informacja dotycząca wydatkowanych środków oraz liczby wypłaconych dodatków mieszkaniowych w 2016 r.

Lp.	Wyszczególnienie zarządców mieszkań	Kwota wypłaconych dodatków mieszkaniowych	Liczba dodatków mieszkaniowych	Średnia kwota wypłaconych dodatków mieszkaniowych
1.	Komunalnych	5 616 427	21 400	262
2.	Spółdzielczych	4 527 610	25 888	175
3.	Wspólnot mieszkaniowych	1 400 593	7860	178
4.	Prywatnych	185 317	444	417
5.	TBS	1 393 041	4 440	314
6.	Innych	357 761	1 477	242
Razem		13 480 749	61 509	219

5. Dodatki energetyczne

Odbiorcy wrażliwego energii elektrycznej tj. osobie, której przyznano dodatek mieszkaniowy w rozumieniu art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 21 czerwca 2001 r. o dodatkach mieszkaniowych, która jest stroną umowy kompleksowej lub umowy sprzedaży energii elektrycznej zawartej z przedsiębiorstwem energetycznym i zamieszkuje w miejscu dostarczania energii elektrycznej przysługuje dodatek energetyczny. Dodatek energetyczny przyznaje wójt, burmistrz lub prezydent miasta, w drodze decyzji, na wniosek odbiorcy wrażliwego energii elektrycznej. W Białymstoku dodatek energetyczny przyznaje i wypłaca MOPR.

W 2016 r. złożono 5 540 wniosków o przyznanie dodatku energetycznego. Wydano 5 560 decyzji dla 3 062 rodzin, w tym:

- przyznających - 5 558,
- odmownych - 2.

Tabela Nr 45. Informacja dotycząca wydatkowanych środków na dodatki energetyczne oraz liczby wypłaconych świadczeń w 2016 r.

Wyszczególnienie	Kwota wydatków (w zł)	Liczba świadczeń
Dodatek energetyczny odbiorcy wrażliwego energii elektrycznej	353 916	24 894

VIII. WSPÓŁPRACA MOPR Z INNYMI PODMIOTAMI

1. W 2016 r. w celu zapewnienia pomocy osobom i rodzinom będącym w trudnej sytuacji życiowej MOPR współpracował z organizacjami społecznymi i pozarządowymi, Kościołem Katolickim, innymi kościołami, związkami wyznaniowymi oraz osobami fizycznymi i prawnymi, a w szczególności:

- z Dziennym Domem Pomocy Społecznej w Białymstoku - zapewnienie posiłku, stacjonarnych usług opiekuńczych, organizacja czasu wolnego poprzez aktywizację społeczną, gimnastyka usprawniająca,
- z Polskim Czerwonym Krzyżem - w celu zapewnienia w miejscu zamieszkania usług opiekuńczych, w tym specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi,
- z Polskim Komitetem Pomocy Społecznej - w zakresie zapewnienia w miejscu zamieszkania usług opiekuńczych, w tym specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi; kierowanie osób i rodzin celem uzyskania pomocy żywnościowej, w tym w ramach programu FEAD; w zakresie zapewnienia wyprawki szkolnej oraz paczek świąteczno-choinkowych dzieciom z rodzin najuboższych,
- z Caritas Archidiecezji Białostockiej - wskazywanie osobom bezdomnym możliwości uzyskania schronienia w noclegowni i ogrzewalni; zapewnienie schronienia w formie pobytu w Domu dla Bezdomnych mężczyzn/Schronisku p.w. Św. Brata Alberta w Białymstoku (uregulowane poprzez wydawanie decyzji administracyjnej); kierowanie osób i rodzin w celu zaopatrzenia w odzież; kierowanie osób i rodzin celem uzyskania pomocy żywnościowej, w tym w ramach programu FEAD; współpraca w zakresie zapewnienia usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania; z parafialnymi oddziałami Caritas

- Archidiecezji Białostockiej - organizowanie czasu wolnego dzieciom, zapewnienie wypoczynku letniego, zapewnienie paczek świątecznych przed Świętami Bożego Narodzenia i Świętami Wielkanocnymi,
- ze Stowarzyszeniem „Ku Dobrej Nadziei” - wskazywanie osobom bezdomnym możliwości uzyskania schronienia w ogrzewalni i w formie całodobowego pobytu; kierowanie osób wykluczonych społecznie, w tym bezrobotnych do uczestnictwa w Centrum Integracji Społecznej, kierowanie osób i rodzin celem uzyskania pomocy żywnościowej, w tym w ramach programu FEAD; w zakresie zapewnienia paczek z żywnością przed Świętami Bożego Narodzenia,
 - ze Stowarzyszeniem Pomocy Rodzinie „Droga” - kierowanie osób i rodzin celem uzyskania pomocy żywnościowej, w tym w ramach programu FEAD; w zakresie zapewnienia wypoczynku letniego i zimowego dzieciom z rodzin najuboższych oraz w zakresie udzielania wsparcia rodzinom wykazującym bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych,
 - z Prawosławnym Ośrodkiem Miłosierdzia Diecezji Białostocko-Gdańskiej „Eleos” - kierowanie dzieci do ośrodków wsparcia dziennego, kierowanie osób i rodzin celem uzyskania pomocy żywnościowej; w zakresie zapewnienia wypoczynku letniego i zimowego dzieciom z ubogich rodzin; kierowanie osób bezdomnych w celu uzyskania pomocy rzeczowej, np. posiłku, odzieży,
 - ze Stowarzyszeniem na rzecz rodziny i osób zagrożonych wykluczeniem społecznym HOLOS - kierowanie osób wykluczonych społecznie, w tym bezrobotnych do uczestnictwa w Centrum Integracji Społecznej, kierowanie osób i rodzin celem uzyskania pomocy żywnościowej w ramach programu FEAD,
 - ze Stowarzyszeniem Penitencjarnym „Patronat” - wskazywanie osobom bezdomnym, które opuściły zakłady karne, możliwości uzyskania schronienia,
 - z Zarządem Mienia Komunalnego - informowanie klientów o możliwości ubiegania się o mieszkanie z zasobów gminy, popieranie ich wniosków o przydział lokalu, udzielanie informacji osobom i rodzinom zamieszkującym w lokalach komunalnych o możliwości przystąpienia do „Programu Pomocy Osobom i Rodzinom Zagrożonym Eksmisją” oraz o możliwości uzyskania ulg w opłatach mieszkaniowych,
 - z Wojewódzkim Urzędem Pracy w Białymstoku, Powiatowym Urzędem Pracy w Białymstoku, doradcami zawodowymi - kierowanie osób do prac społecznie użytecznych, na kursy, szkolenia; w celu uzyskania statusu osoby bezrobotnej bądź poszukującej pracy,
 - ze Stowarzyszeniem Kontakt Miast Białystok-Eindhoven - kierowanie osób i rodzin celem uzyskania pomocy żywnościowej, w tym w ramach programu FEAD, uzyskania pomocy w formie wypożyczenia podręczników dzieciom do szkoły lub zakupienia ich przez Stowarzyszenie, w celu uzyskania poradnictwa prawnego,
 - z Towarzystwem Przyjaciół Dzieci, Polskim Stowarzyszeniem Pedagogów i Animatorów „Klanza”, Stowarzyszeniem Pomocy Rodzinie i Dzieciom „Szansa”, Stowarzyszeniem Pomocy Rodzinie „Droga”, Klubem „Dobra Nowina”, Kuratorium Oświaty - w zakresie zapewnienia pomocy dzieciom z rodzin najuboższych, w tym w formie wypoczynku letniego i zimowego,
 - z Klubem Pacjenta „Przystań”, Stowarzyszeniem „My dla innych”, Stowarzyszeniem Samopomocowym „Radość” Dzielnicy Dziesięciny II, Stowarzyszeniem Pomocy Osobom Samotnym i Niepełnosprawnym „Nadzieja” - w sprawach osób niepełnosprawnych, starszych, samotnych,
 - z jednostkami ochrony zdrowia, a zwłaszcza szpitalami - w celu objęcia osób nieubezpieczonych ubezpieczeniem zdrowotnym, a w razie potrzeby - usługami opiekuńczymi po zakończeniu leczenia,
 - z lekarzami, w tym rodzinnymi, pielęgniarkami środowiskowymi - wymiana informacji, wspólne wizyty w środowisku, uzyskanie zaświadczeń o stanie zdrowia klientów pomocy społecznej,
 - ze szkołami - współpraca z pedagogami, zapewnienie posiłku dzieciom i młodzieży,
 - ze żłobkami i przedszkolami - zapewnienie posiłku dzieciom,
 - z sądami, kuratorami sądowymi - wymiana informacji, kierowanie wniosków o objęcie kuratelą,
 - Policją, Strażą Miejską, Fundacją „Spe Salvi” oraz mieszkańcami miasta Białegostoku - we wskazywaniu miejsc pobytu osób bezdomnych w celu objęcia ich ochroną przed skutkami zimy,
 - z klubami abstynenckimi, poradniami i ośrodkami terapii - celem uzyskania diagnozy w zakresie uzależnienia od alkoholu oraz kierowania osób uzależnionych i współuzależnionych na terapię,
 - z Miejską Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Białymstoku - celem skierowania osób uzależnionych na leczenie,
 - ZUS, KRUS - celem uzyskania renty, emerytury,
2. W zakresie pomocy osobom bezdomnym MOPR współpracował z Caritas Archidiecezji Białostockiej (w tym z placówkami dla osób bezdomnych: Domem dla Bezdomnych/Schroniskiem dla Osób Bezdomnych, ogrzewalnią, noclegownią dla mężczyzn i noclegownią dla kobiet), Prawosławnym Ośrodkiem Miłosierdzia Diecezji Białostocko-Gdańskiej „Eleos”, Fundacją „Spe Salvi”, Stowarzyszeniem „Ku Dobrej Nadziei” (prowadzi miejsce całodobowego pobytu i ogrzewalnię), Fundacją DIALOG, Stowarzyszeniem

Pomocy Rodzinie „Droga”, Stowarzyszeniem Penitencjarnym „Patronat” (prowadzi schronisko), Izba Wytrzeźwień (prowadzi noclegownię w okresie zimowym), komisariatami Policji, Strażą Miejską w Białymstoku. Współpraca obejmowała również placówki ochrony zdrowia, w tym szpitale na terenie Białegostoku i innych miast, a także ośrodki wsparcia, urzędy gmin i ośrodki pomocy społecznej z terenu całego kraju.

3. W zakresie realizacji zadań na rzecz osób starszych Klub Seniora współpracował z organizacjami seniorskimi w naszym mieście: Uniwersytetem Trzeciego Wieku, Stowarzyszeniem Pomocy Osobom Samotnym i Niepełnosprawnym „Nadzieja”, Akademią +50, Zarządem Okręgowego Polskiego Związku Emerytów Rencistów i Inwalidów, Stowarzyszeniem Samopomocowym Rada Seniorów dz. Antoniuk, Stowarzyszeniem Samopomocowym „Radość”, Stowarzyszeniem Samopomocowym „Orchidea”, Grupą Samopomocową „Sokoły”, Komendą Miejską Policji w Białymstoku, Ośrodkiem Rehabilitacyjnym „Sosenka”, Stowarzyszeniem „Akademia Przyszłości”, a także z białostockimi Przedszkolami Samorządowymi Nr 5, 10, 29, 30, 40, 42, 59 i Niepublicznym Przedszkolem Nr 2.
4. W zakresie realizacji zadań na rzecz osób niepełnosprawnych i długotrwale chorych MOPR współpracował z podmiotami świadczącymi pomoc tej grupie osób, w tym m.in. z Fundacją „Aktywizacja”, Centrum Medycznym „Beta-Med”, Stowarzyszeniem na Rzecz Rehabilitacji Psychiatrycznej Klub „Przystan”, Stowarzyszeniem Pomocy Dzieciom z Porażeniem Mózgowym „Jasny Cel”, Zespołem Szkół Katolickich im. Matki Bożej Miłosierdzia, Polskim Stowarzyszeniem Pedagogów i Animatorów „Klanza”, Towarzystwem Przyjaciół Chorych „Hospicjum - Stacjonarne - Dom Opatrzności Bożej”, Integrującym Stowarzyszeniem „Jeden Świat” im. prof. Zbigniewa Religi, Fundacją Pomocy Dzieciom z Wadą Słuchu „Pozwól Nam Żyć”, Polskim Związkiem Głuchych, Polskim Czerwonym Krzyżem, Stowarzyszeniem Przyjaciół i Rodzin z Zaburzeniami Psychicznymi „Pomost”, Podlaskim Stowarzyszeniem Sportowym Osób Niepełnosprawnych „Start”, Katolickim Stowarzyszeniem „Ezechiasz”, Krajowym Towarzystwem Autyzmu, Polskim Komitetem Pomocy Społecznej, Polskim Towarzystwem Walki z Kalectwem, Stowarzyszeniem Pomocy Dzieciom i Młodzieży „Przyjaciele”, Caritas Archidiecezji Białostockiej, Prawosławnym Ośrodkiem Diecezji Białostocko-Gdańskiej „Eleos”, Stowarzyszeniem Pomocy Rodzinie „Droga”, Stowarzyszeniem „Ku dobrej Nadziei”, Wspólnotą „Wiara i Światło”, Stowarzyszeniem „My dla Innych”, Fundacją „Normalna Przyszłość”, Domem Pomocy Społecznej Zgromadzenia Sióstr Franciszkanek od Cierpiących, Klubem Integracji Osób Niepełnosprawnych „Kontakt”, Fundacją Bajkowa Fabryka Nadziei, Podlaską Spółdzielnią Inwalidów „Jubilat”, Dziennym Domem Pomocy Społecznej, Stowarzyszeniem „Ku Dobrej Nadziei”, Stowarzyszeniem „Wszyscy Ludzie Dobrej Woli”, Fundacją „Podaruj Pomoc”, Podlaskim Centrum Opiekunek, Stowarzyszeniem Wspierania Aktywności Niepełnosprawnych Intelktualnie „Aktywni”, Stowarzyszeniem „Dobrze Być Razem”, Fundacją Inicjatyw na Rzecz Osób Niepełnosprawnych „Impuls”, Fundacją Wsparcia Osób z Zaburzeniami Komunikacji „Między Słowami”, Klubem Integracyjnym dla Dorosłych Osób Niepełnosprawnych Intelktualnie „Alpi”, Stowarzyszeniem Ludzi Aktywnych „Creo”, Polskim Związkiem Niewidomych, Fundacją „Szansa dla Niewidomych”, Ruchem Wspierania Kobiet, Fundacją Aktywnej Rehabilitacji FAR, Fundacją DIALOG, Stowarzyszeniem Pomocy niesłyszącym „Mig-iem”, Klubem „Amazonki”, Podlaskim Stowarzyszeniem Ludzi Cierpiących na Padaczkę, Stowarzyszeniem na rzecz Twórców Niepełnosprawnych „Nike”, Stowarzyszeniem Pomocy Osobom Chorym na Stwardnienie Rozsiane.
5. Zadania Środowiskowego Domu Samopomocy realizowano we współpracy z następującymi podmiotami:
 - ochrona zdrowia: poradnia zdrowia psychicznego, neurologiczna, endokrynologiczna, poradnia rodzinna, Specjalistyczny Psychiatryczny ZOZ w Choroszczy, Wojewódzka Stacja Sanitarno- Epidemiologiczna,
 - placówki oświatowe, kulturalne i sportowe: Szkoła Tańca „Twist”, MDK w Białymstoku, Opera i Filharmonia Podlaska w Białymstoku, pracownia ceramiczna w DPS przy ul. Baranowickiej, Książnica Podlaska im. Łukasza Górnickiego Dział Zbiorów Specjalnych, Białostocki Ośrodek Sportu i Rekreacji (pływalnia, zalew), Galeria im. Ślendrańskich,
 - organizacje pozarządowe, m.in. Klub Integracyjny dla Dorosłych Osób Niepełnosprawnych Intelktualnie „ALPI”, Stowarzyszenie na Rzecz Środowiskowego Domu Samopomocy „Trampolina” w Białymstoku, inne m.in. Archidiecezjalne Wyższe Seminarium Duchowne, Klub 18 Białostockiego Pułku Rozpoznawczego w Białymstoku.
6. Zadania z zakresu wspierania rodzin, w których występują trudności opiekuńczo-wychowawcze w opiece nad dziećmi realizowano we współpracy z jednostkami administracji rządowej, samorządowej, organizacjami pozarządowymi i innymi podmiotami działającymi na rzecz rodziny, takimi jak:
 - żłobki, przedszkola, szkoły: podstawowe, gimnazjalne, ponadgimnazjalne,

- świetlice socjoterapeutyczne, placówki opiekuńczo-wychowawcze,
- organizacje pozarządowe, stowarzyszenia m.in.: Centrum Pomocy „Samarytanin” Caritas Archidiecezji Białostockiej, Prawosławny Ośrodek Miłosierdzia Diecezji Białostocko-Gdańskiej „Eleos”, Stowarzyszenie Pomocy Rodzinie „Droga”, Stowarzyszenie Kontakt Miast Białystok-Eindhoven, Stowarzyszenie Pomocy Dzieciom i Młodzieży „Przyjaciele”, Specjalistyczna Placówka Wsparcia Dziennego „Szansa”, Polskie Stowarzyszenie Pedagogów i Animatorów „Klanza”, Monar, Towarzystwo Przyjaciół Dzieci, Ośrodek „Eureka”, Młodzieżowy Ośrodek Konsultacji i Terapii, Centrum Ochrony Dziecka i Rodziny, Specjalistyczna Placówka Wsparcia Dziennego „Nazaret”, Polski Komitet Pomocy Społecznej, Stowarzyszenie „Ku Dobrej Nadziei”, Stowarzyszenie „My dla innych”, Stowarzyszenie Pomocy Dzieciom z Porażeniem Mózgowym „Jasny Cel”, Stowarzyszenie „Wiosna”, Polski Związek Głuchych, Stowarzyszenie Nieśłyszących „MIG-iem”, Fundacja Aktywnej Rehabilitacji, Białostocka Akademia Rodziny, Młodzieżowy Dom Kultury,
- wychowawcy podwórkowi,
- kuratorzy sądowi, sąd rejonowy i okręgowy, komornicy, dzielnicowi,
- poradnie psychologiczno-pedagogiczne,
- szpitale i poradnie lekarskie, lekarze rodzinni, pielęgniarki środowiskowe, położne; poradnie zdrowia psychicznego, poradnie terapii uzależnień,
- Urząd Miejski w Białymstoku, Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Miejski Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności, Komenda Wojewódzka Policji, Komenda Miejska Policji, Zakład Ubezpieczeń Społecznych, Zarząd Mienia Komunalnego.

7. Zadania MOPR z zakresu organizacji pieczy zastępczej Zespół ds. Pieczy Zastępczej realizował przy współpracy ze środowiskiem lokalnym, w szczególności z ośrodkami pomocy społecznej, powiatowymi centrami pomocy rodzinie, sądami i ich organami pomocniczymi, instytucjami oświatowymi, podmiotami leczniczymi, a także kościołami i związkami wyznaniowymi. W ramach współpracy podejmowane były m.in. następujące działania:

- kontakt z przedstawicielami sądów, instytucji oświatowych, świetlic socjoterapeutycznych, ośrodków zdrowia, Policji, powiatowych centrów pomocy rodzinie i innych instytucji działających na rzecz dzieci i rodziny,
- udział w grupach roboczych powołanych przez Zespół Interdyscyplinarny w Mieście Białystok do pracy z rodzinami, wobec których istniało podejrzenie, że są dotknięte problemem przemocy w rodzinie,
- współpraca z asystentami rodzin biologicznych dzieci umieszczonych w rodzinnej pieczy zastępczej, pracownikami socjalnymi oraz innymi podmiotami organizującymi pracę z rodzinami.

8. Praktyki, współpraca z uczelniami

W 2016 r. praktyki zawodowe w MOPR odbywali głównie studenci Wydziału Pedagogiki i Psychologii Uniwersytetu w Białymstoku, w szczególności z kierunku praca socjalna, a także studenci kierunku psychologia w Niepaństwowej Wyższej Szkole Pedagogicznej w Białymstoku i Wyższej Szkole Administracji Publicznej w Białymstoku. Praktyki zawodowe w MOPR odbyło 23 studentów. Ponadto umożliwiono przeprowadzenie badań naukowych poprzez wypełnienie, głównie przez pracowników socjalnych, kwestionariuszy ankiet dotyczących przeciwdziałania przemocy w rodzinie, superwizji w pracy socjalnej, kultury wspomagania osób niepełnosprawnych. Udzielano również informacji dotyczących działalności MOPR, przekazywano dane statystyczne, głównie na potrzeby przygotowania prac licencjackich i magisterskich.

Pracownicy OIK realizowali zajęcia edukacyjne ze studentami Wydziału Pedagogiki i Psychologii. Dotyczyły one zasad działania OIK, specyfiki i metod pracy, programów oddziaływania oraz charakterystyki osób zgłaszających się po pomoc do OIK. W 2016 r. odbyło się 5 takich spotkań ze studentami.

9. Współpraca z mediami

Dyrekcja oraz upoważnieni pracownicy Ośrodka wielokrotnie udzielali informacji bądź wypowiadali się w mediach na tematy z zakresu pomocy społecznej, wspierania rodziny i pieczy zastępczej, przeciwdziałania przemocy w rodzinie czy świadczeń rodzinnych. W roku sprawozdawczym, z uwagi na realizację przez MOPR świadczeń wychowawczych (Rodzina 500+), zainteresowanie mediów skupiło się na tej tematyce, stąd też w tych sprawach wypowiadano się najczęściej.

IX. KADRA MIEJSKIEGO OŚRODKA POMOCY RODZINIE W BIAŁYMSTOKU

Zatrudnienie

Na dzień 31.12.2016 r. Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Białymstoku zatrudniał 437 osób, spośród których 168 to pracownicy socjalni. 351 pracowników MOPR posiadało wykształcenie wyższe, 65 osób - policealne, 18 osób - średnie, 2 osoby - zasadnicze zawodowe i 1 osoba - podstawowe. Specjalizacją zawodową legitymowało się 65 pracowników socjalnych Ośrodka, w tym: specjalizację I stopnia w zawodzie pracownik socjalny posiadało 40 osób, specjalizację II stopnia - 3 osoby, specjalizację z organizacji pomocy społecznej 22 osoby.

W ramach zatrudnienia subsydiowanego pracowało 7 osób (w tym prace społecznie użyteczne - 5, roboty publiczne - 2). Realizację zadań Ośrodka wspierało 16 wolontariuszy.

Podnoszenie kwalifikacji pracowników

Pracownicy MOPR brali udział w wielu kursach specjalistycznych, szkoleniach i innych formach kształcenia, podnosząc kwalifikacje i nabywając umiejętności niezbędne do właściwego wykonywania zadań.

W roku sprawozdawczym 204 pracowników Ośrodka uczestniczyło w 51 szkoleniach, a 28 wzięło udział w 17 konferencjach (niektórzy kilkakrotnie).

Wybrane szkolenia, w jakich uczestniczyli pracownicy MOPR:

- Świadczenia rodzinne 2016 - nowelizacje,
- 500+ Przyznawanie i ustalanie nienależnie pobranych świadczeń,
- Wydawanie decyzji administracyjnych w sprawach dodatków energetycznych i dodatków mieszkaniowych wg stanu prawnego na dzień 1.03.2016 r.,
- Praca koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej w ujęciu skupionym na rozwiązaniach,
- Szkolenie na temat pracy z osobami chorymi psychicznie,
- Szkolenie dotyczące problematyki uchodźczej,
- Praca na zasobach własnych i klienta,
- Praca z trudnym klientem w pomocy społecznej,
- Studium Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie - kurs podstawowy,
- Specjalistyczne szkolenie zaawansowane dla pracowników MOPR w Białymstoku w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie,
- Zadania GKRPA, OPS oraz Zespołu Interdyscyplinarnego w przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie z wykorzystaniem najnowszych rozwiązań prawnych,
- Samouszkodzanie i zachowania autoagresywne u młodzieży,
- Studium Psychoterapii Grupowej i Treningu Psychologicznego,
- Trening Zastępowania Agresji,
- Dopalacze - profilaktyka, interwencja, działanie,
- Dialog motywujący,
- Ekonomia społeczna w wymiarze lokalnym,
- Kierowanie do Domu Pomocy Społecznej oraz finansowanie pobytu w praktyce,
- Efektywne porozumiewanie się z dorosłym niepełnosprawnym dzieckiem,
- Superwizja pracy socjalnej,
- Superwizja dla pracowników OIK,
- Superwizja dla pracowników socjalnych zajmujących się przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie,
- Superwizja dla asystentów rodziny,
- Superwizja dla koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej,
- Superwizja dla członków Zespołów Interdyscyplinarnych,
- Szkolenie dla zakładowych opiekunów praktyk zawodowych,
- Postępowanie w sytuacjach zagrożenia zdrowia i życia kadry pomocy społecznej w związku z wykonywaniem obowiązków służbowych,
- Zamówienia społecznie odpowiedzialne i klauzule społeczne,
- Zmiany w zamówieniach publicznych w 2016 r.,
- Kompleksowe Warsztaty Zamówień Publicznych po nowelizacji,
- Zmiany Kodeksu pracy w 2016 r.,
- Prowadzenie archiwum zakładowego,
- Jednolity plik kontrolny - aspekty prawne oraz podatkowe,
- VAT w jednostkach budżetowych. Centralizacja rozliczeń,
- Podatek VAT dla jednostek organizacyjnych Miasta Białystok,
- VAT w jednostkach budżetowych 2017,

- Szkolenie z zakresu Oprogramowania do obsługi Świadczeń Wychowawczych,
- Szkolenie przystanowiskowe dla użytkowników Oprogramowania do obsługi Świadczeń Rodzinnych, Świadczeń Wychowawczych i Funduszu Alimentacyjnego w technologii JTC,
- MS Excel - poziom podstawowy,
- Szkolenie z systemu SmartDoc,
- Szkolenie z zakresu obsługi programu komputerowego Witkac.pl.

Udział w konferencjach

Wybrane konferencje, w których udział wzięli przedstawiciele MOPR:

- Diagnoza, terapia i profilaktyka w pracy z dziećmi i młodzieżą - nowe wyzwania,
- Pomoc społeczna wobec zmiany - nowe wyzwania i dobre praktyki,
- Styl życia młodzieży Białegostoku; Stan zdrowia mieszkańców Białegostoku,
- Rozwijanie umiejętności społecznych - praktyczne narzędzia do pracy z dziećmi z zaburzeniami ze spektrum autyzmu,
- XVI Ogólnopolska Konferencja Pracowników Socjalnych „Praca socjalna z rodziną przeżywającą trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych”,
- Społeczno-zawodowe oraz medyczne aspekty wsparcia osób z zaburzeniami psychicznymi,
- 25-lecie Interwencji Kryzysowej w Polsce - stan aktualny, perspektywy,
- „Power dla młodych!” dot. działań nadzorowanych przez MRPiPS w Programie Operacyjnym Wiedza Edukacja Rozwój 2014-2020,
- Seminarium naukowe dotyczące ochrony kobiet doświadczających przemocy ze strony męża/partnera,
- V Ogólnopolski Zlot Asystentów Rodziny,
- Rola, znaczenie i perspektywy rozwoju interwencji kryzysowej w przestrzeni społecznej,
- XXV Konferencja Stowarzyszenia Samorządowych Ośrodków Pomocy Społecznej „FORUM”,
- Sympozjum Naukowe inaugurujące kampanię społeczną pn. „Ja pamiętam... A Ty?” dot. osób starszych mających problemy z pamięcią i związanymi z tym zagrożeniami,
- Seminarium „Program Operacyjny Pomoc Żywnościowa 2014-2020”,
- Konferencja podsumowująca Program PL 14 „Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie i przemocy ze względu na płeć”.

X. PRZEPISY PRAWNE

Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Białymstoku swoje zadania realizował w oparciu o niżej wymienione przepisy:

1. Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Białegostoku na lata 2011-2020 przyjęta Uchwałą Nr XXI/199/11 Rady Miejskiej Białegostoku z dnia 30 grudnia 2011 r.,
2. Program Pomocy Społecznej Miasta Białegostoku na lata 2014-2016 przyjęty Uchwałą LI/593/13 Rady Miasta Białystok z dnia 25 listopada 2013 r.,
3. Miejski Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2016-2017 przyjęty Uchwałą Nr XIX/278/16 Rady Miejskiej Białegostoku z dnia 29 lutego 2016 r.,
4. Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2016 r. poz. 930, z późn. zm.),
5. Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2016 r. poz. 575),
6. Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2015 r. poz. 1390),
7. Ustawa z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (Dz. U. z 2016 r. poz. 1518, z późn. zm.),
8. Ustawa z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (Dz. U. z 2016 r. poz. 169, z późn. zm.),
9. Ustawa z dnia 10 kwietnia 1997 r. Prawo energetyczne (Dz. U. z 2017 r. poz. 220 z późn. zm.),
10. Ustawa z dnia 21 czerwca 2001 r. o dodatkach mieszkaniowych (Dz. U. z 2017 r. poz. 180),
11. Ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2016 r. poz. 2046, z późn. zm.),
12. Ustawa z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (Dz. U. z 2016 r. poz. 1793, z późn. zm.),
13. Ustawa z dnia 4 kwietnia 2014 r. o ustaleniu i wypłacie zasiłków dla opiekuna (Dz. U. z 2016 r. poz. 162, z późn. zm.),
14. Uchwała Nr 221 Rady Ministrów z dnia 10 grudnia 2013 r. w sprawie ustanowienia wieloletniego programu wspierania finansowego gmin w zakresie dożywiania „Pomoc państwa w zakresie dożywiania” na lata 2014-2020 (M.P. 2015 r. poz. 821),
15. Ustawa z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego (Dz. U. z 2016 r. poz. 546, z późn. zm.),
16. Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2016 r. poz. 487, z późn. zm.),
17. Ustawa z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym (Dz. U. z 2016 r. poz. 1828),
18. Ustawa z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach (Dz. U. z 2016 r. poz. 1990, z późn. zm.),
19. Ustawa z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego (Dz. U. z 2016 r. poz. 23, z późn. zm.),
20. Ustawa z dnia 17 czerwca 1966 r. o postępowaniu egzekucyjnym w administracji (Dz. U. z 2016 r. poz. 599, z późn. zm.),
21. Ustawa z dnia 25 lutego 1964 r. Kodeks rodzinny i opiekuńczy (Dz. U. z 2015 r. poz. 2082, z późn. zm.),
22. Ustawa z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci (Dz. U. z 2016 r. poz. 195, z późn. zm.),
23. oraz inne ustawy i przepisy wykonawcze.